

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE FİNANSMAN BİLİM DALI

**İŞLETMENİN ANA FAALİYETLERİ İLE YATIRIM VE FİNANSMAN
FAALİYETLERİNDEN SAĞLANAN NAKİT İLE LİKİDİTE ORANLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİ VE BIST UYGULAMALARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yusuf KURT

BURSA - 2017

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI
MUHASEBE FİNANSMAN BİLİM DALI

**İŞLETMENİN ANA FAALİYETLERİ İLE YATIRIM VE
FİNANSMAN FAALİYETLERİNDEN SAĞLANAN NAKİT
İLE LİKİDİTE ORANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ VE BİST
UYGULAMALARI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yusuf KURT

**Danışman:
Prof.Dr.Ümit GÜCENME GENÇOĞLU**

BURSA - 2017

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı : Yusuf KURT
Üniversite : Uludağ Üniversitesi
Enstitü : Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı : İşletme
Bilim Dalı : Muhasebe Finansman
Tezin Niteliği : Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı : XI+128
Mezuniyet Tarihi : / / 20.....
Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ümit Gücenme Gençoğlu

İŞLETMENİN ANA FAALİYETLERİ İLE YATIRIM VE FİNANSMAN FAALİYETLERİNDEN SAĞLANAN NAKİT İLE LİKİDİTE ORANLARI ARASINDAKİ İLİŞKİ VE BIST UYGULAMALARI

Bu çalışmada 2015 yılından itibaren muhasebe standartlarına göre raporlama yapan ve sermaye piyasasında işlem gösteren üretim işletmelerinde nakit akış tablolarının incelenmesi ve bu işletmelerin nakit akış profilleri ile likidite yeterlilikleri arasındaki ilişkinin test edilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla, önce finansal raporlama ve likidite hakkında teorik bilgiler verilmiş, muhasebe standartlarına göre nakit akış tablosunun düzenlenmesinde, uyulması gereken kurallar ve bu kuralların ülkemizdeki Tekdüzen Muhasebe Sistemi uygulamalarından farklılıkları açıklanmıştır. Daha sonra enerji sektöründeki üretim işletmelerinden verilerine ulaşılabilen 15 işletmenin, 2014-2015 bilanço ve nakit akış tablosu verileri analiz edilmiştir. Analizde bu işletmelerin, işletme faaliyetlerinden, yatırım faaliyetlerinden ve finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit profilleri ile modeller oluşturulmakta ve her bir model ile likidite ilişkisi değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerle, tezde kurulan hipotezler reddedilmiş, analize alınan işletmeler için nakit akışlarının işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerinden sağlanmış olması ile işletme likiditesinin yeterliliği arasında bir bağlantı bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler:

Nakit Akış Tablosu Likidite Oranları Nakit Akış Profilleri Finansal Raporlama

ABSTRACT

Name and Surname : Yusuf Kurt
University : Uludağ University
Institution : Social Science Institution
Field : Business Administration
Branch : Accounting - Finance
Degree Awarded : Master
Page Number : XI+128
Degree Date : / / 20.....
Supervisor : Prof. Dr. Ümit Gücenme Gençoğlu

THE RELATION BETWEEN LIQUIDITY RATIOS AND CASH THAT OBTAINED FROM BUSINESS MAJOR ACTIVITY, INVESTING ACTIVITY AND FINANCING ACTIVITY AND BIST APPLICATIONS

In this thesis, it is aimed testing cash flow statement and relation between cash flow profile and liquidity ratios in manufacture businesses that report according to accounting standards and operate capital market as from 2015. In line with this aim, firstly presented theoretical knowledge about financial reporting and liquidity and explained rules that is requirement according to accounting standards and this rule's differences from unified accounting practises in our country. The later, by means of 15 manufacture businesses operating in energy field and its accessible datas, analyzed datas belonging to 2014-2015 years balance sheet and cash flow statement. In analysis, consituted models associated with 15 manufacture's cash profiles obtained from operating activities, investing activities and financial activities, evaluated liquidity relation with each model. With obtained datas, hypotheses that created in thesis are rejected and it is deduced that there isn't any association between liquidity sufficiency and cash flows constituted from operating activities, investing activities and financial activities.

Keywords:

Cash Flow Statement Liquidity Ratios Cash Flow Profiles Financial Reporting

ÖNSÖZ

Günümüz ekonomisinde liberalleşmenin ivme kazandığı Türkiye’de ve Dünya’da ülkeler refah düzeylerini arttırabilmek için çaba sarf etmektedirler. Hal böyle olunca ülke içindeki işletmeler ya da ülke dışından doğrudan veya dolaylı olarak ülkeye yatırım yapan işletmeler ekonominin temelini oluşturmaktadırlar. İşletmelere finansman sağlayanlar işletmelerin likidite yeterliliğine bakmakta ve nakit akış tablolarını incelemektedir. İşletmelerin belirli dönemler sonunda yayımladıkları nakit akış tablosu ve bilanço yardımıyla işletmelerin finansal durumları hakkında bilgi veren likidite oranları gerek kredi veren kuruluşlar gerekse işletme yöneticileri ve paydaşlar açısından önem arz etmektedir.

Bu çalışma işletmelerin finansal durumu hakkında bilgi veren likidite oranları ile işletmelerin nakit akış tablosunda yer alan işletme ana faaliyetleri, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri arasında bağlantı kurmak üzerine oluşturulmuştur.

Bu çalışmanın oluşturulmasında ve yönlendirilmesinde değerli katkılarından dolayı tez danışmanım Prof. Dr. Ümit Gücenme Gençoğlu’na ve bu süreçte her daim yanımda olan sevgili aileme ve kardeşim Elif Kurt’a teşekkürü bir borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
TEZ ONAY SAYFASI	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
KISALTMALAR	ix
TABLolar	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM TÜRKİYE'DE MUHASEBE UYGULAMALARINDAKİ GELİŞMELER

1. TEKDÜZEN MUHASEBE SİSTEMİNDE FİNANSAL RAPORLAMA.....	2
1.1. Temel Finansal Tablolar	2
1.1.1. Bilanço İlkeleri.....	3
1.1.2. Gelir Tablosu İlkeleri.....	4
1.2. Nakit Akış Tablosu.....	5
2. DÜNYA'DA VE TÜRKİYE'DE MUHASEBE STANDARTLARININ GELİŞİMİ.....	7
2.1. Muhasebe Standartlarına Genel Bakış.....	7
2.2. Uluslararası ve Ulusal Muhasebe Standartlarının Gelişimi.....	8

İKİNCİ BÖLÜM MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE FİNANSAL RAPORLAMAVE LİKİDİTE ORANLARI

1. MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE FİNANSAL RAPORLAMA	10
1.1. Muhasebe Standartlarında Finansal Raporlamanın Amacı ve Niteliksel Özellikleri.....	10
1.2. Muhasebe Standartlarına Göre Finansal Raporlamada Ölçüm (Değerleme).....	13
1.3. Muhasebe Standartlarının Mevcut Bilanço Uygulamalarına Getirdiği Yenilikler.....	15
1.4. Muhasebe Standartlarının Mevcut Gelir Tablosu Uygulamalarına Getirdiği Yenilikler.....	19
2. LİKİDİTE KAVRAMI VE LİKİDİTE ORANLARI.....	23
2.1. Likiditenin Tanımı.....	23
2.2. Likidite Oranları.....	24
2.2.1. Cari Oran.....	25
2.2.2. Asit-Test Oranı(Likidite Oranı).....	26
2.2.3. Nakit Oranı.....	27

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN
HAZIRLANMASI

1. TMS 7 KAPSAMINDA NAKİT VE NAKİT AKIŞ TABLOSU.....	30
2. MUHASEBE STANDARTLARININ MEVCUT NAKİT AKIŞ TABLOSU UYGULAMALARINA GETİRDİĞİ YENİLİKLER.....	32
3. TMS 7'YE GÖRE NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN SUNULUŞ BİÇİMİ.....	33
3.1. İşletme Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları.....	34
3.1.1. Brüt Yöntem.....	35
3.1.2. Net Yöntem.....	39
3.1.3. İşletme Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışlarının Brüt Yönteme Göre Raporlanması.....	42
3.1.3.1. Esas Faaliyet Gelirlerinden Sağlanan Nakit Girişleri.....	42
3.1.3.2. Esas Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları.....	46
3.1.3.3. Diğer Gelir Ve Karlardan Sağlanan Nakit Girişleri.....	51
3.1.3.4. Diğer Gider ve Zararlardan Kaynaklanan Nakit Çıkışları.....	52
3.1.3.5. Finansman Giderlerinden Kaynaklanan Nakit Çıkışları.....	53
3.1.3.6. İşletme Faaliyetleriyle İlgili Varlık ve Yabancı Kaynaklardaki Değişikliklere İlişkin Nakit Akışları.....	54
3.1.3.7. Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülüklerle İlişkin Nakit Çıkışları (-).....	55
3.2. Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları.....	55
3.2.1. Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri.....	59
3.2.2. Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları.....	60
3.3. Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları.....	63
3.3.1. Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri.....	66
3.3.2. Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları.....	68
4. NAKİT AKIŞ PROFİLLERİNİN ANALİZİ.....	70

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
BIST 100 ENERJİ SEKTÖRÜ ŞİRKETLERİNDE ARAŞTIRMA

1. ENERJİ SEKTÖRÜNE İLİŞKİN GENEL AÇIKLAMA.....	73
2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	74
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ.....	74
4. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI.....	75
5. UYGULAMA VE BULGULAR.....	76
6. BULGULARIN ÖZETLENMESİ VE NAKİT AKIŞ PROFİLLERİ.....	116
SONUÇ.....	123
KAYNAKLAR.....	124
EKLER.....	128

KISALTMALAR

SPK	Sermaye Piyasası Kanunu
TFRS	Türkiye Finansal Raporlama Standartları
TMS	Türkiye Muhasebe Standartları
TTK	Türk Ticaret Kanunu
UFRS	Uluslararası Finansal Raporlama Standartları
UMS	Uluslararası Muhasebe Standartları
VUK	Vergi Usul Kanunu
UMSK	Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu
TMSK	Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu
BİST	Borsa İstanbul
IASC	International Accounting Standards Committee
TMUDESK	Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu
TDMS	Tekdüzen Muhasebe Sistemi
KGK	Kamu Gözetimi Kurumu

TABLULAR

Tablo 1: Finansal Durum Tablosu.....	17
Tablo 2: Kapsamlı Gelir Tablosu.....	21
Tablo 3: Brüt Yönteme Göre Nakit Akış Tablo Formatı.....	37
Tablo 4: Net Yönteme Göre Nakit Akış Tablo Formatı.....	39
Tablo 5: Örnek İşletme Finansal Durum Tablosu Verileri.....	44
Tablo 6: Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akış Tablosu Bölümü.....	57
Tablo 7: Finansman Faaliyetlerine Göre Nakit Akış Tablosu Bölümü.....	63
Tablo 8: Nakit Akış Profilleri.....	68
Tablo 9: AKSA Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları.....	77
Tablo 10: AKSU Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları.....	79
Tablo 11: AYEN Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları.....	78
Tablo 12: AKENERJİ Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları.....	83
Tablo 13: BİS Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları.....	87
Tablo 14: ÇALIK Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları.....	89
Tablo 15: DEMİNER Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları.....	92
Tablo 16: IŞIKLAR Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları.....	94
Tablo 17: ORGE Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları.....	97
Tablo 18: ODAŞ Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları.....	100

Tablo 19: TURCAS Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları.....	103
Tablo 20: TÜPRAŞ Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları.....	106
Tablo 21: YAYLA Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları.....	108
Tablo 22: ZORLU Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları.....	111
Tablo 23: VARYAP Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları.....	114
Tablo 24: Şirketlere Ait Nakit Akış Tablosu Faaliyet Sonuçları ve Likidite Oranları.....	117
Tablo 25: Yüzde ve Sayı Yöntemine Göre Nakit Akış Profilleri.....	118
Tablo 26: Enerji Şirketleri ve Nakit Akış Profilleri.....	120
Tablo 27: Model 6 Profiline Uygun Şirketler.....	120
Tablo 28: Model 4 Profiline Uygun Şirketler.....	121
Tablo 29: Model 2 Profiline Uygun Şirketler.....	121
Tablo 30: Model 3 Profiline Uygun Şirketler.....	122
Tablo 31: Model 5 Profiline Uygun Şirketler.....	122
Tablo 32: Model 1 Profiline Uygun Şirketler.....	122
Tablo 33: Model 7 Profiline Uygun Şirketler.....	122

T. C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İşletme Anabilim Dalı, Muhasebe Bilim Dalı'nda 701414015 numaralı Yusuf Kurt'un hazırladığı "İşletmenin Ana Faaliyetleri ile Yatırım ve Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit ile Likidite Oranları Arasındaki İlişki ve BIST Uygulamaları" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma sınavı 13/01/2016 günü 13.00-14.00 saatleri arasında yapılmış, sorulara alınmış cevaplar sonunda adayın tezinin başarılı/başarısız olduğuna oybirliği/oyçokluğu ile karar verilmiştir.

Üye (Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı)

Prof. Dr. Ümit Gücenme GENÇOĞLU

Uludağ Üniversitesi

Üye

Prof.Dr. Aylin Poroy ARSOY

Uludağ Üniversitesi

Üye

Prof.Dr. Seval Kardeş SELİMOĞLU

Anadolu Üniversitesi

13/01/2017

Yemin Metni

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “İşletmenin Ana Faaliyetleri İle Yatırım ve Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit İle Likidite Oranları Arasındaki İlişki ve BIST Uygulamaları” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntılarının kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

13.01.2017

İmza:

Adı Soyadı: Yusuf Kurt

Öğrenci No: 701414015

Anabilim Dalı: İşletme

Programı: İşletme Tezli

Statüsü: Y.Lisans Doktora

**SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU**

**ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA**

Tarih: 13/01/2017

Tez Başlığı / Konusu: İşletmenin Ana Faaliyetleri ile Yatırım ve Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit ile Likidite Oranları Arasındaki İlişki ve BIST Uygulamaları

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 128 sayfalık kısmına ilişkin, 21/11/2016 tarihinde şahsım tarafından *turnitin* adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 24 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Alıntılar hariç/dahil
- 3- 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza
13/01/2017

Adı Soyadı: Yusuf Kurt
Öğrenci No: 701414015
Anabilim Dalı: İŞLETME
Programı: İŞLETME TEZLİ
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman
Prof. Dr. Ümit Gücenme Gençoğlu

GİRİŞ

Bütün işletmeler kar elde etmek amacı üzerine kurulmalarına karşı, faaliyetlerini ve yükümlülüklerini yerine getirebilmek ve paydaşlarına ödeme yapabilmek için nakde ihtiyaç duymaktadırlar. İşletmelerin faaliyet dönemleri içerisinde gerçekleştirmiş oldukları nakit akımları ile ilgili bilgiler işletmelerin nakit akış tablolarında raporlanmaktadır. Finansal tablo kullanıcıları, işletmelerin nakit akış tablosu ve bilançolarından hareketle işletmelerin karlılık durumuyla ilgili bilgilere ulaşabilir ve gelecek dönemlerde işletmenin finansal durumlarıyla ilgili tahminde bulunabilirler.

Bu çalışma işletmelerin bilanço ve nakit akış tablolarından hareketle, nakit akış tablolarının sırasıyla birinci, ikinci ve üçüncü bölümlerini oluşturan işletme faaliyetleri, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları ile işletmelerin finansal durumunu tespit etmede kullanılan “likidite oranları” arasında ilişkiye odaklanmaktadır.

Çalışmanın birinci bölümünde bilanço, gelir tablosu ve nakit akış tablolarına ilişkin genel ilkelere, ikinci bölümde muhasebe standartlarına göre finansal raporlama ve likidite oranlarına değinilmektedir. Teorik kısmın son bölümünü oluşturan üçüncü bölümde, nakit akış tablosunda yer alan tüm kalemler ayrı ayrı ele alınarak, nakit akış tablosunun işleyişi hakkında daha spesifik bilgiler ele alınmıştır. Dördüncü ve son bölümde ise ilk olarak enerji sektörü hakkında genel bilgiler verilmekte, daha sonra ise enerji sektöründe faaliyet gösteren 15 şirketin finansal tabloları incelenip bunlara ilişkin bilgiler analiz edilmektedir.

BÖLÜM 1

TÜRKİYE'DE MUHASEBE UYGULAMALARINDAKİ GELİŞMELER

1. TEK DÜZEN MUHASEBE SİSTEMİNDE FİNANSAL RAPORLAMA

Muhasebe sisteminde işletmelerin finansal raporlamaya ihtiyaç duymasındaki temel amaç; işletmeden faydalanan kullanıcılara işletmenin finansal durumu hakkında bilgiler sunmasıdır. Temel finansal tablolar olan bilançoda işletmenin finansal durumu hakkında, gelir tablosunda ise döneme ilişkin gelir ve giderler ile işletme performansı hakkında bilgiler sunulur. Bilanço ve gelir tablosu tahakkuk esasına göre düzenlenir, Döneme ait tahakkuk eden (gerçekleşen) tüm alacaklar ve borçlar ile bilanço tarihindeki varlıklar ve kaynaklar bilançoda raporlanır. Gelir tablosunda, bir döneme ilişkin tahakkuk eden tüm gelir ve giderler ile dönem sonucu (kar- zarar) raporlanır.

Tekdüzen Muhasebe Sisteminde, her işletme tarafından hazırlanan bilanço ve gelir tablosundan oluşan temel finansal tablolar dışında, ek finansal tablolar olarak isimlendirilen fon akış tablosu, nakit akış tablosu ve özkaynak değişim tablosu gibi tabloların da belirli koşullar altında hazırlanması gerekmektedir. Fon akış tablosundaki fon kavramının sadece nakit anlamında kullanılması suretiyle hazırlanan nakit akış tablosu, dönem içinde gerçekleşen faaliyetleri nedeniyle işletmeye giren ve işletmeden çıkan nakit tutarlarının raporlandığı bir tablodur. Özkaynaklar değişim tablosu diğer mali tablolara göre daha az öneme sahip bir mali tablo gibi görünse de özellikle yatırımcılar açısından oldukça önemli bilgileri içermektedir.

Ülkemizde finansal tabloların düzenlenmesi ile ilgili temel ilkeler 1994 yılından bu yana zorunlu olarak kullanılan “Tekdüzen Muhasebe Sistemi”¹ içinde yer almıştır. Aşağıda temel finansal tablolar ile ilgili ilkeler özetlenmiş, nakit akış tablosuna ilişkin ilkeler ise çalışmanın diğer bölümlerinde ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

1.1. Temel finansal tablolar

Tekdüzen Muhasebe Sistemi'nde yer alan bilanço ve gelir tablosu ilkeleri aşağıdaki gibi özetlenebilir.

¹ 1 Seri No'lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği, 26/12/1992 tarihli 21447 sayılı Resmi Gazete

1.1.1. Bilanço İlkeleri

Bilanço ilkeleri, varlıklarla ilgili ilkeler, yabancı kaynaklarla ilgili ilkeler ve özkaynaklarla ilgili ilkeler olarak gruplandırılmaktadır. Tekdüzen Muhasebe Sistemi'ndeki bu gruplara ilişkin ilkeler kısaca aşağıdaki gibi özetlenebilir.

Bilanço aktifinde yer alan varlıklarla ilgili ilkelere göre varlıklar aktifte dönen varlıklar ve duran varlıklar olarak iki grup olarak raporlanır. Varlıkların paraya dönüşme hızı baz alınarak yapılan bu gruplandırmada, bir yıl içinde nakde dönüşecek olan varlıklar dönen varlıklar içinde, bir yıldan uzun sürede paraya dönüşecek varlıklar, hizmetlerinden bir hesap döneminden daha uzun süre yararlanan varlıklar ise, duran varlıklar içinde raporlanır. Varlıklara ilgili ilkelerin amacı işletme içinde sahip olunan varlıklara ilişkin kayıtların doğru bir biçimde kaydedilmesi ve finansal tabloda gösterilmesidir. Bilançoda varlıkları, bilanço tarihindeki gerçeğe uygun değerleriyle gösterebilmek için, varlıklardaki değer düşüklüklerini göstererek karşılıkların ayrılması zorunludur.

Gelecek dönemlere ait olarak önceden ödenen giderler ile cari dönemde tahakkuk eden ancak, gelecek dönemlerde tahsil edilecek olan gelirler kayıt ve tespit edilmeli ve bilançoda ayrıca gösterilmelidir.

Dönen ve duran varlıklar grubunda yer alan alacak senetlerini, bilanço tarihindeki gerçeğe uygun değerleri ile gösterebilmek için reeskont işlemleri yapılmalıdır.

Bilançoda duran varlıklar grubunda yer alan maddi duran varlıklar ile maddi olmayan duran varlıkların ve özel tükenmeye tabi varlıkların maliyetini çeşitli dönem maliyetlerine yüklemek amacıyla her dönem ayrılan amortismanların birikmiş tutarları ayrıca bilançoda gösterilmelidir.

Yabancı kaynaklarla ilgili ilkeler, bilançoda doğru raporlama yapılabilmesi için borçların nitelikleri ve tutarlarının belirlenmesine ilişkindir. Bu ilkeler tablonun mevcut durumda ve gelecekte doğabilecek borçlarını ayrı ayrı inceleyip kullanıcılar açısından daha anlamlı olması için belirli bir düzende kayıt edilmesine yardımcı olmaktadır. Buna göre, işletmenin bir yıl veya normal faaliyet dönemi içinde vadesi gelen borçları, bilanço pasifinde kısa vadeli yabancı kaynaklar grubunda, bir yıl veya normal faaliyet dönemi içinde vadesi gelmemiş borçları, bilançoda uzun vadeli yabancı kaynaklar grubu içinde gösterilir.

Gelecek dönemlere ait olarak önceden tahsil edilen hasılat ile cari dönemde tahakkuk eden ancak, gelecek dönemlerde ödenecek olan giderler kayıt ve tespit edilmeli ve bilançoda ayrıca gösterilmelidir.

Kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklar grubunda yer alan borç senetlerini bilanço tarihindeki gerçeğe uygun değerleri ile gösterebilmek için reeskont işlemleri yapılmalıdır.

Bu maddelerden anlaşılacağı üzere bütün çabalar, bilançoda yabancı kaynaklar bölümünde yer alan kalemlerin tutarlarının daha etkili ve daha gerçekçi belirlenmesine yöneliktir. Genel kabul görmüş muhasebe kavramlarından ihtiyatlılık ilkesi gereği tutarları kesinlikle saptanamayanları veya durumları tartışmalı olanları da içermek üzere, işletmenin bilinen ve tutarları uygun olarak tahmin edilebilen bütün yabancı kaynakları kayıt ve tespit edilmeli ve bilançoda gösterilmelidir. Ancak tutarları kesin olarak saptanamayan alacaklar için herhangi bir tahakkuk işlemi yapılmaz. Bu tür alacaklar bilanço dipnot veya eklerinde gösterilir.

Öz kaynaklar, işletme sahip veya ortaklarının bilanço tarihinde işletmeye yapmış oldukları sermaye yatırımlarının tutarını gösteren ödenmiş sermaye ile sermaye yedekleri, kar yedekleri, geçmiş yıllar karları, geçmiş yıllar zararları ve dönemin net kar veya zararından oluşur. Kâr yedekleri yasal, statü ve olağanüstü yedekler ile yedek niteliğindeki karşılıklar, özel fonlar gibi işletme faaliyetleri sonucu elde edilen kârların dağıtılmamış kısmını içerir. Sermaye yedekleri ise hisse senedi ihraç primleri, iptal edilen ortaklık payları, yeniden değerlendirme değer artışları gibi kalemlerden meydana gelir. İşletmenin bilanço tarihindeki ödenmiş sermayesi ile işletme faaliyetleri sonucu oluşup, çeşitli adlar altında işletmede bırakılan kârları ile dönem net kârı (zararı) bilançoda özkaynaklar grubu içinde gösterilir.

İşletmenin hissedarları tarafından yatırılan sermayenin devam ettirilmesi gerekir. İşletmede herhangi bir zararın ortaya çıkması, herhangi bir nedenle özkaynaklarda meydana gelen azalmalar; hem dönemsel, hem de kümülatif olarak izlenmeli ve kaydedilmelidir. Özkaynakların bilançoda net olarak gösterilmesi için geçmiş yıllar zararları ile dönem zararı, özkaynaklar grubunda indirim kalemleri olarak yer alır.

1.1.2. Gelir Tablosu İlkeleri

Gelir tablosu işletmenin belirli bir süreçteki ticari faaliyetlerini özetleyen, net kar ya da zararı gösteren bir finansal tablodur. Gelir tablosu bir işletmenin belirli bir muhasebe

sürecindeki finansal performansını ölçümler. Gelir tablosu ilkelerindeki amaç, dönem içerisinde gerçekleşen gelir ve giderlerin uygun bir şekilde finansal tabloda gösterilmesini sağlamaktır. Bu ilkeler ile birlikte daha gerçekçi rakamlar ortaya çıkmakta ve tablonun kullanılabilirlik düzeyi artmaktadır. Tekdüzen Muhasebe Sistemine göre gelir tablosu ilkeleri aşağıdaki gibi özetlenebilir

Gerçekleşmemiş satışlar, gelir ve karlar; gerçekleşmiş gibi veya gerçekleşenler gerçek tutarından fazla veya az gösterilmemelidir. Belli bir dönemin satışları ve gelirleri bunları elde etmek için yapılan satışların maliyeti ve giderleri ile karşılaştırılmalıdır. Belli bir dönem veya dönemlerin gerçeğe uygun faaliyet sonuçlarını göstermek için, dönem veya dönemlerin başında ve sonunda doğru hesap kesimi işlemleri yapılmalıdır.

Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ile özel tükenmeye tabi varlıklar için uygun amortisman ve tükenme payı ayrılmalıdır. Maliyetler; maddi duran varlıklar, stoklar, onarım, bakım ve diğer gider grupları arasında uygun bir şekilde dağıtılmalıdır. Bunlardan direkt olanların doğrudan doğruya, birden fazla faaliyeti ilgilendirenlerin zaman ve kullanma faktörü dikkate alınarak tahakkuk ettirilip, dağıtılmalıdır.

Arızı ve olağanüstü niteliğe sahip kâr ve zararlar meydana geldikleri dönemde tahakkuk ettirilmeli, fakat normal faaliyet sonuçlarından ayrı olarak gösterilmelidir.

Karşılıklar, işletmenin kârını keyfi bir şekilde azaltmak veya bir döneme ait kârı diğer döneme aktarmak amacıyla kullanılmamalıdır.

Dönem sonuçlarının tespiti ile ilgili olarak uygulana gelen değerlendirme esasları ve maliyet yöntemlerinde bir değişiklik yapıldığı takdirde, bu değişikliğin etkileri açıkça belirtilmelidir.

Bilanço tarihinde var olan ve sonucu belirsiz bir veya bir kaç olayın gelecekte ortaya çıkıp çıkmamasına bağlı durumları ifade eden, şarta bağlı olaylardan kaynaklanan, makul bir şekilde gerçeğe yakın olarak tahmin edilebilen gider ve zararlar, tahakkuk ettirilerek gelir tablosuna yansıtılır. Şarta bağlı gelir ve karlar için ise gerçekleşme ihtimali yüksek de olsa herhangi bir tahakkuk işlemi yapılmaz; dipnotlarda açıklama yapılır.

1.2. Nakit Akış Tablosu

Nakit akış tablosu işletmeye ait nakit giriş ve çıkışlarının sistematik olarak gösterildiği bir tablodur. Nakit akış tablosu, işletme yöneticileri, paydaşlar ve işletmeye

borç veren kişi ya da kurumlar tarafından kullanılır. İşletme yönetimi açısından nakit akış tablosu, işletmenin kısa vadeli borçları zamanında ödeyip ödeyemeyeceği ile ilgili bilgiler sunar. Paydaşlar açısından, yapılacak kar payı dağıtım gücünün belirlenmesinde kullanılabilir. Borç veren kişi ya da kurum açısından ise borç verilen işletmenin faiz ya da anapara ödemelerinin rahat bir şekilde ödenip ödenemeyeceğini göstermesi açısından önem taşımaktadır.

Bir işletmenin nasıl nakit yarattığını ve bu nakdi nasıl kullandığını nakit akış tablosu aracılığı ile ortaya koymak mümkündür. Nereden nakit yaratıldığının bilinmesi gelecekte tekrar buralardan nakit sağlanıp sağlanmayacağını tahmin edilmesi, işletmelerin yarattıkları nakitleri nerede kullandıklarını bilmeleri ise, gelecekteki nakit ihtiyaçlarını değerlendirmeleri bakımından önemlidir.

Yatırımcılar, kredi veren kuruluşlar ve diğer taraflar işletmenin mali durumu, nakit yaratma gücü, kâr ve nakit mevcudu arasındaki farkın nedenleri hakkında bilgileri nakit akış tablosundan almaktadırlar. Ayrıca nakit akış tablosundan elde edilen bilgiler ile bütçeleme, planlama, iskonto edilmiş nakit akış analizi ve performans yönetimi gibi stratejik kararlar alınabilmektedir². Nakit akış tablosu işletmenin nakit mevcudundaki değişiklikler ile kâr arasındaki ilişkiyi göstererek, nakit ve nakde eşdeğer varlıklardaki tutarın ne kadarının dönem kârından kaldığını, kârın ne kadarının diğer varlık kalemlerinde olduğunu öğrenmemize yardımcı olur³. Böylece, mali politikalar ile ilgili yönetim kararlarının etkilerinin güvenilir bir şekilde analiz edilmesine yardımcı olur.⁴

Nakit akışı, işletmenin yaşaması ve varlığını sürdürmesi için gerek işletme içindeki paydaşlar gerekse de işletme dışındaki paydaşlar açısından son derece önemlidir. Çünkü, kar payı dağıtım politikasına yön veren etkenlerden birisi de işletmenin nakit akışlarıdır. Bu nedenle nakit akış tablosu, nakit girişi ve nakit çıkışı arasında tutulan uygun bir dengeyle işletmelerde kar payı ödemeleri yapılırken finansal problemlerle karşılaşılmasını için başvurulması gereken önemli bir finansal tablodur. Örneğin nakit girişi yüksek olan

² Ümit Gücenme, Aylin Poroy Arsoy, "Muhasebe Standartlarındaki Sınıflandırılmış Nakit Akım Tablosu Formatı ile Finansal Performansın Ölçülmesi", Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 30, Nisan 2006, s. 67

³ Yavuz Çiftçi, Levent Sarioğlu, "Nakit Akış Tablosu ile İlgili Türkiye'deki Düzenlemeler ve Uluslararası Uygulamalarla Karşılaştırılması", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, Cilt 10, Sayı 1-2, 2007, s. 185

⁴ Tanase Alin Eliodor, Calota Traian Ovidiu, "Presentation of Consolidated Statement of Cash Flows Under IAS 7, Statement of Cash Flows", Journal of Knowledge Management, Economics & Information Technology, Sayı 1, Şubat 2013, s. 47

işletmeler daha yüksek bir kar payı dağıtım politikası izlerken, nakit girişi düşük olan işletmeler nakit girişi yüksek olan işletmelere göre daha düşük bir kar payı dağıtım politikası izleyebilmektedirler.

2. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE MUHASEBE STANDARTLARININ GELİŞİMİ

Muhasebe standartlarının gelişimi açısından belirli dönemlerde Türkiye'de muhasebenin gelişim seyri belirli ülkelere ait ticaret kanunlarının tercümesi ile oluşmuş ve şekillenmiştir.

2. 1. Muhasebe Standartlarına Genel Bakış

Ülkemizde ve uluslararası arenada oluşturulan muhasebe standartlarının amacı; finansal tablolarda şeffaf, tutarlı, karşılaştırılabilir, ilgili ve güvenilir mali bilgi sunan bir mali raporlama sistemi oluşturmaktır.⁵ Muhasebe ilkeleri, muhasebe standartları vasıtasıyla uygulamaya konulur. Muhasebe standartları, gerek muhasebe işlemlerinde, gerekse mali tabloların hazırlanmasında, işletmeler tarafından yapılan muhasebe uygulamalarındaki farklılıkları en aza indiren düzenlemelerdir.⁶

Dünyada ekonomik küreselleşme ile deniz aşırı hatta okyanus aşırı yapılan ticaret hacminin gelişmesiyle hem ticari faaliyeti yapanlar hem de bu ticaretten finansal bakımdan etkilenen kullanıcılar açısından her zaman ve her yerde aynı dili ifade eden bir muhasebe standardına ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaç ise daha şeffaf ve daha güvenilir Uluslararası Muhasebe Standartlarının oluşmasıyla ortadan kalkmıştır.

Türkiye'de muhasebenin gelişimi çeşitli ülkelerden aktarılan yasaların etkisi altında kalmıştır. Muhasebe alanında tercüme edilerek yayınlanan eserlerin yanı sıra, yabancı ülkelerde muhasebe eğitimi alan kişilerin ve yabancı öğretim elemanlarının ülkemiz eğitiminde yer alması muhasebenin gelişiminde önemli rol oynamıştır. Muhasebe uygulamaları 1960'lı yıllara kadar Fransız ve Alman yasalarının tercümeleriyle gelişme göstermiştir. 1850 yılında, 1807 tarihli Fransız Ticaret Kanunu'nun tercümesi olan

⁵ Pınar Acar, Uluslararası Muhasebe Standartları, Uluslararası Mali Standartlar, T.C.Maliye Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Ankara, 2002, s.256

⁶ Durmuş Acar, Nilüfer Tetik, Genel Muhasebe, Tura Ofset, 3.Baskı, Isparta, 2004, s. 28-29

“Kanunname-i Ticaret” yasaının ve 1926 yılında Alman Ticaret Kanunu’ndan alınan 856 sayılı Ticaret Kanunu’nun yürürlüğe girmesi bu gelişmenin en somut kanıtlarındandır.⁷

Ülkemizde vergi muhasebesi kavramının hakim olması nedeniyle, muhasebe standartlarının hükümlerinin vergi yasaları içerisinde yer almadığı bilinmektedir. Ayrıca muhasebe standartlarının tam olarak uygulama zorunluluğunun bulunmaması standartların uygulanabilirliğinin önemli ölçüde kısıtlanmış durumda olduğunu göstermektedir.⁸

Bu bilgilerden rahatça görebildiğimiz gibi Türkiye’de muhasebe sistemi dönem dönem farklılaşan ekonomik ve siyasi ilişkilere göre düzenlenmiştir. Ticarete bulunduğumuz ülkeler muhasebe sistemimizi şekillendirmiş ve zamanla da sistemimizi etkisi altına almıştır.

2.2. Uluslararası ve Ulusal Muhasebe Standartlarının Gelişimi

Dünyada muhasebe standartları ile ilgili ilk adım Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (International Accounting Standards Committee – IASC) tarafından atılmıştır. IASC 1973 yılında muhasebe sistemleri arasındaki karışıklıkları ortadan kaldırmak için çalışma yapan kuruluşların çalışmalarını kontrol etmek ve ortak bir muhasebe dili oluşturmak amacıyla kurulmuştur. 2001 yılına kadar Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (International Accounting Standards Committee - IASC) adı ile görev yapan Kurul, yeniden yapılandırma ile Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (International Accounting Standards Board - IASB) adını almıştır.

Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (UMSK) tarafından yayınlanan Uluslararası Muhasebe Standartları/Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UMS/UFRS) nın önemi ve kullanımı 2005 yılından itibaren önemli ölçüde artmıştır. Mart 2002’de Avrupa Parlamentosu Avrupa Birliği listesindeki tüm şirketlerin en geç 2005 yılında tüm hesaplarını mevcut UMS/UFRS ile uyumlu olarak hazırlamalarını onaylamıştır. Aynı tarih itibariyle birçok ülke ile birlikte Türkiye’de de UMS/UFRS’lere uyum çalışmaları başlatılmıştır.⁹ Türkiye’de muhasebe standartları açısından ilk adım, 9 Şubat 1994 tarihinde Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulunun(TMUDESK)

⁷ Yahya Arıkan, “Uluslararası Muhasebe Standartları Türkiye Uygulaması” , Mali Çözüm Dergisi, Sayı 36, Mayıs-Haziran, 1996, s. 1.

⁸ Ümit Gücenme, “Ülkemizdeki Muhasebe Uygulamalarının Türkiye Muhasebe Standartlarına Uyumu”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:19 ,Temmuz, 2003, s.27

⁹ Ümit Gücenme Gençoğlu, Yıldız Özerhan, Selahattin Karabınar, Türkiye Finansal Raporlama Standartları, Sakarya Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, Sakarya, s.20

kurulması ile atılmıştır.¹⁰ T穆DESK tarafından uluslararası muhasebe standartlarının çevirisi ve ۆlkemize uyarlanması suretiyle hazırlanan kitap, Uluslararası Muhasebe Standartlarının ۆlke genelinde tanınmasına, muhasebe standartları kavramının ve ilkelerinin doğmasına ve gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır.¹¹

Muhasebe Standartları ۆlkemiz mevzuatına ise, ilk kez Sermaye Piyasası Kurulu Tebliğı ile girmiştir. ۆlkemizde Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi işletmeler UMS/UFRS ile uyumlu olan Sermaye Piyasası Kurulu Seri:XI, No: 25 Tebliğini 1.1.2005-09.04.2008 tarihleri arasında uygulamışlardır. Daha sonra bu işletmelerin finansal raporlarını UMS/UFRS veya Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) tarafından UMS/UFRS'lerin tercümesi olarak hazırlanan ve Resmi Gazete'de yayımlanan TMS / TFRS' lere göre hazırlamaları zorunluluğı getirilmiştir. TMS / TFRS'ler kamuya hesap verme yükümlülüğü bulunan işletmeler, hisseleri veya borçlanma araçları kamuya açık bir piyasada, bankalarda, kredi birliklerinde, hisse senedi aracı/satıcılarında, yatırım fonlarında ve sigorta şirketlerinde işlem gören işletmeler tarafından uygulanmak zorundadır.¹²

¹⁰ Y. Koç Yalkın, "Muhasebe Standartları ve Türkiye Uygulaması", Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 2, Haziran: 1-8, 2002, s.6

¹¹ Başak Ataman Akgöl, Hüseyin Akay, Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye'de Uygulama Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma. Türkmen Kitapevi, 2. Baskı, İstanbul, 2003, s.22

¹² Gençoğlu, Özerhan, Karabınar, a.g.e, s.22

BÖLÜM 2

MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE FİNANSAL RAPORLAMA VE LİKİDİTE ORANLARI

1.MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE FİNANSAL RAPORLAMA

Uluslararası Muhasebe/ Finansal Raporlama Standartları (UMS/UFRS) ile uyumlu Türkiye Muhasebe/ Finansal Raporlama Standartları (TMS/IFRS) kural temelli değil, ilke temellidir. Bu standartlarda finansal raporlama ile ilgili temel ilkeler belirlenmiştir ve bu ilkeler çerçevesinde işletme yönetiminin karar vermesi ve kendi inisiyatifini kullanması beklenmektedir.

Muhasebe standartları açısından ilke kavramı ile kastedilen, genel kullanıcının içinde bulunduğu duruma göre yorumunu da ekleyebileceği, temel nitelikteki prensiplerdir. Kurallar ise, yorum gerektirmeyen, katı, kesin hükümler anlamında kullanılmaktadır. Kurallar genelde örnekleri, sayısal sınırlar ve uygulanacağı şartların detaylarını içermektedir. Muhasebe standartları ihtiyaca göre tamamen ilke temelli ya da tamamen kural temelli şeklinde iki ayrı uçta hazırlanabilir veya bu iki ucun arasında her hangi bir noktada da yer alabilirler¹³

Muhasebeciler, finansal raporları muhasebe ilkeleri ya da muhasebe standartları çerçevesinde hazırlarlar. Ancak muhasebe standartları her zaman, her problemi çözmeye yetmeyebilir. Bu gibi hallerde muhasebeciler bu boşlukları kendi tecrübelerine dayanarak getirdikleri yorumlarla doldururlar. Muhasebeciler bu kararları aldıkları eğitim ve elde etmiş oldukları tecrübeye dayanarak verirler. ¹⁴

1.1. Muhasebe Standartlarında Finansal Raporlamanın Amacı ve Niteliksel Özellikleri

Finansal raporlamanın amacı, işletmenin geçmişteki ve şimdiki durumuyla ilgili bilgilere ulaşmak veya gelecekte işletmenin finansal durumunu tahmin edebilmek için, elde edilen bilgilerden hareketle, bilgilerin işletmeyle bağı bulunan kişiler açısından,

¹³ Çağnur Kaytmaz Balsarı, A. Fatih Dalkılıç, “Kural Bazlı ve İlke Bazlı Finansal Raporlama Standartlarının Karşılaştırılması”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Sayı 22, 2007, s.106

¹⁴ Çiğdem Solaş, “Muhasebe Mesleğinde Mesleki Yargı”, Muhasebe ve Bilim Dünyası Dergisi, Aralık, 2006, s.2

bilgileri yorumlama ve karar verme gücü sağlamaktır. Muhasebe standartlarında finansal raporlamanın amacı, “yönetimin ve ilgili kişilerin ekonomik kararlar almasını sağlamak, varlık ve yükümlüklerin gerçeğe uygun değerleri ile ihtiyaca uygun bilgi sağlamak” olarak ifade edilmektedir.

Muhasebe standartları ile birlikte, finansal raporlamada uyulacak temel usul ve esasları belirlemek amacıyla yayınlanan “Kavramsal Çerçeve”, bir standart niteliğinde olmayan, yayımlanmış ve yayımlanacak olan standartlar arasında tutarlılık sağlamaya yönelik temel ilkeleri kapsayan bir rehber niteliğini taşımaktadır.

Kavramsal Çerçevede temel olarak finansal raporlamanın amacından hareketle muhasebe bilgisinin niteliksel özellikleri, finansal tabloların temel unsurları, bu unsurların nasıl ve ne zaman tanınacağı, ölçümleneceği ve rapor edileceği hususları belirli varsayım ve prensipler doğrultusunda ortaya konmaktadır. Bu süreçte muhasebe ve finansal raporlama sürecindeki fayda-maliyet ve önemlilik kısıtlamaları da işlenmektedir. Son olarak ise sermaye ve sermayenin korunması kavramlarına yer verilmektedir.¹⁵

Kavramsal Çerçeve’de finansal tabloların niteliksel özellikleri “Anlaşılabilirlik, İhtiyaca Uygunluk, Önemlilik, Güvenilirlik, Özün Önceliği, İhtiyatlılık, Tam Açıklama, Karşılaştırılabilirlik, Zamanında Sunum, Fayda ve Maliyet Dengesi ve Gerçeğe Uygun Sunum” olarak sıralanmaktadır.¹⁶

- **Anlaşılabilirlik:** Finansal tablolarda yer alan bilgilerin, işletme hakkında yeterli bilgiye sahip olunabilmesi için, muhasebeciler ya da diğer kullanıcılar tarafından açık ve anlaşılabilir olmasını gerektirir. Fakat işletme içerisinde bazı durumları açıklayabilmek karmaşık hal alabildiği zamanda bu bilgileri basitleştirmek bazen raporların eksik olma ihtimalini arttırabilmektedir.

- **İhtiyaca Uygunluk:** Finansal tabloda yer alan bilgilerin, bu bilgilerin kullanıcıları açısından işletmenin geçmişi, şimdiki veya gelecekle ilgili bilgi edinmelerini karşılaması için finansal tablonun ihtiyaca uygun olarak hazırlanmasını gerektirmektedir.

- **Önemlilik:** Finansal tabloda yer alan bir bilginin kullanıcıların finansal kararlarını etkileyebilecek düzeyde olması, o bilginin önemli olduğunu göstermektedir.

¹⁵ Gündoğan Durak, “Uluslararası Muhasebe Standartlarının Kavramsal Çerçevesi”, Vergi Dünyası, Sayı 368, Nisan, 2012, s.40

¹⁶ KGK, “Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve”1, 27/01/2011 tarihli ve 27828 sayılı Resmi Gazete

- **Güvenilirlik:** Finansal tablolarda yer alan bilgilerin güvenilir olması gerektiğine işaret etmektedir. Eğer bir bilginin doğuracağı sonuç bilgiyi kullanmadan önce tahmin edilen sonuçla paralellik oluşturuyorsa o bilgi güvenilir demektir.

- **Özün Önceliği:** Özün Önceliği kavramı finansal kayıt esnasında kaydın biçiminden çok özüne itibar edilmesi gerektiğini ve kaydın buna göre yapılmasını vurgular. Genel olarak öz ve biçim paralellik oluştursa da bazen aykırılık oluşturabilmektedir.

- **İhtiyatlılık:** İhtiyatlılık kavramı, muhasebe kayıtlarında belirsizlik olması durumunda ihtiyatlı davranmayı gerektirir. Yani varlık ve alacakların olduğundan çok, borç ve giderlerin de olduğundan az belirlenmemesini gerektirir. İhtiyatlılık kavramı ile muhtemel gider ve zararlar için karşılık ayrılabilirken, muhtemel gelir ve karlar için gerçekleşme dönemine kadar hiçbir işlem yapılmaz.

- **Tam Açıklama:** Finansal tablolardan faydalanmak isteyen kullanıcıların, istedikleri bilgiye ulaşabilmeleri için bilgilerin tam ve kesin olarak tablolara yansıtılmasını ifade etmektedir.

- **Karşılaştırılabilirlik:** Finansal tablo kullanıcıları işletmeyle ilgili bir ekonomik varlığın satımı ya da alımı esnasında farklı işletmeler arasında rahatlıkla karşılaştırılabilirlik yapabilmeleri için tabloların dönemler arasında benzer bilgileri taşıması gerekmektedir.

- **Zamanında Sunum:** Zamanında sunum, bilginin ihtiyaç duyulan zamanda kullanıcılara ulaşabilmesini ifade eder. Bir bilginin değerli olabilmesi için o bilginin zamanında sunulması şarttır. Eski bilgiler ise genellikle önem derecesini kaybetse de bazen eski bilgiye ihtiyaç önem kazanabilmektedir.

- **Fayda ve Maliyet Dengesi:** Fayda- maliyet dengesi bilgiye ulaşmaya çalışmanın ya da vazgeçme isteğinin bir karar aşamasıdır. Şöyle ki bilgiye ulaşmakla elde edilen fayda, bilgiye ulaşmak için katlanılan maliyetten fazla ve değerli olmalıdır.

- **Gerçeğe Uygun Sunum:** Finansal raporlarda, ekonomik olaylar kalemler ve bu kalemlerin tutarları ifade edilir. Finansal bilginin kullanıcılara faydalı olabilmesi için ilgili olayları sunması yeterli değildir. Ayrıca açıklamayı amaçladığı ekonomik olayları gerçeğe uygun bir şekilde sunmalıdır.

Gerçeğe uygun bir sunumun, tam anlamıyla sağlanabilmesi için üç özelliğe sahip olması gerekir. Buna göre sunum tam, tarafsız ve hatasız olmalıdır. İşletmeler doğal olarak, finansal bilgilerde kusursuzluğa nadir olarak erişilebilir. İşletmelerin finansal raporlama

sürecinde uyguladıkları muhasebe kuralları (muhasebe standartları) ile bu özelliklerin mümkün olduğunca en üst seviyeye çıkarılması hedeflenir.¹⁷

1.2. Muhasebe Standartlarına Göre Finansal Raporlamada Ölçüm(Değerleme)

Vergi mevzuatımızda “değerleme” olarak ifade edilen ölçüm genel olarak, işletmenin varlıklarına ya da borçlarına bir değer biçme sürecidir. Kavramsal çerçevede ölçüm, “finansal tablolarda yer alan unsurların bilançoda ve gelir tablosunda tahakkuk ettirilecekleri ve gösterilecekleri parasal tutarların belirlenmesi işlemi ifade eder” şeklinde tanımlanmaktadır.

Finansal raporlama açısından değerlemenin amacı, varlık ve borçların finansal tablolarda yer alacak parasal tutarlarının tespit edilmesidir. Değerlemenin bir diğer amacı ise, dönem kârının ölçümüdür.¹⁸

Tarihsel maliyet ölçüsü geleneksel olarak güvenilir, uygulanması kolay ve ucuz olması açısından uzun yıllardır muhasebe teorisyen ve uygulamacıları tarafından benimsenmiş bir ölçüm ölçüsüdür. Ancak TMS/IFRS’lerde belirtilen “finansal tablolara dayalı olarak geleceğe yönelik kararlar alma” işlevini tarihsel maliyetlerle düzenlenmiş finansal tabloların yerine getirmesi olanaksız görülmektedir. Zira varlıkların ve borçların tarihsel maliyetleri bu kalemlerin gerçek değerlerini değil, oluştukları veya edinildikleri tarihteki değerlerini ifade eder. Daha sonraki dönemlerde tarihsel maliyet gerçeği yansıtmaktan uzaklaşır.¹⁹

Geleneksel olarak varlık ve borçlar ya tarihi maliyet esasına göre ya da tarihi maliyet ve cari değer değerlendirme esaslarının birlikte kullanıldığı karma değerlendirme esasına göre finansal tablolarda sunulmaktadır. Günümüzde birçok ülkede karma değerlendirme esasları kullanılmaktadır. Karma değerlendirme esasında varlık ve borçlar farklı değerlendirme esaslarına göre değerlemeye tabi tutulur.²⁰

¹⁷ Orhan Çelik, Muhasebe ve Finansal Raporlama, Sermaye Piyasası Lisanslama ve Tescil Kuruluşu, Lisanslama Sınavları Çalışma Kitapları, 2014, s. 17

¹⁸ Hikmet Ulusan, “Finansal Raporlama Açısından Değerleme”, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 16, Sayı 2, 2007, s.528

¹⁹ Aylin Poroy Arsoy, Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına Göre Gerçeğe Uygun Değer, Dora Yayıncılık, 2009, s.50

²⁰ Ulusan, a.g.m, s.529

Görüldüğü üzere değerlendirme esasları için tek bir değerlendirme esası yoktur ve bu esaslar işletmeden işletmeye değişebildiği gibi, dönemler itibari ile de değişebilmektedir. Aynı zamanda da bir iktisadi kıymetin değerlendirilmesinde farklı esaslar da kullanılabilir. Türkiye Muhasebe Standartları kapsamındaki ölçüm esasları Kavramsal Çerçeve (Paragraf 100)'de aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

Tarihi Maliyet: Varlıkların elde edildikleri tarihte alımları için ödenen nakit ve nakit benzeri değeri ile borçların kapatılması için gereken nakit ve nakit benzeri değerini ifade etmektedir.

Cari Maliyet: Varlıkların alınması için gereken nakit ve nakit benzeri değeri ile borçların kapatılması için gereken nakit ve nakit benzeri değerini ifade etmektedir.

Varlıklar aynı varlığın veya bu varlıkla eşdeğer olan bir varlığın alınması için halihazırda gereken nakit veya nakit benzerlerinin tutarı ile gösterilirler. Borçlar, borcun kapatılması için gereken nakit ve nakit benzerlerinin iskonto edilmemiş tutarları ile gösterilir.

Gerçekleşebilir Değer (Ödeme Değeri): Varlıkların normal faaliyet koşullarında, elden çıkarılması halinde ele geçecek olan nakit ve nakit benzeri değeri ile borçların kapatılması için gereken nakit ve nakit benzeri değerini ifade etmektedir. Borçlar, işletmenin normal faaliyet koşullarında, kapatılmaları için ödenmesi gereken nakit ve nakit benzeri değerlerin iskonto edilmemiş tutarları ile gösterilir.

Bugünkü Değer: Varlıkların, sağlayacağı net nakit girişlerinin bugünkü iskonto edilmiş değerleri , Borçların, kapatılması için ödenmesi gereken net nakit çıkışlarının bugünkü iskonto edilmiş değerlerini ifade etmektedir. Buna göre varlıklar, işletmenin normal faaliyet koşullarında, ileride yaratacakları net nakit girişlerinin bugünkü iskonto edilmiş değerleri ile gösterilirler. Borçlar, işletmenin normal faaliyet koşullarında, kapatılmaları için ileride ödenmesi gereken net nakit çıkışlarının bugünkü iskonto edilmiş değerleri ile gösterilir.

Buna göre TMS/TFRS'lerde tarihsel maliyet ve cari maliyete dayalı karma bir sistem benimsenmektedir. Yukarıda anlatılanların ışığı altında ölçüm esaslarını tarihsel maliyet esası ve gerçeğe uygun değer esası olarak iki grup altında toplamak mümkündür.

Tarihsel maliyet esasına göre işlem tarihindeki değerler finansal tabloya olduğu gibi aktarılır. Bu kaydedilen değer elde etme maliyeti yani katlanılan maliyettir. Fakat bu maliyet değeri ekonomide olan dalgalanmalar, enflasyon veya malların fiyatındaki artma veya azalmalar gibi etkenlerle zamanla değişmekte ve gerçeği yansıtamamaktadır. Bu durum ise finansal tabloların kullanıcılarını yanıltmasına neden olabilmektedir.

Gerçeğe uygun değer esası, varlık ve borçları tarihi maliyet yerine cari değeri ile gösterme düşüncesinden ortaya çıkmıştır ve bu nedenle muhasebe standartlarında varlık ve borçların bilanço tarihindeki gerçeğe uygun değeri ile raporlanması önerilmektedir. Gerçeğe uygun değer, 30.12.2012 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan “*Gerçeğe Uygun Değer Ölçümü*” Başlıklı TFRS 13’e göre “Piyasa katılımcıları arasında ölçüm tarihinde asıl (ya da en avantajlı) piyasada gerçekleşecek olağan bir işlemde bir varlığın satışında elde edilecek veya bir borcun devrinde ödenecek fiyattır. Diğer bir ifadeyle, varlığı elinde bulunduran veya borçlu konumda olan piyasa katılımcısının bakış açısıyla ölçüm tarihindeki çıkış fiyatıdır. Gerçeğe uygun değer, cari piyasa değerlerini yansıtır, varlıkların getirisi ve yükümlülüklerin sorumluluğu hakkında bilgi sağlar, Değer değişikliklerinden kaynaklanan kayıp veya kazançları yansıtır ve finansal tabloların karşılaştırılabilirliğini artırır. Tüm bu nedenlerle de finansal raporlamanın amacına daha iyi hizmet eder.

1.3. Muhasebe Standartlarının Mevcut Bilanço Uygulamalarına Getirdiği Yenilikler

Bilanço; bir işletmenin belirli bir tarihte sahip olduğu varlıklar ile bu varlıkların sağlandığı kaynakları gösteren tablodur. Bir işletmenin varlıkları ile bu varlıkların sağlandığı kaynaklar arasında eşitlik olması doğaldır. Bu eşitlikten dolayı işletmenin kaynakları ile bu kaynakların kullanım yerlerini gösteren tabloya terazi anlamındaki “bilanx” sözcüğünden gelen, bilanço adı verilmiştir. Eşitliğin sol yanı sahip olunan varlıkları, sağ yanı ise bunların sermaye koyma veya borçlanma yolu ile karşılandığını anlatır.

Tekdüzen Muhasebe Sisteminde bilanço ve gelir tablosu temel finansal tablolar olarak kabul edilmiş ve belirlenen biçimsel yapı içinde yayımlanması zorunlu kılınmıştır. Diğer finansal tabloların yayımlanması ise işletmenin inisiyatifine bırakılmıştır. TMS/TFRS’ye göre ise TDMS’nin yayımlanmasını zorunlu kıldığı tablolara ek olarak

nakit akış tablosu ve özkaynak değişim tablosu da ilave edilmiştir. Ayrıca, Tekdüzen Muhasebe Sisteminden farklı olarak TMS/TFRS'ler işletmelerin farklı yapı ve niteliklerini dikkate alarak 'Gerçeğe Uygun Sunuş' ilkesine uyumlu olarak işletmelere kesin olarak belirlenmiş finansal tablo formatları önermemekte, sadece ilgili standartlarda finansal tablolarda bulunması zorunlu olan ve isteğe bağlı olan unsurlar sıralanmaktadır

TMS 1- Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı²¹, finansal tabloların ne şekilde sunulması gerektiğine dair bilgiler içermektedir. Bu standart ilk kez Ocak 2005'de Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiş, daha sonra Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarında meydana gelen değişikliklere paralellik sağlanması amacıyla günümüze kadar çeşitli Tebliğler aracılığıyla güncellenmiştir. Böyle bir standart oluşturma çabasındaki mantık işletmede bulunan bilanço gibi genel amaçlı tabloların farklı işletmelerle eşanlı olarak karşılaştırılabilirlik derecesini arttırmaktır. Bundan dolayı TMS 1; finansal tablo kullanıcılarına karşılaştırma sağlamak için asgari düzeyde yaptırımlar uygulamaktadır. Standart anlaşılabilirliği artırmak, karşılaştırılabilir ve faydalı bilginin sunulmasını ön plana çıkarmak için açıklanması gereken bilgilerin kapsamını da artırmıştır. Standart kalemlerin hangi sıra ve biçimde sunulacağını açıklamaz. Ancak standardın ilgili maddesinde sadece, bilançoda ayrı olarak sunulmaya yeter ölçüde birbirlerinden nitelik ve işlev olarak farklı olan kalemlerin, bir listesine yer verilmiştir.

TMS 1 Standardı ile bilanço tablosunun adı "Finansal Durum Tablosu" olarak değişmiştir. Standartlar çerçevesinde, ülkemizdeki Tekdüzen Muhasebe Sistemindeki bilanço tipinin tam olarak dışına çıkılmasa da "canlı varlıklar", "yatırım amaçlı gayrimenkuller" gibi bazı kalemlerinin Tekdüzen Muhasebe Sistemindeki bilanço formatına ilave edilmesi gerekmektedir. Muhasebe standartlarının gereklerine uygun finansal tablo formatları ile ilgili ilk çalışma Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu bünyesinde yapılmış, ancak bu tablo formatları Resmi Gazete'de yayınlanmadan önce Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu lağvedilmiş ve tüm yetkileri 2011 yılında kurulan Kamu Gözetimi Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu(KGK)'na devredilmiştir. Bu nedenle resmîlik kazanmayan bu tablo formatlarının yerine KGK tarafından 17/11/2012 tarihli ve 28470 sayılı Resmî Gazete'de finansal tablo örnekleri ve kullanım rehberi yayımlanmıştır. Buna göre finansal durum tablosu örneği aşağıdaki gibidir.

²¹ TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı , 16.01.2005 tarihli ve 25702 sayılı Resmi Gazete

Tablo 1: Finansal Durum Tablosu

... ŞİRKETİ (VE BAĞLI ORTAKLIKLARI)
BAĞIMSIZ DENETİMDEN GEÇMİŞ (GEÇMEMİŞ) ... TARİHLİ (KONSOLİDE) FİNANSAL
DURUM TABLOSU (BİLANÇO)
(Tüm tutarlar TL olarak gösterilmiştir)

	Dipnot Referansı	Cari Dönem 20..	Geçmiş Dönem 20..
VARLIKLAR			
Dönen Varlıklar			
- Nakit ve Nakit Benzerleri			
- Finansal Yatırımlar			
- Ticari Alacaklar			
- İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar			
- İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar			
- Diğer Alacaklar			
- İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar			
- İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar			
- Stoklar			
- Peşin Ödenmiş Giderler			
- Cari Dönem Vergisiyle İlgili Varlıklar			
- Diğer Dönen Varlıklar			
ARA TOPLAM			
- Satış Amaçlı Sınıflandırılan Duran Varlıklar			
TOPLAM DÖNEN VARLIKLAR*			
Duran Varlıklar			
- Ticari Alacaklar			
- İlişkili Taraflardan Ticari Alacaklar			
- İlişkili Olmayan Taraflardan Ticari Alacaklar			
- Diğer Alacaklar			
- İlişkili Taraflardan Diğer Alacaklar			
- İlişkili Olmayan Taraflardan Diğer Alacaklar			
- Finansal Yatırımlar			
- Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımlar			
- Yatırım Amaçlı Gayrimenkuller			
- Maddi Duran Varlıklar			
- Maddi Olmayan Duran Varlıklar			
- Şerefiye			
- Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar			
- Peşin Ödenmiş Giderler			
- Ertelenmiş Vergi Varlığı			
- Diğer Duran Varlıklar			
TOPLAM DURAN VARLIKLAR*			
TOPLAM VARLIKLAR*			

<p>KAYNAKLAR</p> <p>Kısa Vadeli Yükümlülükler</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kısa Vadeli Borçlanmalar - Uzun Vadeli Borçlanmaların Kısa Vadeli Kısımları - Diğer Finansal Yükümlükler - Ticari Borçlar <ul style="list-style-type: none"> - İlişkili Taraflara Ticari Borçlar - İlişkili Olmayan Taraflara Ticari Borçlar - Çalışanlara Sağlanan Faydalar Kapsamında Borçlar - Diğer Borçlar <ul style="list-style-type: none"> - İlişkili Taraflara Diğer Borçlar - İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Borçlar - Ertelenmiş Gelirler - Dönem Kârı Vergi Yükümlülüğü - Kısa Vadeli Karşılıklar <ul style="list-style-type: none"> - Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Kısa Vadeli Karşılıklar - Diğer Kısa Vadeli Karşılıklar - Diğer Kısa Vadeli Yükümlülükler <p>ARA TOPLAM</p> <ul style="list-style-type: none"> - Satış Amaçlı Sınıflandırılan Varlık Gruplarına İlişkin Yükümlülükler 			
<p>Uzun Vadeli Yükümlülükler</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uzun Vadeli Borçlanmalar - Diğer Finansal Yükümlülükler - Ticari Borçlar <ul style="list-style-type: none"> - İlişkili Taraflara Ticari Borçlar - İlişkili Olmayan Taraflara Ticari Borçlar - Diğer Borçlar <ul style="list-style-type: none"> - İlişkili Taraflara Diğer Borçlar - İlişkili Olmayan Taraflara Diğer Borçlar - Ertelenmiş Gelirler - Uzun Vadeli Karşılıklar <ul style="list-style-type: none"> - Çalışanlara Sağlanan Faydalara İlişkin Uzun Vadeli Karşılıklar - Diğer Uzun Vadeli Karşılıklar - Cari Dönem Vergisiyle İlgili Borçlar - Ertelenmiş Vergi Yükümlülüğü - Diğer Uzun Vadeli Yükümlülükler <p>TOPLAM UZUN VADELİ YÜKÜMLÜLÜKLER*</p>			
<p>ÖZKAYNAKLAR</p> <p>Ana Ortaklığa Ait Özkaynaklar</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ödenmiş Sermaye - Geri Alınmış Paylar (-) - Karşılıklı İştirak Sermaye Düzeltmesi (-) - Paylara İlişkin Primler - Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler veya Giderler - Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Birikmiş Diğer Kapsamlı Gelirler veya Giderler - Kârdan Ayrılan Kısıtlanmış Yedekler - Geçmiş Yıllar Kârları/Zararları - Dönem Net Kârı/Zararı - Kontrol Gücü Olmayan Paylar 			
<p>TOPLAM KAYNAKLAR*</p>			

Tekdüzen Muhasebe Sistemi ile Türkiye Muhasebe Standartlarına göre düzenlenen bilançolarda içerik, kapsam ve biçim yönünden önemli farklılıklar göze çarpmaktadır. TDMS ile karşılaştırıldığında TMS/TFRS de bilanço cari/cari olmayan varlık ve kaynak olarak sınıflandırılmaktadır. Tek Düzen Muhasebe Sisteminde bilanço yapıyı oluşturan “Varlıklar” ve “Kaynaklar” bölümlerinde yer alan kalemler “Faaliyet Dönemine” göre kayda alınırken, TMS/TFRS leri oluşturan cari/cari olmayan varlıklar ve kaynaklarda ise işletmenin “Faaliyet Döngüsü” esas alınarak kayda alınmaktadır.

TDMS ile TMS/TFRS arasında aktif ve pasif hesaplarda yer alan ana hesap gruplarının sunumunda da değişiklikler bulunmaktadır. Şöyle ki TDMS de yer alan hesap grupları ve hesap isimleri kesin olarak bellidir ve bu hesap gruplarına herhangi bir değişiklik ve ilave yapılamamaktadır. TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluş Standardına göre ise bilanço da yer alması gereken asgari kalemler belirtilmiş ve hangi hallerde finansal durum tablosunda ek ve alt başlıklar açılması gerektiği açıkça ifade edilmiştir.

TMS/TFRS’ye göre sunulan bilançoda TDMS’den farklı olarak ertelenen vergi varlıkları, ertelenen vergi yükümlülükleri, canlı varlıklar ve devlet teşvik ve yardımları gibi yeni kalemler eklenmiştir. Tekdüzen Muhasebe Sisteminde hazır değerler grubu TMS/TFRS de nakit ve nakit benzeri varlıklar grubu olarak, menkul kıymetler grubu ise standartlarda finansal varlıklar olarak ifade edilmektedir.

Özetle bilançodaki başlıklar ve dipnotlarda yapılması gereken açıklamalar dikkate alındığında, TMS-TFRS’ye göre düzenlenecek finansal durum tablolarının TDMS’ye göre düzenlenecek bilançolardan daha kapsamlı ve şeffaf bilgi sağlayacağı söylenebilir.

1.4. Muhasebe Standartlarının Mevcut Gelir Tablosu Uygulamalarına Getirdiği Yenilikler

En geniş anlamıyla gelir; işletmelerin satmış olduğu mal veya hizmetlerden sağlanan girdiyle, kira, telif hakkı, faiz vb. girdilerden elde edilen parasal tutarlar olarak ifade edilebilir. Gelir tablosu, işletmenin belli bir dönemde elde ettiği tüm gelirler ile aynı dönemde katlandığı bütün maliyet ve giderleri ve bunların sonucunda işletmenin elde ettiği dönem net kârını veya dönem net zararını kapsar.

Tekdüzen Muhasebe Sistemi'nde gelir tablosunun biçimi kesin olarak belirlenmişken, TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu standardına uygun biçimde hazırlanan "kapsamlı gelir tablosu" ise Türkiye Finansal Raporlama Standartları tarafından şekillendirilen, fakat kesin bir biçimi tanımlanmamış, esnek biçimli finansal bir tablodur. Örneğin TMS 1 – Finansal Tabloların Sunuluşu standardına göre, hazırlanacak kapsamlı gelir tablosu, giderlerin kar veya zararda niteliklerine göre veya giderlerin fonksiyonuna göre sınıflandırılmasıyla farklı biçimlerde hazırlanabilir. Ayrıca Tekdüzen Muhasebe Sistemi'nde hazırlanan gelir tablosu tek bir tablo iken, TMS 1 – Finansal Tabloların Sunuluşu standardına göre kapsamlı gelir tablosu, tek bir tablo olarak veya iki ayrı tablo biçiminde hazırlanabilir.²²

KGK tarafından 17/11/2012 tarihli ve 28470 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan finansal tablo örnekleri ve kullanım rehberine göre, standartlara uygun olarak hazırlanacak örnek kapsamlı gelir tablosu aşağıdaki gibidir.

²² Mustafa Doğan, Emrah Ertugay, "Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına Göre Kapsamlı Gelir Tablosu ve Örnek Uygulama", Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, Sayı 3, SMMO, Ankara, s. 137

Tablo 2: Kapsamlı Gelir Tablosu

... ŞİRKETİ (VE BAĞLI ORTAKLIKLARI)
BAĞIMSIZ DENETİMDEN GEÇMİŞ (GEÇMEMİŞ) ... TARİHLİ (KONSOLİDE) KÂR VEYA
ZARAR VE DİĞER KAPSAMLI GELİR TABLOSU
(Tüm tutarlar TL olarak gösterilmiştir)

	Dipnot Referansı	Cari Dönem	Önceki Dönem
KÂR VEYA ZARAR KISMI			
Hasılat			
Satışların Maliyeti (-)			
Brüt Kâr/Zarar			
Genel Yönetim Giderleri (-)			
Pazarlama Giderleri (-)			
Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)			
Esas Faaliyetlerden Diğer Gelirler			
Esas Faaliyetlerden Diğer Giderler (-)			
Esas Faaliyet Kârı/Zararı			
Yatırım Faaliyetlerinden Gelirler			
Yatırım Faaliyetlerinden Giderler (-)			
Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Kârlarından/Zararlarından Paylar			
FİNANSMAN GİDERİ ÖNCESİ FAALİYET KÂRI/ZARARI			
Finansman Giderleri (-)			
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER VERGİ ÖNCESİ KÂRI/ZARARI			
Sürdürülen Faaliyetler Vergi Gideri/Geliri			
- Dönem Vergi Gideri/Geliri			
- Ertelenmiş Vergi Gideri/Geliri			
SÜRDÜRÜLEN FAALİYETLER DÖNEM KÂRI/ZARARI			
DURDURULAN FAALİYETLER DÖNEM KÂRI/ZARARI			
DÖNEM KÂRI/ZARARI			
Dönem Kâr/Zararının Dağılımı			
Kontrol Gücü Olmayan Paylar			
Ana Ortaklık Payları			
Pay Başına Kazanç			
- Sürdürülen Faaliyetlerden Pay Başına Kazanç			
- Durdurulan Faaliyetlerden Pay Başına Kazanç			
Sulandırılmış Pay Başına Kazanç			
- Sürdürülen Faaliyetlerden Sulandırılmış Pay Başına Kazanç			
- Durdurulan Faaliyetlerden Sulandırılmış Pay Başına Kazanç			

<i>DİĞER KAPSAMLI GELİR KISMI</i>			
<u>Kâr veya zararda yeniden sınıflandırılmayacaklar</u>			
<ul style="list-style-type: none"> - Maddi Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları/Azalışları - Maddi Olmayan Duran Varlıklar Yeniden Değerleme Artışları/Azalışları - Tanımlanmış Fayda Planları Yeniden Ölçüm Kazançları/Kayıpları - Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Diğer Kapsamlı Gelirinden Kâr/Zararda Sınıflandırılmayacak Paylar - Diğer Kâr veya Zarar Olarak Yeniden Sınıflandırılmayacak Diğer Kapsamlı Gelir Unsurları - Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılmayacak Diğer Kapsamlı Gelire İlişkin Vergiler <ul style="list-style-type: none"> - Dönem Vergi Gideri/Geliri - Ertelenmiş Vergi Gideri/Geliri 			
<u>Kâr veya zarar olarak yeniden sınıflandırılacaklar</u>			
<ul style="list-style-type: none"> - Yabancı Para Çevirim Farkları - Satılmaya Hazır Finansal Varlıkların Yeniden Değerleme ve/veya Sınıflandırma Kazançları/Kayıpları - Nakit Akış Riskinden Korunma Kazançları/Kayıpları - Yurtdışındaki İşletmeye İlişkin Yatırım Riskinden Korunma Kazançları/Kayıpları - Özkaynak Yöntemiyle Değerlenen Yatırımların Diğer Kapsamlı Gelirinden Kâr/Zararda Sınıflandırılacak Paylar - Diğer Kâr veya Zarar Olarak Yeniden Sınıflandırılacak Diğer Kapsamlı Gelir Unsurları - Kâr veya Zararda Yeniden Sınıflandırılacak Diğer Kapsamlı Gelire İlişkin Vergiler <ul style="list-style-type: none"> - Dönem Vergi Gideri/Geliri - Ertelenmiş Vergi Gideri/Geliri 			
<u>DİĞER KAPSAMLI GELİR</u>			
<u>TOPLAM KAPSAMLI GELİR</u>			
<u>Toplam Kapsamlı Gelirin Dağılımı</u>			
Kontrol Gücü Olmayan Paylar			
Ana Ortaklık Payları			

Türkiye Muhasebe Standartlarının, Tek Düzen Muhasebe Sistemindeki gelir tablosu formatına getirdiği yeniliklere bakılacak olursa, ilk olarak klasik gelir tablosunun adı “Kapsamlı Gelir Tablosu” olarak değişmiş ve biçimsel yapısında ve kapsamında da kısmen değişiklikler olmuştur. Klasik gelir tablosunda yer alan “Olağan Dışı Gelir ve Karlar” ve “Olağan Dışı Gider ve Zararlar” ayrımına kapsamlı gelir tablosunda yer verilmemiştir, “Olağan Dışı” ibaresi TMS 1 Finansal Tabloların Sunuluşu standardında

yer almamaktadır. TMSF/TFRS ile birlikte TDMS den farklı olarak; “Sürdürülen Faaliyetler Kar veya Zararı” ile “Durdurulan Faaliyetler Kar veya Zararı” ayrı görülecek şekilde raporlanır. Konsolide gelir tablolarında, öz kaynak yöntemine göre değerlendirilen iştiraklerin öz kaynak artışlarından grubun payına düşen tutar ayrı raporlanır ve dönem net karı ise azınlık payını içerecek şekilde raporlanır.

TDMS ile karşılaştırıldığında, TMS/TFRS gerçeğe uygun ve önemli bilgilerin sunulmasını sağlamak için finansal raporlamada esneklik sağlamaktadır. Standartlarla getirilen önemli yeniliklerden biri de, daha önce finansal tablolar ve dipnotlarında yer almayan geleceğe yönelik tahminler, risk değerlendirmeleri, durdurulan faaliyetler ve bölümlere göre raporlama konusunda bilgi verilmesinin hedeflenmesidir.²³

“TMS 2 Stoklar” standardının gerekleri uygulandığında, gelir tablosundaki satışların maliyeti tutarı, vergi uygulamalarımıza göre hesaplanan satışların maliyeti tutarından farklı hesaplanmaktadır. Ayrıca gelir tablosunda dönem karından indirilen vergi gideri; yasal vergi karşılıklarına ek olarak indirilebilir veya vergilendirilebilir geçici farkların vergi gelir/gider etkisini de kapsamaktadır.

Kapsamlı gelir tablosu, finansal tablo kullanıcılarına ekonomik kararlar almada klasik gelir tablosundan daha fazla bilgiler sunmakta ve ekonomik karar alma sürecini hızlandırıp, kolaylaştırmaktadır. Özellikle dipnotlarda yapılan açıklamalar, bazı öngörüler yapılmasını ve finansal tablo kullanıcılarının geleceğe yönelik kararlar vermelerini sağlamaktadır.

2. LİKİDİTE KAVRAMI VE LİKİDİTE ORANLARI

Likidite genel anlamıyla menkul kıymetlerin paraya dönüşme hızını gösterir. Bu bakımdan işletmelerin nakit yaratması açısından önemli bir kavramdır.

2.1.Likiditenin Tanımı

Likidite bir ekonomik değer taşıyan finansal kıymetin değer kaybına uğramadan nakde çevrilme hızına verilen isimdir. Bu tanımdan likiditesi yüksek olan bir iktisadi kıymet, kısa bir sürede paraya çevrilebilir anlamı çıkartılabilir. Bir işletmenin finansal

²³ Osman Bayri, Tekdüzen Muhasebe Sistemine ve Türkiye Muhasebe – Finansal Raporlama Standartlarına Göre Gelir Tablolarının Biçimsel Yapısı, Kapsamı ve İçeriğinin Karşılaştırmalı Analizi, Adnan Menderes Üniversitesi, İİBF, Aydın <http://journal.mufad.org/attachments/article/116/8.pdf> (Erişim Tarihi: 12.05.2016)

gücüne ilişkin analiz yapılırken işletmenin net işletme sermayesinin yanında likidite oranlarına da bakmak finansal tablo kullanıcıları açısından önemlidir. Likidite oranları işletmelerin finansal performansını ortaya koymada başvurulan ve işletmenin likiditesi açısından dönen varlıkların ne ölçüde güvenilir olduğunu gösteren oranlardır.

2.2. Likidite Oranları

Likidite oranları, işletmenin kısa vadeli borçlarını vadesinde ödeyip, ödemeyeceğini, diğer bir ifade ile paraya çevrilebilecek aktif değerlerle kısa vadeli borçları arasındaki ilişkiyi gösterirler. Bir bakıma likidite oranları, işletmenin ödeme gücünü açıklar.²⁴

Likidite analizinde kullanılan oranlar, bir işletmenin kısa vadeli borç ödeme gücünü ölçmeye, işletme sermayesinin yeterli olup olmadığını saptamaya yardım eder.²⁵ Kreditorler işletmeye borç verirlerken işletmenin finansal anlamda kısa vadeli borçları ödemesinin tespiti için likidite oranlarından faydalanırlar. Ancak likidite oranları geçmiş dönem verilerine göre elde edilmekte, gelecekle ilgili verileri içermemektedir. Oysa ödeyebilmenin sürekli korunması, gelecekteki parasal giriş ve çıkışlara bağlıdır.²⁶

Likidite oranları değerlendirilirken, bilanço kalemleri arasındaki miktar ilişkileri de dikkate alınmalı, varlık dağılımı da gözden geçirilmelidir. Çünkü dönen varlıkların kalemler arası dağılımı, minimum ve maksimum stok miktarları ile stoklar ve alacakların nitelikleri bilinerek yapılan likidite analizi daha gerçek yorumlamalar sağlayacak; işletmenin kısa vadeli borçlarını zamanında ödeyip ödeyemeyeceğini gösteren borç ödeme gücü ortaya çıkarılacaktır.²⁷

İşletmenin likidite oranlarının analizinde, aşağıdaki temel noktalar araştırılmaktadır.²⁸

- Dönen varlıkların iş hacmine oranla gösterdiği eğilim,
- Likit varlıkların geçmiş dönemlere oranla gösterdiği eğilim,

²⁴ Ertuğrul Çetiner, İşletmelerde Mali Analiz, Tutubay Basım ve Yayın Evi, 3. Baskı, Ankara, 1996, s.139

²⁵ Nejat Akıncı, Necmettin Erdoğan, Finansal Tablolar ve Mali Analiz, Barış Yayınları, Fakülteler Kitabevi, 4. Baskı, İzmir, 1995, s. 258

²⁶ Abdurrahman Fettahoğlu, İşletmecilik Finans İlkeleri, İstanbul 2000, s.61

²⁷ Adem Çabuk, İbrahim Lazol, Mali Tablolar Analizi, Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı, Vipaş A.Ş. Yayınları, Bursa, 1998, s.189

²⁸ Niyazi Berk, Finansal Yönetim, 6. Basım, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2002, s.35

- Kayıtlı alacakların tahsil yeteneği, süreleri, doğuş nedenleri ve bunun satışlara uygunluğu,
- Senetli alacakların doğuş nedenleri,
- Stokların niteliği,
- Kısa vadeli borçların vade yapısının uygunluğu,
- İş hacmine oranla net işletme sermayesinin uygunluğu,
- İşletmenin kısa vadeli borç ödeme yeteneğini etkileyen diğer faktörlerin değerlendirilmesi

Likidite oranları değerlendirilirken, bu temel noktalar işletmenin geçmiş verilerinden faydalanılarak, geleceğe yönelik işletmenin borç ödeme gücünü karşılayıp karşılamayacağının tespiti açısından özellikle dikkate alınmalıdır. Ayrıca borç veren kişi ya da kurumlar, borç isteyen işletmelere olumlu cevap verirken yalnızca likidite oranlarına değil, diğer verilere de bakmak zorundadır. Çünkü aynı oranlar, her bir işletme için, işletmenin türü ve aktif toplamına göre farklı sonuçlar doğurabilmektedir.

2.2.1. Cari Oran

Cari oran işletmenin dönen varlıklarının kısa vadeli yabancı kaynaklara bölünmesiyle hesaplanmaktadır.

$$\text{Cari Oran} = \frac{\text{Dönen Varlıklar}}{\text{Kısa Vadeli Yabancı kaynaklar}}$$

Genel bir kural olarak cari oranın 2 olduğu kabul edilmekle birlikte reel ekonomi, faaliyet kolu, çalışma koşulları, iş hacmi, sektör yapısı (inşaat taahhüt, karayolu taşımacılığı gibi.) vb. faktörler dikkate alındığında; oranın bazı durumlarda 2'den büyük olması yetersiz olarak yorumlanabileceği gibi, 2'nin altında olması da yeterli olarak kabul edilebileceği göz önünde tutulmalıdır. Gelişmekte olan ülkelerde likidite çok yüksek olmadığından, bu ülkelerde sınai ve ticari işletmelerde cari oranın 1,5 olmasının yeterli olabileceği ileri sürülmektedir.²⁹

Görüldüğu gibi oran, firmanın dönen varlıkları ile kısa vadeli borçlarını ne ölçüde yani kaç kere karşılandığını göstermektedir. Ayrıca firmanın net işletme sermayesi

²⁹ Öztin Akgüç, Finansal Yönetim, Avcıol Basım Yayın, İstanbul, 1998, s.25

hakkında da bilgi verir.³⁰ Net işletme sermayesi, dönen varlıklar ile kısa vadeli borçlar arasındaki farktır. Net işletme sermayesi, mutlak rakam olarak hesaplandığından, bu rakam ile farklı büyüklükteki işletmelerin karşılaştırılması yapılamaz. Bu nedenle işletme karşılaştırmalarında cari oranın kullanılması gerekmektedir.

Cari oranla işletmenin finansal durumu hakkında bilgi edinilse de cari oranı oluşturan dönen varlıkların niteliği de karar vermede önemlidir. Bunun için cari oranla birlikte cari aktiflerin yapısının, işletmenin satın alma ve satış şartlarının, cari aktiflerin gerçek değerinin, işletmenin faaliyet alanının, kısa vadeli borçlanma vadelerinin dağılımının göz önünde tutulması ve değerlemenin bu çerçevede yapılması gerekir.³¹

Cari oranın düşük çıkması işletmenin kısa vadeli borçlarını ödemekte güçlük çektiğinin ya da çekeceğinin ifadesidir. Ancak düşük cari oran, işletmenin içinde bulunduğu kötü durumdan kurtulamayacağı anlamına da gelmemelidir. Kısa vadeli borçları ödeme konusunda zorluk çeken işletmeler için bir çıkış yolu olarak iki tür strateji önerilmektedir.³²

I. İşletmenin ihtiyaç fazlası sabit varlıklarını satıp elde edilen nakit vb değerlerini dönen varlıklara eklemesi,

II. İşletmenin kısa vadeli borçlanmayı azaltıp; uzun vadeli borçlanmaya yönelerek borç yapısını değiştirmesidir.

Ülkenin içinde bulunduğu ekonomik durum ile alacak ve borçların vadeleri de cari oranın sunduğu bilgiye ek olarak işletmelerin ileri dönemde kısa vadeli borçlarını ödeyip ödeyemeyeceğinin değerlendirilmesinde dikkate alınmalıdır.

2.2.2. Asit-Test Oranı(Likidite Oranı)

Asit test oranı, cari oranı tamamlayan, onu daha anlamlı kılan bir orandır. Özellikle stoklar gibi likiditesi görece olarak daha düşük olan dönen varlık kalemlerinin dönen varlık toplamına dahil edilmemesi durumunda hesaplanan oran, stoklar hariç kısa vadeli borca karşılık paraya süratle çevrilebilen likit dönen varlık büyüklüğünü gösterir³³ Asit test oranı

³⁰ Pınar Bakır, Finansal Yönetim, Marmara Üniversitesi Nihad Sayar Eğitim Vakfı, İstanbul,1985, s.16

³¹ Adem Çabuk, İbrahim Lazol, Mali Tablolar Analizi, Bursa, 2002, s.190

³² Hayri Ülgen, Kadri Mirze, İşletmelerde Stratejik Yönetim, Literatür Yayınları, 1. Basım, İstanbul, 2004, s.

334

³³ Veysel Eren Türk, Finansal Analiz Oranları ve Firma Değeri İlişkisi: İMKB’de Bir Uygulama, Kahramanmaraş Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş, 2013, s.31

carri orandan türemiştir ve işletmenin likiditesinin daha kesin bir görünümüdür.³⁴ Bu oran, cari oranı daha anlamlı hale getirir ve stoklar gibi nakde uzak olan varlıkların cari aktiflerden düşülmesinden sonra hesaplanır.³⁵

Asit test oranını hesaplamak için, dönen varlıklardan stoklar ve stok benzeri kalemler (mal alımları için açılan akreditifler ve yurt içi sipariş avansları) indirilerek bulunan rakam kısa vadeli borçlara bölünür. Bu anlamda, asit test oranı kasa ve bankadaki para ile kısa sürede paraya çevrilebilecek olan varlıkların kısa vadeli borçları karşılayabilme yeteneğine denir. Kısa vadeli yabancı kaynakları karşılamada kullanılabilen bu tür dönen varlıklara “emre hazır kıymetler” ya da “hazır değerler” adı verilmektedir.³⁶

Asit Test Oranı (Likidite): Dönen varlıklar-Stoklar/ Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Asit test oranının genelde 1 veya 1 den büyük olması gerekmektedir. Likidite oranının 1’in altında hesaplanması işletme için kısa vadeli yabancı kaynakları ödemede zorluk çektiği anlamına gelir ve işletmenin stoklara bağımlı olduğunu göstermektedir. Fakat her sektörde likidite oranının “1” olarak kabul edilmesi finansal tablo kullanıcılarının karar sürecinde kısmen hataya düşmelerine neden olabilir. Bu yüzden her işletme faaliyette bulunduğu sektör içerisinde değerlendirilmelidir. İşletmenin alacak ve stok devir hızına ve kısa vadeli borçların yapısına bakmadan işletme finansal durumu hakkında kesin bir sonuca varılmamalıdır.

2.2.3. Nakit Oranı

Para ve paraya kolayca dönüşebilecek değerler ile menkul kıymetler toplamının kısa vadeli borçlara bölünmesi ile hesaplanan nakit oranı, işletmenin alacaklarını tahsil edememesi ve elindeki stokları paraya çevirememesi (satışların durması) durumundaki borç ödeme gücünü göstermektedir.³⁷

³⁴ Malíková, Brabec, a.g.m, s. 151

³⁵ Ertuğrul Çetiner, Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Uygulamaları, Gazi Kitabevi, Ankara, 200, s. 152

³⁶ Rüstem Hacirüstemoğlu, Ümit Ataman, Yöneticiler İçin Muhasebe ve Finans Bilgileri, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 1999, s.129

³⁷ Berk, a.g.e, s.36

Nakit oranı ödeme kapasitesi olarak da adlandırılabilir. İşletmenin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü gösterir. Minimum kabul edilebilen nakit oranı likidite güvenliğini yansıtmaları için 0,2-0,3 arasında olmalıdır.³⁸

Nakit oran işletmenin kısa vadeli borçlarını ödemesi için ne kadar nakit ve nakit benzeri değere sahip olduğunu gösterir. Oran hesaplanırken hazır değerler ile nakde kısa sürede çevrilmesi mümkün olan menkul kıymetler tutarı kısa vadeli yabancı kaynaklar tutarına oranlanır. Nakit oranın 1 olması işletmenin stoklarını satamaması ve kısa vadeli alacaklarını da tahsil edememesi durumunda kısa vadeli borçlarını ödemekte zorluk çekmeyeceğini ortaya koymaktadır.

Nakit Oranı=(Hazır Değerler + Serbest Menkul Kıymetler) / Kısa Vadeli

Nakit Oranı = Kasa + Bankalar + Menkul Kıymetler / Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Nakit oranı için aranan genel koşul, bu oranın 1/5'in altına düşmemesidir. Ayrıca nakit oranının yeterliliğine karar vermeden önce işletmenin elinde bulundurduğu stokların ve alacaklarının niteliğine bakılması gerekir. Stokların kolayca paraya dönüştürüldüğü ve borçluların ödeme gücü ve/veya isteği yüksek olması durumunda oranın 1/5'in altına düşmesi dahi önemli bir sakınca oluşturmamaktadır. Her ekonomide ve her endüstri kolunda oranlar için farklı standartlar olabilir. Önemli olan oranların firmanın bünyesinde nasıl geliştiği ve aynı endüstri kolundaki firmalara göre hangi durumda olduğudur³⁹

Nakit oranı; cari oran ve likidite oranına göre işletmenin kısa vadeli borçları ödeyebilmesi konusunda daha hassas veriler sağlar. Çünkü bu oranda kullanılan iktisadi kıymet sadece nakitten ya da çok likit varlıklardan oluştuğu için finansal tablo kullanıcılarına daha kesin bilgiler sunmaktadır.

Üçüncü derece likidite olarak da anılan nakit oranın 1 olması işletme için borçlarını ödeyebilme gücünü göstermesinin yanında oranın 1'den büyük olması da işletme kaynaklarının yeterli derecede planlanma yapılmadan kullanıldığını ve gelire katkıda

³⁸ Diana Elena Vasıu, Nicolae Balteş , Iulian Nicolae Gheorghe, Liquidity Ratios. A Structural and Dynamic Analysis, During 2006-2012, Of The Companies Having The Business Line In Industry and Construction, Listed and Traded On The Bucharest Stock Exchange, Theoretical and Applied Economics, Volume XXII No. 3, 2015, p.189

³⁹ Gürel Konuralp, Sermaye Piyasaları - Analizler, Kuramlar ve Portföy Yönetimi, Alfa Yayınları No: 920, İstanbul, 2001, s. 104.

bulunmayan nakitlerin olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Fakat bu oran; mal ve hizmetlerin fiyatı arttığı enflasyonist ortamlarda 0,2'nin altına dűşebilmektedir. Ayrıca işletmenin satışları dűzenli ve belirli bir trend izleyen işletmeler için nakit oranı dűřük çıksa dahi kısa vadeli borçları ödemekte sıkıntı çektiği anlamına gelmemelidir. Otelcilik ve tarımla ilişkili çoğunlukla mevsimlik olarak faaliyet gösteren işletmelerde faaliyetlerin zirveye ulaştığı dönemlerde nakit oranı dűřük, faaliyetlerin en az olduğu dönemlerde ise nakit oranı yüksek çıkmaktadır.

BÖLÜM 3

MUHASEBE STANDARTLARINA GÖRE NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN HAZIRLANMASI

1. TMS 7 KAPSAMINDA NAKİT VE NAKİT AKIŞ TABLOSU

Nakit, ödeme aracı olarak elde tutulan nakit ve benzeri değerleri ifade etmektedir. Nakit akış tablosu ise işletmelerin belirli bir dönemde nakit giriş-çıkışının önceki dönemlere göre hangi kalemlerde arttığını ya da azaldığını izlemek ya da tutarlarını incelemek için sistematik olarak oluşturulan finansal tablodur.

Nakit akış tablosu ile ilgili düzenlemeler TMS 7 Nakit Akış Tabloları Standardı kapsamında düzenlenmiştir. TMS 7'ye göre nakit , “ İşletmedeki ulusal ve yabancı para cinsinden sahip olduğu nakit paraları ve vadesiz mevduat” olarak, nakit benzeri varlık ise, “ nakde kolayca çevrilebilen kısa vadeli ve yüksek likiditeye sahip ve değerindeki değişim riski önemsiz olan yatırımlar (Örneğin çekler ve 3 aya kadar vadeli mevduat)” olarak tanımlanmıştır.

Nakit yönetimi, nakit fazlası ve nakit açığına sebep olmadan işletmede olması gereken optimum para tutarını açıklamakta ve belli bir dönemdeki ödeme ve tahsilatlar arasındaki dengeyi zamansal açıdan kurmaya çalışmaktadır.⁴⁰ İşletmeler faaliyetlerini aksatmadan devam edebilmeleri ve karlı olarak faaliyet hayatlarına sürdürebilmeleri için belirli bir nakde ihtiyaç duymaktadırlar. Bu nakdi oluşturmada da en önemli kaynak işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit girişleri olmalıdır. İşletmelerin, her hangi bir olağandışı ödemeyle karşılaştığında bu problemin üstesinden gelebilmeleri için nakit yönetiminde başarılı olmaları gerekmektedir.

Nakit akış tablosu oluşturulmasındaki amaç, işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerinden dönem boyunca elde edilen nakit akışlarını sınıflandırarak, bir işletmenin nakit ve nakit benzerleri değerlerindeki tarihi değişikliklere ilişkin bilgi sunmaktır. Sunulan bu bilgilerden hareketle finansal tablo kullanıcılarının ekonomik kararlar alma sürecinde, işletmenin nakit ve nakit benzeri yaratma yeteneğinin uygun olup olmadığına ya da nakdin zamanlamasının yerinde olup olmadığına karar vermeleri açısından önem arz etmektedir.

⁴⁰ Sudi Apak, Esma Tunalı, İnşaat Sektöründe Nakit Yönetimi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2004, s. 52

TMS 7 madde 4'te "Nakit akış tablosu, diğer finansal tablolarla kullanıldığı zaman, okuyucuların İşletmenin net aktiflerindeki değişimi, finansal yapısını (likidite ve borç ödeme gücü dahil) ve nakit akışlarının tutar ve zamanlamasını değişen koşullara ve fırsatlara uyum sağlamak amacıyla etkileme yeteneğini değerlendirebilmesi için gerekli bilgiyi sağlar. Nakit akışı bilgisi işletmenin nakit ve nakit benzeri yaratma yeteneğinin değerlendirilmesi ve kullanıcıların gelecekteki nakit akışlarını ölçmek ve başka işletmelerle karşılaştırmak için modeller geliştirmesini sağlar. Ayrıca İşletmeler arasındaki aynı işlem ve olaylar için farklı muhasebe uygulamalarının etkilerini elimine ederek farklı işletmelerin performans raporlamalarının karşılaştırılabilmelerine olanak verir" ifadeleri yer almaktadır.

Nakit akış tablosu gelir tablosu ve finansal durum tablosuyla kullanıldığında nakit akışı ile ilgili zengin bir bilgi sağlayabilir.⁴¹ Nakit akış tablosu ek bilgiler içermez. Ek bilgiler bilançodan dönem başı ve dönem sonları arasında hareketler incelenerek ya da tahmini özet ve sınıflandırılmış kasa defterleri incelenerek ortaya çıkartılabilir.⁴²

TMS 7 madde 5'e göre tarihi nakit akış bilgisi; gelecekteki nakit akışlarının tutarı, zamanlaması ve kesinliliğinin göstergesi olarak kullanılır. Ayrıca, bu bilgiler, gelecek nakit akışlarına ilişkin geçmişte yapılan değerlendirmelerin doğruluğunun kontrol edilmesi ve karlılık, net nakit akışları ve fiyat değişiminin etkileri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesinde de kullanılır. Nakit akış tablosu işletmelerin gelecekteki nakit akışlarının planlanması açısından önem taşımaktadır. Çünkü nakit akışı az ya da yetersiz olan işletmeler çok büyük tutarlarda kar elde etse dahi, borç ödeme güçlükleriyle karşılaşabilir veya faaliyetlerini sürekli olarak sürdürmemeye gibi problemler ile karşılaşabilmektedir. Nakit akış tablosu finansal kullanıcılara işletmenin likiditesini artırması için değerlendirme yapmaya ve likidite ihtiyacını belirlemeye katkı sağlar.

⁴¹ Daryl Burckel, Michael P. Watters, Zoel W. Daughtrey, Analyzing an Agribusiness Statement of Cash Flows, Agribusiness, Vol. 7, No. 4, 1991, p. 390

⁴² Cash Flow Statements, Three Section One, Finance & Accounting Desktop Guide, p.84

2. MUHASEBE STANDARTLARININ MEVCUT NAKİT AKIŞ TABLOSU UYGULAMALARINA GETİRDİĞİ YENİLİKLER

Tek Düzen Muhasebe sistemi çerçevesinde sunulan nakit akış tablosunda ana başlıklar aşağıdaki gibidir. Buna göre dönem başı bilançosundaki nakit ve nakit benzerleri tutarına dönem içinde giren nakit ve nakit benzerleri eklenir, dönem içinde çıkan nakit ve nakit benzerleri çıkartılır. Elde edilen sonuç dönem sonu finansal durum tablosundaki nakit ve nakit benzerleri tutarına eşit olmalıdır.

(+)	Dönem başı nakit mevcudu	xxx
(+)	Dönem içi nakit girişleri	xxx
(-)	Dönem içi nakit çıkışları	(xxx)
=	Dönem sonu nakit mevcudu	xxx

Tekdüzen Muhasebe Sistemindeki nakit akış tablosunda, nakit girişleri için tek ana başlık ve nakit çıkışları için de tek ana başlık kullanıldığı halde TMS 7 düzenlemelerine göre hazırlanan nakit akış tablosunda, nakit giriş ve çıkışları üç ana bölümde ayrı ayrı başlıklar altında yazılmaktadır. TMS 7'ye göre, ilk bölüm işletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit giriş çıkışlarının yer aldığı bölümdür. İkinci bölüm yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit giriş çıkışlarının yer aldığı bölümdür. Üçüncü ve son bölüm ise finansman faaliyetlerine ilişkin nakit giriş çıkışlarının yer aldığı bölümdür. Buna göre nakit akış tablosunda, “İşletme Faaliyetlerinden”, “Yatırım Faaliyetlerinden” ve “Finansman Faaliyetlerinden” olmak üzere üç bölüm altında nakit giriş ve çıkışları ayrı ayrı sunulmaktadır. Bir başka deyişle, nakit girişi ve nakit çıkışlarının tek başlık altında raporlanması yerine, işletme faaliyetleri, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetleri bazında raporlanma esası benimsenmiştir. TMS 7 de bu bölümlenmenin yapılması işletmeyle ilgili kişilerin işletme hakkında daha sağlıklı karar vermelerine katkıda bulunmaktadır

Nakit akış tablosunun avantajı, diğer finansal tablolarla bağlantılı kullanıldığında, girişimin net aktif toplamındaki değişiklikleri görmede, değişen koşullara ve fırsatlara

uyum sağlamada, girişimin finansal yapısını değerlendirmede ve nakit akışının miktarını ve zamanını etkileyebilmede kullanıcılara bilgi sunmaktadır.⁴³

TDMS içerisinde yer alan satışlardan sağlanan nakit girişleri; TMS 7 de “işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları” başlığı altında yer almaktadır ve bu bölüm TDMS’nde brüt yöntem ile hazırlandığı halde, TMS 7’ye göre brüt veya net yönetime göre raporlanması tercihe bırakılmıştır. TDMS de “Dönem İçi Nakit Girişleri” başlığı altında bulunan “kısa ve uzun vadeli yabancı kaynaklardan sağlanan nakitler” finansman faaliyeti içerdiğinden dolayı TMS 7’ de finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit girişleri kapsamında yer almaktadır. Tekdüzen nakit akış tablosunda “olağandışı gelir ve karlar” olarak ifade edilen nakit girişleri grubu TMS 7 kapsamında karşılığı bulunmadığından, belirtilen olağandışı kalem TMS 7 de yatırım veya finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları altında izlenmektedir.

3. TMS 7’YE GÖRE NAKİT AKIŞ TABLOSUNUN SUNULUŞ BİÇİMİ

TMS 7 Standardına göre, nakit akış tablosunda, işletme faaliyetlerinden, yatırım faaliyetlerinden ve finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları üç ayrı bölüm içinde raporlanır. Ayrıca ilk bölüm olan, “işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları” bölümünün brüt (dolaysız) yöntem ve net (dolaylı) yöntem kullanılarak hazırlanabileceği belirtilmekte, tercih kullanıcıların isteğine bırakılmaktadır.

Nakit akışı yaratmayan işlemler, işletmeye hiçbir şekilde nakit girişi sağlamayan ya da nakit çıkışına sebep olmayan işlemler olarak tanımlanabilir ve nakit akış tablosu oluşturulurken bu tutarlar tespit edilmeli ve nakit akış tablosuna alınmamalıdır.

TMS 7 madde 44’e göre “Yatırım ve finansman faaliyetlerinin büyük bir kısmı, işletmelerin sermaye ve aktif yapılarına etki etmelerine karşın, cari nakit akışları üzerinde herhangi bir etkiye sahip değildirler. Nakit akışı yaratmayan işlemlerin, nakit akış tablosu dışında bırakılması, nakit akış tablosunun amacı ile tutarlıdır. Çünkü bu işlemlerin cari dönemdeki nakit akışları ile bir ilişkileri bulunmamaktadır” ifadeleri yer almaktadır.

Standarda göre nakit akışı yaratmayan işlemlerin örnekleri şu şekildedir:

- Aktiflerin borçlanma veya finansal kiralama yoluyla elde edilmesi,

⁴³ Ovidiu Megan, Camelia Hategan, Leonara Caciuc, Bogdan Cotlet, “The Cash-Flow Statement – Between True and Manipulation, Annals of the University of Petroşani”, Economics, 9(2), 2009, p.135

- Bir işletmenin hisse senedi ihracı yolu ile elde edilmesi,
- Borçların özkaynağa dönüştürülmesi.

Standardın kapsamı biraz daha genişletilirse standartta belirtilen nakit akışı yaratmayan işlemlere ek olarak “Karşılıkların Ayrılması”, “Yeniden Değerleme Farkları”, “Reeskont İşlemleri” ve “Amortismanlar” gibi kalemler de ilave edilebilir.

3.1. İşletme Faaliyetlerinden Nakit Akışları

İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları, işletme hangi ana faaliyeti yerine getirmek için kurulmuş ise, o faaliyetten kaynaklanan nakit giriş ve çıkışlarını ifade etmektedir. İşletmenin karlı bir şekilde faaliyetlerine devam etmesi, amaçlarını yerine getirmesi ve kısa vadeli borç ödeme sıkıntısı içerisine düşmemesi için işletme faaliyetleri, işletmenin en önemli gelir getirici faaliyetini oluşturmaktadır. Bu bölümdeki nakit akışı, işletmenin gelir tablosundaki ana faaliyetleriyle ilişkilidir.⁴⁴ İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları, dış finansman kaynaklarına ihtiyaç duyulmadan işletmenin; borçlarını geri ödeyebilmesi, faaliyetlerini sürdürebilmesi, kâr payı ödemelerini yapabilmesi ve yeni yatırımlara başlayabilmesinin mümkün olup olmadığı hususlarında temel bir gösterge teşkil etmek üzere sunulur. İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları ile ilgili belli başlı kalemlere ilişkin bilgi, diğer bilgilerle birlikte değerlendirilerek, gelecekte oluşacak nakit akışlarına ilişkin tahminlerde kullanılabilir.(TMS 7, madde 13)

İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarına ait örnekler aşağıda verilmiştir.(TMS 7, madde 14)

- Satılan mallardan ve verilen hizmetlerden (satışlardan) elde edilen nakit girişleri
- Royalti, ücret, komisyon ve diğer hasılatla ilgili nakit girişleri,
- Mal ve hizmetler için yapılan ödemelerden kaynaklanan nakit çıkışları,
- Çalışanlara ve çalışanlar adına yapılan ödemelerden kaynaklanan nakit çıkışları,

⁴⁴ O. Whitfield Broome, ‘Statement of Cash Flows: Time for Change!’, Financial Analysts Journal, Vol. 60 Issue 2, March , 2004, p.16

- Sigorta şirketlerinin aldığı veya ödediği primler, tazminatlar, yıllık ödemeler ve poliçeye ilgili diğer yükümlülükler nedeniyle oluşan nakit giriş ve çıkışları,
- Finansman veya yatırım faaliyeti ile doğrudan ilgili olmadığı sürece kurum kazancı üzerinden hesaplanan diğer vergiler ile ilgili nakit çıkışları veya söz konusu vergiler kapsamında alınan vergi iadeleri ile ilgili nakit girişleri,
- Alım satım amaçlı elde bulundurulmuş sözleşmelerle ilgili nakit girişleri ve çıkışları.

TMS 7'ye göre, işletme faaliyetlerine ilişkin nakit akışları aşağıdaki yöntemlere göre raporlanabilir.

- Brüt nakit girişleri ve brüt nakit çıkışlarına ait ana grupların belirtildiği brüt (dolaysız) yöntem

- Net kar/zararın, gayri nakdi işlemlerin, geçmiş veya gelecek işlemlerle ilgili nakit giriş veya çıkışları tahakkuklarının veya ertelemelerinin ve yatırım veya finansman faaliyetleriyle ilgili nakit akışlarına ilişkin gelir veya gider kalemlerinin etkilerine göre düzeltilmiş net (dolaylı) yöntem

Türkiye Muhasebe Standartları Kurulunca, uygulama birliğinin sağlanması bakımından nakit akış tablolarının Türkiye içinde raporlanmasında, brüt (dolaysız) yöntemin uygulanması tercih edilmiştir. Ayrıca Tekdüzen Muhasebe Sistemindeki nakit akış tablosu formatı da brüt(dolaysız) yöntemine uygundur.

3.1.1. Brüt Yöntem

Dolaysız yöntem olarak da adlandırılan brüt yöntemde, faaliyetlerden sağlanan nakit girişleri kaynaklar arasında, faaliyetlerden doğan nakit çıkışları ise kullanımlar arasında olmak üzere ayrı olarak yer almaktadır. Diğer bir ifadeyle, gelir tablosunda ana faaliyet ile ilgili kalemler nakit girişi sağlamışlarsa kaynaklar arasında, nakit çıkışına sebep olmuşlarsa kullanımlar arasında yer almaktadır. Nakit akış tablosunun hazırlanmasında hesaplamalara gelir tablosunun gelir kaleminden başlanması brüt yöntemine göre hazırlanmış nakit akış tablosunun özelliğini oluşturur.⁴⁵

⁴⁵ Çiftçi ve Sarioğlu, a.g.m., s. 187

Brüt yönteme göre hazırlanan birinci bölüm, “satışlardan elde edilen nakit” ile başlar ve işletmenin güncel faaliyet akışına daha paralel olma avantajına sahiptir.⁴⁶ Brüt yöntem, nakit akışlarının tahmin edilmesi açısından daha ayrıntılı bilgiler sağlar. Muhasebe kayıtlarından, satışlar ve satışların maliyeti bilgilerinden, stoklar, alacaklar gibi nakit etkisi olan tüm kalemlerle ilgili detaylı incelemeyle oluşturulur.⁴⁷ Brüt yöntemin başlıca yararları aşağıdaki şekilde özetlenebilir:⁴⁸

- Brüt yöntem, farklı işletmelerdeki benzer nakit giriş ve çıkışlarını yıllık olarak karşılaştırma imkânı sunar.
- Brüt yöntem, nakit devrini kredi verenlere daha iyi bir şekilde sunar.
- Brüt yöntem, muhasebe bilgisi az olan yöneticilerin daha iyi anlayabileceği bir formattadır.
- Nakit akışları ile ilgili oluşan problemlerin gerçek kaynakları üzerinde durulduğu için nakit bütçesinin hazırlanmasına yardım eder.
- Brüt nakit giriş ve çıkışları faaliyetlerdeki değişimlere farklı tepki verdiği için, nakit giriş ve çıkışların faaliyetlerden doğan değişimlere karşı duyarlılığının analiz edilmesini kolaylaştırır.
- Brüt raporlama yöntemi firma performansının gelecek tahmini için net yönteme göre daha etkindir ve hisse senedi fiyatıyla daha iyi bağlantıya sahiptir.⁴⁹

TMS 7 bir nakit akış formatı vermemekle birlikte, standartların gereklerine göre hazırlanması gereken nakit akış tablosu örneği, KGK tarafından 17/11/2012 tarihli ve 28470 sayılı Resmî Gazete’de finansal tablo örnekleri ve kullanım rehberinde yer almaktadır. Buna göre tablonun birinci bölümünde işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının brüt yönteme göre raporlandığı nakit akış tablosunun formatı aşağıdaki gibidir.

⁴⁶ Cash Rule, Statement of Cash Flow& Analysis of Ratios, Chapter Four, p. 56
<http://www.eds.a.ebscohost.com/> (Erişim Tarihi: 11.04.2016)

⁴⁷ Mahmut Karğın, Rabia Aktaş, Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Raporlanmış Nakit Akış Tablosu ve Analizi, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ekim, 2011, s.5

⁴⁸ Ayşe Ege, Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına Göre Hazırlanmış Nakit Akış Tablosu ve Analizi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Edirne, 2015, s. 21

⁴⁹ Michael Bradbury, “Direct or Indirect Cash Flow Statements?”, Australian Accounting Review No. 57 Vol. 21 Issue 2, 2011, p.128

Tablo 3: Brüt Yönteme Göre Nakit Akış Tablo Formatı

... ŞİRKETİ BAĞIMSIZ DENETİMDEN GEÇMİŞ (GEÇMEMİŞ) ... TARİHLİ BİREYSEL NAKİT AKIŞ TABLOSU (Tüm tutarlar TL olarak gösterilmiştir)		
	Cari Dönem	Önceki Dönem
BAĞIMSIZ DENETİMDEN GEÇMİŞ (GEÇMEMİŞ) ... TARİHLİ (KONSOLİDE) NAKİT AKIŞ TABLOSU A. İşletme Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit girişi sınıfları Satılan mallardan ve hizmetlerden elde edilen nakit girişleri Faiz, ücret, prim, komisyon ve diğer gelirlerden nakit girişleri Alım satım amaçlı elde bulundurulmuş sözleşmeler ile ilgili nakit girişleri İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan diğer nakit girişleri İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit çıkışı sınıfları Mal ve hizmetler için tedarikçilere yapılan ödemeler Faiz, ücret, prim, komisyon ve diğer gelirlerden nakit çıkışları Alım satım amaçlı elde bulundurulmuş sözleşmelerle ilgili nakit çıkışları Çalışanlara ve çalışanlar adına yapılan ödemelerden kaynaklanan nakit çıkışları İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan diğer nakit çıkışları Faaliyetlerden kaynaklanan net nakit akışları Ödenen temettüler* Alınan temettüler* Ödenen faiz* Alınan faiz* Vergi ödemeleri (iadeler) Diğer nakit girişleri (çıkışları) B. Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları Başka işletmelerin veya fonların paylarının veya borçlanma araçlarının satılması sonucu elde edilen nakit girişleri Başka işletmelerin veya fonların paylarının veya borçlanma araçlarının edinimi için yapılan nakit çıkışları Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri Maddi ve maddi olmayan duran varlık alımından kaynaklanan nakit çıkışları Diğer uzun vadeli varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri		

... ŞİRKETİ
BAĞIMSIZ DENETİMDEN GEÇMİŞ (GEÇMEMİŞ) ... TARİHLİ BİREYSEL NAKİT
AKIŞ TABLOSU
(Tüm tutarlar TL olarak gösterilmiştir)

	Cari Dönem	Önceki Dönem
<p>Diğer uzun vadeli varlık alımlarından nakit çıkışları</p> <p>Verilen nakit avans ve borçlar</p> <p>Verilen nakit avans ve borçlardan geri ödemeler</p> <p>Türev araçlardan nakit çıkışları</p> <p>Türev araçlardan nakit girişleri</p> <p>Devlet teşviklerinden elde edilen nakit girişleri</p> <p>Alınan temettüler*</p> <p>Ödenen faiz*</p> <p>Alınan faiz*</p> <p>Vergi ödemeleri (iadeler)</p> <p>Diğer nakit girişleri (çıkışları)</p> <p>C. Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları</p> <p>Pay ve diğer özkaynağa dayalı araçların ihracından kaynaklanan nakit girişleri</p> <p>İşletmenin kendi paylarını ve diğer özkaynağa dayalı araçlarını almasıyla ilgili nakit çıkışları</p> <p>Borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri</p> <p>Borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları</p> <p>Finansal kiralama sözleşmelerinden kaynaklanan borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları</p> <p>Devlet teşviklerinden elde edilen nakit girişleri</p> <p>Ödenen temettüler</p> <p>Ödenen faiz</p> <p>Vergi ödemeleri (iadeler)</p> <p>Diğer nakit girişleri (çıkışları)</p> <p>Yabancı Para Çevirim Farklarının Etkisinden Önce Nakit ve Nakit Benzerlerindeki Net Artış (Azalış) (A+B+C)</p> <p>D. Yabancı Para Çevirim Farklarının Nakit ve Nakit Benzerleri Üzerindeki Etkisi</p> <p>Nakit ve Nakit Benzerlerindeki Net Artış (Azalış) (A+B+C+D)</p> <p>E. Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri</p> <p>Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri (A+B+C+D+E)</p>		

3.1.2. Net Yöntem

Bu yöntem, brüt yöntem gibi faaliyetlerden elde edilen nakit girişleri ile bu faaliyetlerin gerçekleşmesi için yapılan nakit çıkışlarını ayrı ayrı göstermemektedir. Net yöntemde hesaplamalara dönem karı veya zararından başlanılmaktadır. Yöntemde dönem karı veya zararı alınmakta ve bu tutara nakit akışına neden olmayan amortisman ve itfa payları, karşılık giderleri, duran varlık satış karları veya zararları, döneme ilişkin peşin ödenmiş giderler tutarı ile peşin tahsil edilmiş gelirlerin döneme ilişkin payı eklenmekte veya çıkarılmaktadır. Bunlara ilaveten gelir tablosunda yer alan henüz nakden tahsil edilmeyen gelir unsurlarından olup da tahakkuk esasına göre kaydedilenler, toplamdan çıkarılmakta, gider unsurlarından da henüz ödenmeyenler toplama eklenmektedir. Bu işlemlerin sonunda işletme, yatırım ve finansman faaliyetlerinden elde edilen nakit giriş veya faaliyetlerin neden olduğu net nakit kullanımı bulunmuş olacaktır.⁵⁰ Net yöntemin tercih edilmesindeki sebep brüt yönteme göre daha masrafsız olması ve verilerin daha kolay toplanmasıdır. Nakit akış tablosunun birinci bölümünün net yönteme göre hazırlanmasında tablonun sunuluş biçimi aşağıdaki gibidir.⁵¹

KGK tarafından 17/11/2012 tarihli ve 28470 sayılı Resmî Gazete’de yer alan finansal tablo örnekleri ve kullanım rehberinde tablonun birinci bölümünde işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının net yönteme göre raporlandığı nakit akış tablosunun formatı aşağıdaki gibidir.

⁵⁰ Mustafa Kısakürek, M. Akif Ayarlıoğlu, “Endirekt Yönteme Göre Nakit Akım Tablosunun Hazırlanması”, Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 25, Sayı: 1, Ankara, 2007, s. 196

⁵¹ W. Wing POON, “Statement of Cash Flow: Settling the Direct and Indirect Method Debate”, Business Journal, Fall Spring, 2000, p. 43

Tablo 4: Net Yönteme Göre Nakit Akış Tablo Formatı

... ŞİRKETİ (VE BAĞLI ORTAKLIKLARI) BAĞIMSIZ DENETİMDEN GEÇMİŞ (GEÇMEMİŞ) ... TARİHLİ BİREYSEL NAKİT AKIŞ TABLOSU (Tüm tutarlar TL olarak gösterilmiştir)		
	Cari Dönem 20..	Önceki Dönem 20..
A. İşletme Faaliyetlerden Elde Edilen Nakit Akışları		
Dönem Kârı/Zararı		
Dönem Net Kârı/Zararı Mutabakatı İle İlgili Düzeltmeler		
Amortisman ve itfa gideri ile ilgili düzeltmeler		
Değer düşüklüğü (iptali) ile ilgili düzeltmeler		
Karşılıklar ile ilgili düzeltmeler		
Faiz gelirleri ve giderleri ile ilgili düzeltmeler		
Gerçekleşmemiş yabancı para çevirim farkları ile ilgili düzeltmeler		
Pay bazlı ödemeler ile ilgili düzeltmeler		
Gerçeğe uygun değer kayıpları (kazançları) ile ilgili düzeltmeler		
İştiraklerin dağıtılmamış kârları ile ilgili düzeltmeler		
Vergi gideri/geliri ile ilgili düzeltmeler		
Stoklardaki artış (azalış) ile ilgili düzeltmeler		
Ticari alacaklardaki artış (azalış) ile ilgili düzeltmeler		
Faaliyetlerle ilgili diğer alacaklardaki artış (azalış) ile ilgili düzeltmeler		
Ticari borçlardaki artış (azalış) ile ilgili düzeltmeler		
Faaliyetlerle ilgili diğer borçlardaki artış (azalış) ile ilgili düzeltmeler		
Nakit dışı kalemlere ilişkin diğer düzeltmeler		
Duran varlıkların elden çıkarılmasından kaynaklanan kayıplar (kazançlar) ile ilgili düzeltmeler		
Yatırım ya da finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarına neden olan diğer kalemlere ilişkin düzeltmeler		
Kâr (zarar) mutabakatı ile ilgili diğer düzeltmeler		
Faaliyetlerden Elde Edilen Nakit Akışları		
Ödenen temettüleri*		
Alınan temettüleri*		
Ödenen faiz*		
Alınan faiz*		
Vergi iadeleri (ödemeleri)		
Diğer nakit girişleri (çıkışları)		
B. Yatırım Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları		
Başka işletmelerin veya fonların paylarının veya borçlanma aracının satılması sonucu elde edilen nakit girişleri		
Başka işletmelerin veya fonların paylarının veya borçlanma aracının satılması sonucu elde edilen nakit çıkışları		
Maddi ve maddi olmayan duran varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri		
Maddi ve maddi olmayan duran varlık alımından kaynaklanan nakit çıkışları		

<p>Diğer uzun vadeli varlıkların satışından kaynaklanan nakit girişleri</p> <p>Diğer uzun vadeli varlık alımlarından nakit çıkışları</p> <p>C. Finansman Faaliyetlerinden Kaynaklanan Nakit Akışları</p> <p>Pay ve diğer özkaynağa dayalı araçların ihracından kaynaklanan nakit girişleri</p> <p>İşletmenin kendi paylarını ve diğer özkaynağa dayalı araçlarını almasıyla ilgili nakit çıkışları</p> <p>Borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri</p> <p>Borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları</p> <p>Finansal kiralama sözleşmelerinden kaynaklanan borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları</p> <p>Devlet teşviklerinden elde edilen nakit girişleri</p> <p>Ödenen temettümler*</p> <p>Ödenen faiz*</p> <p>Vergi iadeleri (ödemeleri)</p> <p>Diğer nakit girişleri (çıkışları)</p> <p>Yabancı Para Çevirim Farklarının Etkisinden Önce Nakit ve Nakit Benzerlerindeki Net Artış (Azalış) (A+B+C)</p> <p>D. Yabancı Para Çevirim Farklarının Nakit ve Nakit Benzerleri Üzerindeki Etkisi</p> <p>Nakit ve Nakit Benzerlerindeki Net Artış (Azalış) (A+B+C+D)</p> <p>E. Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri</p> <p>Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri (A+B+C+D+E)</p>	
---	--

Net yöntem, Tekdüzen Muhasebe Sisteminde fon akış tablosunun düzenlenmesinde kullanılan yöntemdir. Buna göre gelir tablosundaki dönem net karı rakamına, döneme ait nakit çıkışı gerektirmeyen giderler eklenir, böylece net kar hesaplanırken düşülmüş ancak nakit hareketi yaratmayan kalemler kadar kar düzeltilir. Ayrıca nakit girişi sağlamayan gelirler çıkartılır ve böylece net karı artıran ancak nakit hareketi yaratmayan tutarlar kadar kar düzeltilir. Bunun dışında genel bir formül ile ifade edilirse, dönem başından dönem sonuna aktif kalemlerdeki azalış ile pasif kalemlerdeki artış, nakit hareketi yaratmayan tutarlar kadar azaltılarak nakit girişi olarak tabloya alınır. Dönem başından dönem sonuna aktif kalemlerdeki artış ile pasif kalemlerdeki azalış ise, nakit hareketi yaratmayan tutarlar kadar azaltılarak nakit çıkışı olarak tabloya alınır.

Net yöntem işletmenin finansal durum tablosu ve gelir tablosundan hareketle yorum yapılabilme gücünü arttırdığı için brüt yöntemle göre daha fazla avantaja sahip olduğu görülmektedir. Fakat tablonun aşağıdaki gibi olumsuz yönleri de bulunmaktadır.

Bu yöntem, brüt yöntem kadar ayrıntılı ve açıklayıcı değildir. Tablonun net yöntemle göre hazırlanması halinde işletme faaliyetlerinden sağlanan net nakit fazla ve

eksiği belirtilmekte, faaliyetlerin neden olduğu nakit giriş ve çıkışlarının dökümü yapılmamaktadır⁵² Devletler vergi ödemesi yapanların usulsüzlüklerini belirlemek için net yöntemi kullanan işletmelere karşı doğrudan bir kanıt sunamaz.⁵³

3.1.3. İşletme Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışlarının Brüt Yönteme Göre Raporlanması

Tekdüzen Muhasebe Sistemi içinde hazırlanan nakit akış formatında da brüt yöntem kullanıldığından burada, “İşletme Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları” bölümündeki her bir başlığın ayrıntısı, Tekdüzen Hesap Planındaki mevcut ve gerekli durumlarda önerilen hesap kodları ve hesap isimleri kullanılarak yapılmaktadır.

3.1.3.1. Esas Faaliyet Gelirlerinden Sağlanan Nakit Girişleri

İşletmenin faaliyette bulunduğu alanda “işletmenin faaliyetlerine” ilişkin olarak elde etmiş olduğu nakit girişleri bu grupta izlenir. İşletme faaliyetlerine ilişkin bir nakit girişi elde edilebilmesi için ya söz konusu gelir satışlardan kaynaklanır ya da işletme faaliyetleriyle ilişkili olacak şekilde herhangi bir alandan gelir sağlamak suretiyle nakit girişleri elde edilebilir.

A) Satışlardan Sağlanan Nakit Girişleri

Satışlardan sağlanan nakit girişleri işletmenin esas faaliyetiyle ilişkili olacak şekilde satmış olduğu mal ve hizmetlerden elde ettiği nakit girişleridir. Satışlardan sağlanan nakit girişinin nasıl hesaplanacağı TMS 7'nin standart ekinde gösterilmiştir. Buna göre satışlardan sağlanan nakit girişleri “net satışlara” “ticari alacaklardaki azalışlar” ilave edilir ve “ticari alacaklardaki artışlar” çıkartılır. Ayrıca “alınan sipariş avanslarındaki mahsuplar” çıkartılır ve varsa “yıllara yaygın inşaat ve onarım hakediş bedellerindeki artışlar” ilave edilerek, “yıllara yaygın inşaat ve onarım hakediş bedellerindeki azalışlar” ise çıkartılarak hesaplanır.

- Net satışlar (+)
- Ticari alacaklardaki azalışlar (+)
- Ticari alacaklardaki artışlar (-)

⁵² Saime Önce, Fon Akış Analizleri ve Fon Akım Tabloları, Anadolu Üniversitesi Yayın No:1585, 1.Baskı, Eskişehir, 2004, s.274

⁵³ Eric Smith, “Defending a Cash Business Taxpayer in an Indirect Method Case”, The CPA Journal, November 1, 2015, p.57

- Alınan sipariş avanslarından mahsuplar (-)
- Yıllara yaygın inşaat ve onarım hakediş bedellerindeki artışlar(+)
- Yıllara yaygın inşaat ve onarım hakediş bedellerindeki azalışlar(-)

a) Net Satışlar; Brüt satışlardan satış indirimlerin çıkarılmasıyla hesaplanmaktadır. Brüt satışlar kavramı ise “işletmenin esas faaliyetleri çerçevesinde, satılan mal ya da hizmetler karşılığında alınan ya da tahakkuk ettirilen toplam değerleri kapsar. Satılan mal ve hizmetler ile ilgili sübvansiyonlar, satış tarihindeki vade farkları, ihracatla ilgili dönem içinde ortaya çıkan kur farkları vergi iadeleri, brüt satışlar içerisinde gösterilir. Brüt satışlara “KDV” dahil edilmez.⁵⁴

Brüt satışlar 60 no’lu hesap grubu içerisinde ve 600 Yurtiçi Satışlar, 601 Yurtdışı Satışlar ve 602 Diğer gelirler hesabı ile oluşmaktadır.

Satış indirimleri 61 no’lu hesap grubu içerisinde yer almaktadır. Net satış hasılatına ulaşabilmek için brüt satışlardan indirilmesi gereken tutarlar 610 Satıştan İadeler hesabı, 611 Satış İskontoları Hesabı ve 612 Diğer İndirimler Hesabı’dır.

b) Ticari Alacaklardaki Artış ve Azalışlar: Ticari alacaklar, işletmenin esas faaliyet konusunu oluşturan mal ve hizmetlerin satışından doğan ve 1 yıl içerisinde paraya çevrilebilecek senetli ve senetsiz alacakları kapsar.⁵⁵

Bir işletmenin ticari alacakları, çeşitli bilgi gereksinimlerine göre müşterilerin özellikleri, satılan mal ve hizmetin türü, müşterilerin buldukları coğrafi bölgeler göz önünde tutularak sınıflandırılabilir. Bundan başka, yurtdışı ile ticari ilişkisi bulunan işletmelerin yabancı para ile olan alacakları önemli tutara ulaşabilir. Bütün bu ayrıntılı bilgilerin finansal durum tablolarında gösterilmesi pratik bir yol değildir. Ancak finansal durum tablosu eklerinde işletmenin alacakları, yukarıda sayılan çeşitli kıstaslara göre gruplandırılabilir. Bununla beraber, yurtdışındaki müşterilerden alacakları önemli tutarlara ulaşan firmalarda alıcılar veya müşteriler kaleminin, yurtiçi alıcılar, yurtdışı alıcılar olarak ayrıntılı bir şekilde gösterilmesi analiz açısından yararlı, hatta gereklidir.⁵⁶

Ticari alacaklar kalemini oluşturan hesap grupları incelendiğinde kısa ve uzun vadeli olarak iki şekilde karşımıza çıkmaktadır. Kısa vadeli hesap grupları 1 no’lu grup

⁵⁴ Mahmut Kalenderoğlu, Genel Muhasebe ve Mali Tablolar Analizi, Sözkese Matbaacılık, 3. Baskı, Ankara, 2006, s.347

⁵⁵ Öztin Akgüç, Mali Tablolar Analizi, Avcıol Basım ve Yayınevi, 9. Baskı, İstanbul, 1995, s.40

⁵⁶ Akgüç, a.g.e, s.41

içerisinde 120 Alıcılar, 121 Alacak Senetleri, 127 Diğer Ticari Alacaklar ve 128 Şüpheli Ticari Alacaklar dan oluşmaktadır. Uzun vadeli hesap grupları ise 2 no'lu grup içerisinde 220 Alıcılar, 221 Alacak Senetleri, 227 Diğer Ticari Alacaklar olarak yer almaktadırlar.

Kısa veya uzun vadeli hesap grupları içerisinde bulunan 126 Verilen Depozito ve Teminatlar ve 226 Verilen Depozito ve Teminatlar hesap tutarlarının herhangi bir satış geliriyle ilişkili olmadığı için nakit akış tablosunu oluştururken bu tutarlar dikkate alınmaz. Bu tutarlar ise “Diğer Nakit Girişleri” ve “Diğer Nakit Çıkışları” grubu altında raporlanır. Aynı şekilde ticari alacaklar hesap grubu altında yer alan kısa vadeli “129 Şüpheli Alacaklar Karşılığı” ve uzun vadeli “229 Şüpheli Alacaklar Karşılığı” da düzeltme hesabı oldukları için Nakit akış tablosu oluşturulurken dikkate alınmaz.

Ticari alacaklardaki ne kadar artış ve azalış olduğunu görmek için “Ticari Alacaklardaki Artış ve Azalışlar” hesabında cari dönem ve geçmiş dönem hesaplarına bakılmalıdır. Hesap grubundaki ticari alacakların artışı ile elde edilen net tutar net satışlara ilave edilir. Hesap grubundaki ticari alacakların azalışından elde edilen net tutar ise net satışlardan çıkartılır.

c) Alınan Sipariş Avanslarından Mahsuplar

Alınan sipariş avansları işletmenin gelecekte satacağı kesinleşmiş mal ve hizmetlere ilişkin önceden tahsil ettiği tutarlardır. Alınan avanslar bilançoda 340 Alınan Sipariş Avansları Hesabı'nda kayıt altına alınmaktadır. Fakat alıcıya teslim edilmesi gereken mal yada hizmetin süresi bir hesap dönemini geçerse, bu alınan sipariş avansları uzun vadeli “alınan sipariş avansları” olarak kayıt altına alınmalıdır. Bu nedenle nakit akış tablosunun oluşturulmasında “alınan sipariş avanslarına” ilişkin cari dönem ve önceki dönem arasında oluşan azalışların net satış tutarından indirilerek hesaplanması gerekir.

d) Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakediş Bedellerindeki Artışlar

Finansal durum tablosunda 35 no'lu grupta bulunan Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri, yıllara yaygın taahhüt işleri yapan işletmelerin, tamamladığı birim yada bölüm karşılığında aldıkları hakediş ücretlerini kapsamaktadır.

Yıllara yaygın inşaat ve onarım hakediş bedellerindeki artışlar net satışlara ilave edilerek, yıllara yaygın inşaat ve onarım hakediş bedellerindeki azalışlar ise net satışlardan çıkartılarak satışlardan sağlanan nakit giriş miktarı hesaplanmaktadır.

Yapılan tüm açıklamalara bütünleme teşkil etmesi açısından satışlardan sağlanan nakit girişlerinin nasıl hesaplandığına dair örnek aşağıdadır.

Tablo 5 : Örnek İşletme Finansal Durum Tablosu Verileri

	Cari Dönem		Önceki Dönem	
12. Ticari Alacaklar		5380		4600
Alıcılar	2350		1750	
Alacak Senetleri	2200		1800	
Alacak Senetleri Reeskontu(-)	(1270)		(420)	
Şüpheli Ticari Alacaklar	1230		570	
Diğer Ticari Alacaklar	870		900	
34. Alınan Avanslar	330		500	
35. Yıllara yaygın inşaat ve onarım hakediş bedelleri	400		370	

Brüt Satışlar	88300
Satış indirimleri(-)	(3430)

Satışlardan sağlanan nakit girişinin hesaplanabilmesi için ilk olarak net satışlar tutarının bilinmesi gerekmektedir. Üst tabloda brüt satışlar ve satış indirimleri tutarı belli olduğu için net satış tutarı da kolaylıkla hesaplanabilir. Aşağıda brüt satışlardan satış indirimleri çıkartılarak net satış tutarı hesaplanmıştır.

{ Brüt Satışlar- Satış İndirimleri)

88300-3430= **84870 (Net Satışlar)**

TMS 7 Ek standardına göre aşağıdaki taslaktan hareket edilirse satışlardan sağlanan nakit girişi aşağıdaki gibi hesaplanacaktır.

Net satışlar (+)	84870
Ticari Alacaklardaki Azalışlar (+)	-
Ticari Alacaklardaki Artışlar* (-)	(1630)
Alınan Sipariş Avanslarından Mahsuplar (-)	(170)
Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakediş Bedellerindeki Artışlar(+)	30
Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakediş Bedellerindeki Azalışlar(-)	-
Satışlardan Sağlanan Nakit Girişi	83100

*Ticari alacaklardaki artış ve azalışlar hesaplanırken Alacak Senetleri Reeskontu herhangi bir nakit akışı yaratmadığı için, satışlardan sağlanan nakit girişinin hesaplanmasında dikkate alınmamıştır.

B) Gelirlerden Sağlanan Nakit Girişleri

İşletmelerin sunmuş olduğu mal ve hizmet satışlarının dışında da gelir kaynağı yaratabilir. Mesela; İşletmeler komisyon karşılığında yaptıkları faaliyetlerden gelir elde ederler. Ya da başka gelir kaynağı olarak işletmelerin sahip olduğu arsa, arazi, bina, fabrika, depo vb taşınmaz mallardan sağlayacağı kira gelirleri olabilir.

Royalti, ücret, komisyon ve diğer hâsılatlarla ilgili nakit girişleri ve sigorta şirketlerinin aldığı veya ödediği primler, tazminatlar, yıllık ödemeler ve poliçeyle ilgili diğer yükümlülükler nedeniyle oluşan nakit girişlerinin yanında alım satım amaçlı elde bulundurulmuş sözleşmelerle ilgili nakit girişleri de işletmelerin nakit girişi sağladığı ve gelire katkıda bulunduğu alanlardandır.

3.1.3.2.Esas Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları

Bu bölümde satılan mal ve hizmet maliyeti ve stok değişimlerine ilişkin nakit çıkışları ile faaliyet giderlerine ilişkin nakit çıkışları yer almaktadır.

A) Satılan Mal ve Hizmet Maliyeti ve Stok Değişimlerine İlişkin Nakit Çıkışları

Satılan mal ve hizmet maliyetine ilişkin kalemler gelir tablosunda giderler kalemini oluşturan en önemli öğedir. TMS 7 de satılan mal ve hizmet maliyeti ve stok değişimlerine ilişkin nakit çıkışları tutarının nasıl hesaplanacağı standart ekte gösterilmiştir. Cari dönem ve önceki dönem bilgilerinden hareketle “Satışların Maliyeti” tutarına “Stoklardaki Artışlar” ilave edilir. Eğer cari döneme göre “Stoklarda Azalış” var ise “Satışların Maliyeti” tutarından çıkartılır. “Ticari Borçlardaki Azalışlar” “Satışların Maliyeti” tutarına ilave edilir. “Ticari Borçlardaki Artışlar” ise “Satışların Maliyeti” tutarından çıkartılır. “Amortisman ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Giderler” çıkartılır, Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetlerindeki Artışlar ilave edilir ve Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetlerinde Azalışlar var ise “Satışların Maliyeti” tutarına ilave edilir. Formüle edilecek olursa;

Maliyetlerden ve Stok Değişimlerinden Kaynaklanan Nakit Çıkışları(-)

- Satışların Maliyeti (+)
- Stoklardaki Artışlar (+)
- Stoklardaki Azalışlar (-)
- Ticari Borçlardaki Azalışlar (Alımlardan Kaynaklanan) (+)
- Ticari Borçlardaki Artışlar (-)
- Amortisman ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Giderler (-)
- Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetlerindeki Artışlar (+)
- Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetlerindeki Azalışlar(-)

a) **Satışların Maliyeti:** Satışların maliyeti gelir tablosunda 620 Satılan Mamuller Hesabı, 621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti Hesabı, 622 Satılan Hizmet Maliyeti Hesabı ve 623 Diğer Satışların Maliyeti Hesap gruplarından oluşmaktadır. Satışların maliyeti tutarı hizmet, üretim ve hizmet işletmelerinde farklı şekilde hesaplanır. Üretim işletmelerinde satışların maliyeti, satın alınan ilk madde ve malzeme maliyetinin yanında bu mamulleri ürüne dönüştürmek için katlanılan giderler toplamından oluşmaktadır. Yani satılan mamul maliyeti; ilk madde ve malzeme giderleri, direkt işçilik giderleri ve genel üretim giderlerinin toplamıdır. Ayrıca işletme faaliyet dönemi içerisinde kullandığı dönem başı ve dönem sonu yarı mamul ve mamul miktarını da göz önünde bulundurmalıdır.

Ticaret işletmelerinin satılan malların maliyeti saptanırken Dönem Başı Ticari Mallar Stokuna, Satın Alınan Ticari Mal Maliyeti eklenmekte ve dönem sonu ticari mal stok maliyeti çıkarılır

Hizmet işletmelerinde ise hizmet maliyeti, bu hizmetin verilisinde katlanılan maliyetlerden oluşmaktadır. Örneğin X Düğün Salonlarının,

- Folklor ekibine ödediği maliyetler
- Yiyecek içecek maliyetleri
- Fotoğraf ve video çekme maliyeti vb. gibi

b) Stoklardaki Artış ve Azalışlar: Stoklar genel itibari ile üretimde kullanmak veya tüketmek amacıyla ilk madde malzeme, ticari ürün, yarı mamul, mamul veya yan ürünlerden oluşur. Bu ürünler bir yıl veya daha az sürede nakde çevrilebilen varlıklardır.

Stoklar işletmelerin faaliyette bulunduğu alana göre değişiklik göstermektedir. Bir ticaret işletmesinde stoklar satışa hazır mallardan oluşurken, bir üretim işletmesinde stoklar ilk madde ve malzemelerden oluşmaktadır.

Cari dönem ve önceki dönem verilerinden hareketle artış veya azalışlar dikkate alınarak satışların maliyetine eklenir ya da çıkarılır.

“15” grup no’lu stoklar 150 İlk Madde ve Malzeme, 151 Yarı Mamuller Üretim Hesabı, 152 Mamüller Hesabı, 153 Ticari Mallar Hesabı, 157 Diğer Stoklar Hesabı, 159 Verilen Sipariş Avansları hesap gruplarından oluşur. (158 Stok Değer Düşüklüğü hesabı herhangi bir nakit akışı yaratmadığı için, nakit akış tablosu oluşturmada dikkate alınmaz)

150 İlk Madde ve Malzeme: İşletmenin üretimde veya diğer faaliyetlerde kullanmak üzere elinde bulundurduğu hammadde, ambalaj karton ve diğer malzemelerin izlendiği hesaptır.

151 Yarı Mamuller Üretim Hesabı: Tam olarak mamule dönüşmemiş, fakat daha önce üretim sürecine girmiş direkt ilk madde malzeme, direkt işçilik ve genel üretim giderinden pay almış üretim aşamasında olan mamuller bu grup altında izlenir.

152 Mamuller Hesabı: Satılmak için belirli işlemlere girdikten sonra satışa hazır hale gelen mamullerin yer aldığı hesap grubudur.

153 Ticari Mallar Hesabı: Üretimde olduğu gibi herhangi bir üretim sürecine girmeyen, işletmede satılmak üzere alınan mallar bu hesapta yer alır.

157 Diğer Stoklar Hesabı: Yukarıda bahsedilen hiçbir hesap grubu içerisine girmeyen, değer düşüklüğüne uğrayan, artık ya da hurda hale gelen ve satılmak üzere elden çıkarılan ürünler bu grupta izlenirler.

159 Verilen Sipariş Avansları: Yurtiçinde veya yurtdışında işletmeye mal alınması için önceden gönderilen avanslar bu hesap grubundadır.

c) Ticari Borçlardaki Artış ve Azalışlar

“32” ve “42”no’lu hesap grubunda bulunan “Ticari Borçlar” işletmenin kısa veya uzun vadeli yabancı kaynakları arasında yer alan, işletmenin ticari faaliyetlerinden doğan borçlar olarak tanımlanabilir. İşletme faaliyetleriyle ilişkili olmayan borçlar ise “Diğer Borçlar” kalemi altında gösterilmelidir.

Ticari borçlardaki artış veya azalışlar ticari borçlar kalemindeki cari dönem ve önceki dönem verilerinden hareketle hesaplanır.

Ticari borçlar senetli ve senetsiz olmak üzere iki kısma ayrılabilir ve aşağıdaki hesap gruplarını içerisinde barındırır.

- 320-420 Satıcılar
- 321-421 Borç Senetleri
- 322-422 Borç Senetleri Reeskontu (-)
- 326-426 Alınan Depozito ve Teminatlar
- 329-429 Diğer Ticari Borçlar

320-420 Satıcılar: İşletmenin kısa veya uzun vadeli ve senetsiz borçlarını gösterir.

321-421 Borç Senetleri: İşletmenin ticari faaliyetinden kaynaklanan kısa veya uzun vadeli ve senetsiz borçlarından oluşur.

321-421 Borç Senetleri Reeskontu (-) : Borç senetleri reeskontu bilanço gününde hesaplanan reeskontun izlendiği hesap grubudur. Fakat bu grup işletme herhangi bir nakit akışı yaratmadığından dolayı, Maliyetlerden ve Stok Değişimlerinden Kaynaklanan Nakit Çıkışları hesabında dikkate alınmaz.

326-426 Alınan Depozito ve Teminatlar: Kiralanan bir varlık için alınan kısa veya uzun vadeli olabilen, işletmelerin sunmuş olduğu değere karşılık alınan depozito ve teminat niteliğindeki paraların izlendiği hesaptır.

329-429 Diğer Ticari Borçlar: İşletmenin ticari borçlar kalemi altında hiçbir grupta yer almayan kısa veya uzun vadeli olabilen borçlardan oluşur.

d) Amortisman ve Nakit Çıkışı Gerektirmeyen Giderler

Genel olarak amortisman; üretim faaliyetleri sonucunda bir malın yıpranma ve eskimeden dolayı değerinin düşmesidir. Bu değer düşüklüğünden dolayı işletmeden herhangi bir nakit çıkışı olmadığından dolayı ayrılan amortisman tutarı satışların maliyeti tutarından çıkartılır.

Nakit çıkışı gerektirmeyen giderlerin başında reeskont faiz giderleri, henüz ödeme zamanı gelmeyen fakat dönemsellik ilkesi gereği ayrılan tahakkuk giderleri bu grup altında toplanabilir.

e) Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Maliyetlerindeki Artış ve Azalışlar

Yıllara yaygın inşaat ve onarım maliyetleri işletmenin yıllara yaygın şekilde inşaat ve onarım maliyetlerinin kayıt altına alındığı hesaptır. Bu hesap grubunda cari dönem ile önceki dönem tutarları arasında hesaplanan miktardaki artışlar “Maliyetlerden ve Stok Değişimlerinden Kaynaklanan Nakit Çıkışları” kalemin en büyük giderini oluşturan “Satışların Maliyeti” tutarına ilave edilir. Azalışlar ise “Satışların Maliyeti” tutarından çıkartılır.

B) Faaliyet Giderlerine İlişkin Nakit Çıkışları

63 no’lu Faaliyet Giderleri işletmenin esas faaliyetiyle ilişkili olup, üretim maliyetlerine yüklenmeyen gider kalemlerinden oluşmaktadır. Bu gider kalemleri ise;

- 630 Araştırma ve Geliştirme Giderleri(-)
- 631 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri(-)
- 632 Genel Yönetim Giderleri

630 Araştırma ve Geliştirme Giderleri: İşletmelerin satışlarını artırabilmeleri için üretime devam edilen mamullerin maliyetini düşürmek, mevcut mamule teknolojik açıdan

iyileştirmeler yapmak ya da yeni bir ürün üretmek için yeni yöntemler veya işlemler bulmak için katlanılan maliyetler bu grup altında izlenir.

631 Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri: Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri işletmelerin mal veya hizmet sunumuna ilişkin pazarlama satış ve dağıtımla ilgili bulunan vergiler, harçlar, amortisman giderleri, personel giderleri vb. giderlerden oluşur. Kısaca mal veya hizmetlerin alıcıya teslim edilirken işletmelerin katlandığı maliyet kalemlerinden oluşmaktadır.

632 Genel Yönetim Giderleri: İşletmelerin sunduğu mal veya hizmetleri yerine getirmek için, sunulan mal veya hizmet ile aralarında kesin olarak bir maliyet ilişkisi bulunmayan, vergi resim ve harçlar, büro hizmetleri, güvenlik işleri, amortisman giderleri, direkt işçilik vb. giderlerden oluşmaktadır.

3.1.3.3. Diğer Gelir ve Karlardan Sağlanan Nakit Girişleri

TMS 7 Standardı ekinde belirtildiği gibi diğer gelir ve karlardan sağlanan nakit girişleri; olağan gelir ve karlardan sağlanan nakit girişleri, diğer gelir ve karlardan sağlanan nakit girişleri ve nakit girişi sağlamayan gelir ve karlardan oluşmaktadır. İşletmenin esas faaliyeti dışında elde etmiş oldukları gelir ve karlar bu kalem altında toplanmaktadır.

Diğer Gelir ve Karlardan Sağlanan Nakit Girişleri(+)

- Olağan gelir ve karlardan sağlanan nakit girişleri (+)
- Diğer gelir ve karlardan sağlanan nakit girişleri (+)
- Nakit Girişi Sağlamayan Gelir ve Karlar (-)

a) Olağan Gelir ve Karlardan Sağlanan Nakit Girişleri: İşletmenin esas faaliyeti dışında bulunan fakat olağan sayılabilen gelir ve karlardan oluşmaktadır. Bu tutarın bulunabilmesi için tahakkuk etmiş fakat henüz nakit girişi sağlamamış ya da daha önceki dönemlerde tahsil edilmiş olup da cari döneme yansıyan gelecek aylara ait gelirler kalemlerindeki azalışlar çıkarılmalıdır. Olağan gelir ve karlar ile ilişkili nakit girişi sağlamayan kalemler aşağıdaki gibi sıralanabilir.

132 İştiraklerden olan temettü alacaklarındaki artışlar

133 Bağlı ortaklıklardan temettü alacaklarındaki artışlar

644 Konusu kalmayan karşılıklar

646 Kambiyo kârları(nakde eşdeğer varlıklardan kaynaklananlar hariç)

647 Reeskont faiz gelirleri

648 Borsa değer artış kârları

b) Diğer Gelir ve Karlardan Sağlanan Nakit Girişleri: Olağan gelir ve karlar kapsamına girmeyen gelir ve karları kapsar. IAS 'e göre duran varlık satış karlarının bu bölümde raporlanması gerekmektedir.

c) Nakit Girişi Sağlamayan Gelir ve Karlar: İşletmeye herhangi bir nakit akışı sağlamayan gelir ve karlar aşağıdaki gibi sıralanabilir.

Reeskont faiz gelirleri

Konusu kalmayan karşılıklar

Gelecek aylara ait gelirlerin cari döneme ait kısımları

Gelir tahakkuklarında artışlar gibi kalemler işletmeye nakit akışı yaratmadığı için Diğer gelir ve karlardan sağlanan nakit girişleri tutarının hesaplanmasında olağan gelir ve karlardan sağlanan nakit girişleri ve diğer gelir ve karlardan sağlanan nakit girişlerinden çıkartılmalıdır.

3.1.3.4. Diğer Gider ve Zararlardan Kaynaklanan Nakit Çıkışları

Diğer gider ve zararlara ilişkin nakit çıkışları; diğer faaliyetlerle ilgili olağan gider ve zararlar ve diğer gider ve zararlar toplamından nakit çıkışını gerektirmeyen diğer gider ve zararların çıkarılmasıyla hesaplanmaktadır.

diğer gider ve zararlara ilişkin nakit çıkışları(-)

- diğer faaliyetlerle ilgili olağan gider ve zararlar (+)
- diğer gider ve zararlar (+)
- nakit çıkışını gerektirmeyen diğer gider ve zararlar (-)

a) Diğer Faaliyetlerle İlgili Olağan Gider ve Zararlar

Bu grup diğer faaliyetlerle ilgili olan gider ve zararları içerir.

653 Komisyon Giderleri,

654 Karşılık Giderleri,

655 Menkul Kıymet Satış Zararları Hesabı,

656 Kambiyo Zararları Hesabı,

657 Reeskont Faiz Giderleri Hesabı,

658 Borsa Değer Azalış Zararları

659 Diğer Olağan Gider ve Zararlar hesap gruplarından oluşmaktadır.(IAS 'e göre duran varlık satış zararlarının bu bölümde raporlanması gerekmektedir.)

Nakit akış tablosunda Diğer Faaliyetlerle İlgili Olağan Gider ve Zararlar tutarını hesaplayabilmek için işletmeden herhangi bir nakit çıkışı gerektirmeyen

654 Karşılık Giderleri,

657 Reeskont Faiz Giderleri

658 Borsa Değer Azalış Zararları dikkate alınmamalıdır.

Ayrıca tahakkuku yapılmış ve henüz nakit çıkışına neden olmamış giderlerle, daha önceki dönemlerde peşin ödenmiş gelecek aylara ait giderlerin de dönem paylarından indirilmesi gerekmektedir.

3.1.3.5. Finansman Giderlerinden Kaynaklanan Nakit Çıkışları

Hesap planının 66. grubunu oluşturan finansman giderleri, işletmelerin borçlanmasıyla ortaya çıkan borçlanmaya neden olan varlıkların maliyetine eklenmeyen faiz veya kur farkları gibi giderlerin oluşturduğu ana hesap grubudur. Varlığın maliyetine eklenemeyen finansman giderleri kısa ve uzun vadeli olmak üzere iki bölüme ayrılır.

660 Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri Hesabı

661 Uzun Borçlanma Giderleri Hesabı

Muhasebe standartlarına göre işletme faaliyetleri ile ilgili varlık maliyetlerinden faiz giderleri çıkarılıp finansman giderlerinden kaynaklanan nakit çıkışları başlığı altında raporlanması gerekmektedir. Yapılan bu işlem daha sağlıklı ve belirgin veriler elde edilerek finansal tablo kullanıcılarının tabloyu kolayca anlaması ve yorumlayabilmesi açısından önem taşımaktadır.

Vergi mevzuatımıza göre, finansman giderlerinin hangi durumlarda maliyet unsuru, hangi durumlarda dönem gideri olacağı konusuna dikkat etmek gerekir. Buna göre, varlıkların aktifleştirilmesinden önceki döneme ait olmak kaydıyla, varlıkların elde edilmesiyle doğrudan ilişkisi kurulabilen kredilerle ilgili finansman giderleri ve işletme aleyhine oluşan kur farkları varlık maliyetlerine dahil edilebilir. Bu politika benimsense

dahi, varlığın kullanılabilir duruma geldiğinden itibaren tahakkuk eden finansman giderlerinin ve kur farklarının maliyetlere verilmeyip doğrudan finansman gideri olarak muhasebeleştirilmesi tercih edilmelidir. O halde vergi mevzuatımıza göre, varlığın aktife girdiği dönemden itibaren ortaya çıkan finansman giderleri ve kur farkları, Tekdüzen Muhasebe Sistemine göre gelir tablosunun bu grubunda gösterilir.⁵⁷

Buna göre finansman giderlerinden nakit çıkışı, finansman giderlerinin toplamından (780 veya 66 nolu gruptakiler) nakit çıkışı gerektirmeyen finansman giderleri (Amortisman giderleri, menkul kıymet ihraç farkından kaynaklanan finansman giderleri ve nakit çıkışı gerektirmeyen diğer finansman giderleri) düşülmesiyle bulunmaktadır.⁵⁸

3.1.3.6. İşletme Faaliyetleriyle İlgili Varlık ve Yabancı Kaynaklardaki Değişikliklere İlişkin Nakit Akışları

“Fabrikanın bir unsurunun satışı gibi bazı işlemler, muhasebeleştirilmiş kâr ya da zararda yer alan kazanç ya da kayıpta artışa neden olabilir. Bu tür işlemlerle ilgili nakit akışları, yatırım faaliyetlerinden elde edilen nakit akışlarıdır. Ancak, TMS 7 madde 14’e göre, başkalarına kiralanmak amacıyla elde bulundurulmakta iken satış amacıyla elde bulundurulma niteliği kazanan varlıkların üretimi veya edinimi için yapılan nakit ödemeleri, işletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarıdır. Benzer şekilde, bu tür varlıkların kiralanmasından ve satışından elde edilen nakit girişleri de işletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarıdır.

“Satış amacıyla stok bulundurmaya benzer şekilde, bir işletme alım satım amacıyla menkul kıymet bulundurabilir. Bu işlemler sonucu elde edilen nakit akışları işletme faaliyet sonucu elde edilen nakit akışları olarak kabul edilir. Aynı şekilde, ana gelir getirici faaliyetleri ile ilgili olduğu sürece, finansal kurumlarca verilen nakit avansları ve krediler de söz konusu işletmenin işletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışı olarak sınıflandırılır” ifadesi de TMS 7 madde 15’te yer almaktadır.

⁵⁷ Akdoğan ve Tenker, a.g.e, s.221

⁵⁸ Remzi Örtün, Hasan Kaval, Aydın Karapınar, TMS- TFRS Türkiye Muhasebe- Finansal Raporlama Standartları, Gazi Kitabevi, Ankara, 2007, s. 66

3.1.3.7. Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülüklerle İlişkin Nakit Çıkışları

TMS 7'nin 35. maddesine göre vergilerle ilgili nakit akışları ayrıca açıklanır ve bu nakit akışları, açık olarak finansman ve yatırım faaliyetleriyle ilişkili olmadıkları takdirde işletme faaliyetlerinden nakit akışı olarak sınıflandırılır.

Standardın 36. maddesine göre ise vergiler işletme faaliyetleri, yatırım ve finansman faaliyetleri ile ilgili nakit akışları yaratan işlemlerden dolayı ortaya çıkmaktadır. Yatırım ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan vergi giderinin tutarı belirlenebilir olmakla birlikte, ilgili nakit akışlarının belirlenmesi konusunda zorluklar ortaya çıkabilir ve vergi ile ilgili nakit akışı vergiyi doğuran işlem ve olaydan farklı bir dönemde gerçekleşebilir. Bu nedenle, ödenen vergiler genellikle işletme faaliyetleriyle ilgili nakit akışları içerisinde sınıflandırılır. Ancak, yatırım veya finansman faaliyetleri ile ilgili nakit akışlarına neden olan bir işlemten kaynaklandığı tespit edilebilen bir vergi ile ilgili nakit akışı yatırım faaliyetlerinden veya finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları içerisinde sınıflandırılır. Vergi nakit akışları birden fazla faaliyetle ilgili ise ve farklı faaliyetler grubunda gösterilmişse, toplam ödenen vergi tutarı dipnotlarda açıklanır.

Dönem karı vergi ve diğer yasal yükümlülüklerle ilişkin nakit çıkışları “Önceki Dönem Karından Ödenen” vergiler ve “Geçici Vergiler” toplamından oluşmaktadır.

Geçici vergiler, gelir vergisi ve kurumlar vergisi mükelleflerinden üçer aylık dönemler halinde devlete peşin ödemiş oldukları vergilerdir.

Geçici vergi dönemleri;

- Birinci dönem; Ocak-Şubat-Mart
- İkinci dönem; Nisan-Mayıs-Haziran,
- Üçüncü dönem; Temmuz-Ağustos-Eylül,
- Dördüncü dönem; Ekim-Kasım-Aralık

Gelir vergisi mükellefleri için geçici vergi oranı %15, kurumlar vergisi mükellefleri için ise geçici vergi oranı %20'dir ve üç aylık dönem sonlarında elde edilen kazançlar üzerinden hesaplanmaktadır.

3.2. Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları

Bir faaliyetin yatırım faaliyeti sayılması için, satın alınan aktifin düzenli bir gelir sağlaması, değerinin az çok istikrarlı olması ve yatırımcıya güven vermesi, uzun dönemde değer kazanması olasılığının bulunması ve yatırımcının uzunca bir süre elinde tutması gibi koşullar gerekir.⁵⁹

Yatırım faaliyetleri, uzun vadeli varlıkların ve nakit benzerleri içerisinde yer almayan diğer yatırımların elde edilmesi ve elden çıkarılmasına ilişkin faaliyetler olarak tanımlanmaktadır. Yatırım faaliyetleri ile ilgili nakit akışları, gelir ve nakit akışı sağlamak amacıyla ayrılan kaynakların gösterilebilmesi için ayrı olarak raporlanır.⁶⁰ Alt yapı tesisleri ve diğer uzun dönemli varlıklara yatırımlar ile ilişkili nakit akışları yatırımla ilişkili nakit akışlarıdır.⁶¹

TMS 7 madde 16'ya göre yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarının ayrı olarak gösterilmesi önem arz eder; çünkü gelecekte işletmeye gelir ve nakit akışı sağlaması öngörülen kaynaklar için yapılan harcamaların düzeyi gösterilmiş olur. Yalnızca, finansal durum tablosunda (bilançoda) varlık muhasebeleştirilmesi sonucunu doğuran harcamalar, yatırım faaliyeti olarak sınıflandırılmaya uygundur. Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışlarına ilişkin örnekler aşağıdaki gibidir.

- Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ve diğer uzun vadeli varlıkların alımı ile ilgili nakit çıkışları. Bu ödemeler, aktifleştirilen geliştirme harcamalarını ve işletmenin inşa veya imal ettiği maddi duran varlıklara ilişkin giderlerle ilgili nakit çıkışlarını da içerir.
- Maddi ve maddi olmayan duran varlıklar ve diğer uzun vadeli varlıkların satışı ile ilgili nakit girişleri;
- Nakit benzeri veya alım satım amacıyla elde tutulan araçlarla ilgili olmadığı sürece, başka bir işletmeye iştirak etmek veya o işletmenin borçlanma aracını satın almak için ve müşterek yönetime tabi teşebbüse (İş ortaklığına) katılmak için yapılan nakit çıkışları;

⁵⁹ Halil Seyidoğlu, Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük, Güzem Yayınları, Ankara, 1992, s.971

⁶⁰ Gülşen Yanar, "Türkiye Muhasebe Standardı – 3 Nakit Akış Tabloları", Mali Çözüm Dergisi, Sayı 66, Mart, 2004, s.219

⁶¹ Broome, a.g.m, s.16

Nakit benzeri veya alım satım amacıyla elde tutulan araçlarla ilgili olmadığı sürece, başka bir işletmenin hisse senedinin veya borçlanma aracının veya işletmenin bir müşterek yönetime tabi teşebbüsteki(İş ortaklıklarındaki) payının satılması sonucu elde edilen nakit girişleri;

- Finansal kurumların yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, işletmeler tarafından üçüncü kişilere verilen avans ve borçlara ilişkin nakit çıkışları;
- Finansal kurumların yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, işletmelerin üçüncü kişilere verdikleri avans, kredilerden yapılan tahsilatlar,
- Alım satım amacıyla yapılanlar ve finansman faaliyetleriyle ilgili olanlar hariç, vadeli işlem veya forward sözleşmesi, opsiyon sözleşmeleri ve swap sözleşmelerine ilişkin nakit giriş ve çıkışları.

Riskten korunma amacıyla yapılan sözleşmeden doğan nakit akışları, riskten korunması amaçlanan kalemin nakit akışının sınıflandırılmasına uygun şekilde sınıflandırılır.

TMS 7'ye göre yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit akış tablo formatı aşağıdaki gibidir.

Tablo 6: Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akış Tablosu Bölümü

Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları
1. Yatırım Faaliyetinden Sağlanan Nakit Girişleri(+)
(a) Mali Duran Varlık Satışlarından Sağlanan Nakit Girişleri (+)
(b) Maddi Duran Varlık Satışlarından Sağlanan Nakit Girişleri (+)
(c) Diğer Duran Varlık Satışlarından Sağlanan Nakit Girişleri (+)
(d) Mali Duran Varlıklarla İlgili Alınan Temettülden Sağlanan Nakit Girişleri (+)
(e) Yatırım Faaliyetleriyle İlgili Faizlerden Sağlanan Nakit Girişleri(+)
2. Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları (-)
(a) Mali Duran Varlık Alışları (+)
(b) Maddi Duran Varlık Alışları (+)
(c) Maddi Olmayan Duran Varlık Artışları (+)
(d) Özel Tükenmeye Tabi Varlıklardaki Artışlar (+)
(e) Diğer Duran Varlık Artışları (+)

Genel olarak nakde ve nakde eşdeğer varlıklar dışında ortaya çıkan nakit akışları yatırım faaliyetleriyle ilişkilidir. Yatırım faaliyetlerine ilişkin sağlanan nakit akışının işletmede etkisini görebilmek için yatırım faaliyetleri ayrı bölüm halinde sunulmaktadır.

TMS 7 madde 16'ya göre yatırım faaliyetleriyle ilgili nakit akışları, gelir ve nakit akışı sağlama amacına yönelik olarak ayrılan kaynakların gösterimini sağlamak amacıyla ayrı olarak gösterilir.

Madde 39'a göre ise işletmenin bağlı ortaklık ve diğer birimlerinin satın alınması ve elden çıkarılması sonucunda ortaya çıkan toplam nakit akışları nakit akış tablosunda ayrıca gösterilir ve yatırım faaliyeti olarak sınıflandırılır.

3.2.1. Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri

TMS 7 Nakit akış tablosunda yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit girişleri aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

- Mali Duran Varlık Satışlarından Sağlanan Nakit Girişleri (+)
 - Maddi Duran Varlık Satışlarından Sağlanan Nakit Girişleri (+)
 - Diğer Duran Varlık Satışlarından Sağlanan Nakit Girişleri (+)
 - Mali Duran Varlıklarla İlgili Alınan Temettülden Sağlanan Nakit Girişleri (+)
 - Yatırım Faaliyetleriyle İlgili Faizlerden Sağlanan Nakit Girişleri(+)
 - Üçüncü Kişilere Verilen Avans ve Kredilere İlişkin Tahsilatlardan Sağlanan Nakit Girişleri(+)
 - Diğer Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri(+)
- a) Mali Duran Varlık Satışlarından Sağlanan Nakit Girişleri**

Uzun vadeli amaçlarla veya yasal zorunluluklar nedeniyle elde tutulan uzun vadeli menkul kıymetlerle veya paraya dönüşme niteliğini kaybetmiş uzun vadeli menkul kıymetler⁶² satışından doğan nakit girişleri bu bölümde izlenir.

b) Maddi Duran Varlık Satışlarından Sağlanan Nakit Girişleri

İşletme faaliyetlerinde genelde 1 yıldan fazla kullanılmak üzere satın alınan fiziki varlıkların belirli bir kullanımından sonra verimini ya da üretimi devam ettirme yeteneğini kaybetmesi sonucu bu fiziki varlıkların elden çıkarılmasıyla elde edilen nakit girişleri bu bölümde izlenmektedir.

c) Diğer Duran Varlık Satışlarından Sağlanan Nakit Girişleri

Diğer duran varlıklar; Elden çıkarılma kabiliyetini yitiren stoklar, hammaddeler, elden çıkarılacak duran varlıklar veya gelecek yıllarda kullanılmak üzere satın alınan makine teçhizat ve araç gereçlerin satılması sonucu yaratılan nakit girişleri bu bölümde izlenmektedir.

⁶² Hasan Türedi, Genel Muhasebe, Celepler Matbaacılık, Trabzon, 2004, s. 263

d) Mali Duran Varlıklarla İlgili Alınan Temettülden Sağlanan Nakit Girişleri

İşletmenin başka bir işletmede mali duran varlığa ortak olması sonucu elde ettiği kar paylarından nakit girişlerinin izlendiği hesaptır. TMS 7 standardına göre “Nakit benzeri veya alım satım amacıyla elde tutulan araçlarla ilgili olmadığı sürece, başka bir işletmenin hisse senedinin veya borçlanma aracının veya işletmenin bir müşterek yönetime tabi teşebbüsteki(İş ortaklıklarındaki) payının satılması sonucu elde edilen nakit girişleri” olarak ifade edilmektedir.

e) Yatırım Faaliyetleriyle İlgili Faizlerden Sağlanan Nakit Girişleri

İşletmenin yatırım faaliyetiyle ilgili maddi veya mali duran varlıklardan sağladığı faiz gelirlerinden elde ettiği nakit girişlerinin izlendiği kalemdir.

f) Üçüncü Kişilere Verilen Avans ve Kredilere İlişkin Tahsilatlardan Sağlanan Nakit Girişleri

Finansal kurumların yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, işletmelerin üçüncü kişilere verdikleri avans, kredilerden yapılan tahsilatlardan sağlanan nakit girişlerinin izlendiği kalemdir.

g) Diğer Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri

Diğer Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri; yukarıda ifade edilen hiçbir yatırım faaliyeti grubu içerisinde yer almayan yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit girişlerinin izlendiği bir kalemdir.

3.2.2. Yatırım Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları

TMS 7'ye göre nakit akış tablosunda yatırım faaliyetlerine ilişkin nakit çıkışları aşağıdaki gibidir.

- Mali Duran Varlık Alışları (+)
- Maddi Duran Varlık Alışları (+)
- Maddi Olmayan Duran Varlık Artışları (+)
- Özel Tükenmeye Tabi Varlıklardaki Artışlar (+)
- Diğer Duran Varlık Artışları (+)
- Üçüncü Kişilere Verilen Avans ve Kredilerle İlgili Nakit Çıkışları(+)

- Diğer Yatırım Faaliyetiyle İlgili Nakit Çıkışları(+)
- a) **Mali Duran Varlık Alışları**

İşletmeye uzun vadeli olarak alınan menkul kıymetlerin veya işletmenin ortak olmak amacıyla edindiği sermaye paylarına yapmış olduğu ödemelerden kaynaklanan nakit çıkışlarının izlendiği kalemdir.

b) Maddi Duran Varlık Alışları

İşletmenin üretime başlaması için ya da olağan faaliyetlerine devam edebilmesi için genelde 1 yıldan fazla kullanılmak üzere satın alınan makine teçhizat, araç- gereç gibi fiziki varlıklardan kaynaklanan nakit çıkışlarının izlendiği kalemdir.

TMS 16 ya göre maddi duran varlık kapsamı dışında bulunan durumlar aşağıdaki gibidir.

(a) TFRS 5 Satış Amaçlı Elde Tutulan Maddi Duran Varlıklar ve Durdurulan Faaliyetler” Standardı uyarınca satış amaçlı elde tutulan varlık olarak sınıflandırılmış olan maddi duran varlıklar;

(b) Tarımsal faaliyetlerle ilgili canlı varlıklar

(c) Madenlere ilişkin arama, hazırlık, çıkarma ve değerlendirme harcamalarının/varlıklarının muhasebeleştirilmesi ve ölçülmesi veya

(d) Petrol, doğal gaz ve benzer nitelikli yenilenebilir olmayan doğal kaynaklar gibi madenler üzerindeki haklar ve madeni kaynaklar;

Ancak, bu Standart (TMS 16) (b) - (d) arasında tanımlanan varlıkların geliştirilmesi ya da korunmasında kullanılan maddi duran varlıklar için uygulanır.

c) Maddi Olmayan Duran Varlık Artışları

Maddi olmayan duran varlıklar TMS 38 de maddi duran varlıklardan ayrı olarak sunulmuştur.

TMS 38 madde 9’a göre işletmeler sıklıkla kaynak tüketir veya bilimsel ya da teknik bilgi, yeni süreç veya sistemlerin tasarım ve uygulanması, lisans, fikri mülkiyet hakları, piyasa bilgisi ve markalar (marka isimleri ve yayın hakları dahil) gibi maddi olmayan kaynakların elde etme, geliştirme, bakım veya iyileştirilmesi sırasında çeşitli borçlar yüklenirler. Bu geniş kapsamlı başlıklar altındaki kalemlerin yaygın örnekleri; bilgisayar yazılımı, patentler, telif hakları, sinema filmleri, müşteri listeleri, ipotek hizmeti

sunma hakları, balıkçılık lisansları, ithalat kotaları, isim hakları, müşteri ve tedarikçi ilişkileri, müşteri sadakati, pazar payı ve pazarlama haklarıdır.

Maddi Olmayan Duran Varlık Artışları paragrafta tanımlanan bütün maddi olmayan duran varlık edinimleri için yapılan harcamalardan kaynaklanan nakit çıkışlarının izlendiği kısımdır.

d) Özel Tükenmeye Tabi Varlıklardaki Artışlar

Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliğinde “Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar” ‘Belirli bir maddi varlıkla çok yakından ilgili bulunan veya tamamen tüketime tabi varlıklar için yapılan, üretim çalışmalarının zaman ve yoğunluğu ile sınırlı bir ömre sahip olan giderleri içerir’ şeklinde tanımlanmıştır.

Bu tür varlıkları edinmek için yapılan ödemelerden kaynaklanan nakit çıkışlarının yer aldığı kalemdir.

e) Diğer Duran Varlık Artışları

Duran varlık başlığı altında değinilmeyen ve hiçbir duran varlık grubuna girmeyen varlıklardan olan artışların izlendiği kalemdir.

Diğer Duran Varlıklar;

- 1) Diğer KDV
- 2) Gelecek Yıllar İhtiyacı Stoklar
- 3) Elden Çıkarılacak Stoklar ve Maddi Duran Varlıklar
- 4) Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar
- 5) Diğer Çeşitli Duran Varlıklar
- 6) Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)
- 7) Birikmiş Amortismanlar(-) gibi hesap kalemlerini kapsamaktadır.

Stok değer düşüklüğü karşılığı ve amortismanlar işletmeye nakit akışı yaratmadığı için dikkate alınmaz.

f) Üçüncü Kişilere Verilen Avans ve Kredilerle İlgili Nakit Çıkışları

TMS 7 Nakit Akış Standardında finansal kurumların yaptıkları işlemler hariç olmak üzere, işletmelerin üçüncü kişilere verdiği avans ve borçlara ilişkin nakit çıkışlarının izlendiği kalemdir.

g) Diğer Yatırım Faaliyetiyle İlgili Nakit Çıkışları

Buraya kadar anlatılan hiçbir yatırım faaliyeti içerisinde yer almayan yatırım faaliyetleriyle ilgili nakit çıkışlarının izlendiği kalemdir.

3.3. Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları

Finansman faaliyeti, fonlama, kaynak yaratma veya kaynak temin etme faaliyetleridir. Fon ve kaynak yönetimi, işletmelerin faaliyetlerini etkin sürdürebilmeleri için temel oluşturmaktadır. Bazı işletmeler peşin ödeme yapmayı tercih ederken, bazı işletmeler ise vadeli ödeme yaparak finansman maliyetine katlanmayı tercih edebilmektedir. Bu ödeme koşulları alıcı ile satıcı arasında gerçekleştirilen sözleşme ile belirlenmekte ve sözleşme bir taraf için hak, diğer taraf için ise yükümlülük doğurmaktadır. Sözleşme ile ortaya çıkan bu hak bir finansal varlık, yükümlülük ise finansal borçtur. Ayrıca, varlığın tesliminden bir yıldan daha fazla bir süre önce yapılan peşin ödemeler veya varlığın teslim tarihi itibarıyla bir yıldan uzun süreli vadeli ödemeler, alıcı veya satıcının finanslanması, fonlanması, kaynak temin edilmesi veya kaynak çıkışının ertelenmesi sonuçlarını doğurmasından dolayı finansman faaliyeti içermektedir. Sözleşme koşulları finansman faaliyeti içerdiği takdirde, sözleşme süresi boyunca bir taraf finansman geliri, diğer taraf ise finansman gideri tahakkuk ettirmelidir.⁶³

Finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit girişleri;

- İşletmeye ait ortaklık araçlarından elde edilen kazançlar
- Tahvil, ipotek, çıkarılmış bono veya diğer kısa veya uzun dönemli ödüncülerdir⁶⁴

TMS 7 madde 17’de finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları, işletmeye sermaye sağlayanların işletmenin gelecekteki nakit akışlarından talep edecekleri kısmın

⁶³ Evren Dilek Şengür, Havva Nur Çiftçi, “İşletmelerde Faaliyetlerin Sınıflandırılması ve Finansal Raporlama Üzerindeki Etkiler”, Mali Çözüm Dergisi, Sayı: 108, 2011, s.42

⁶⁴ “Statement Of Financial Accounting Standards No 95-Statement Of Cash Flow”, Journal of Accountancy; Vol. 165, Issue 2, February, 1988, p. 141

belirlenmesini sağlamak üzere ayrı olarak açıklanır. Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları örneklerine aşağıda yer verilmiştir.

- Hisse senedi ve diğer öz sermaye araçlarının ihracından sağlanan nakit girişleri,
- Sermayenin azaltılması veya işletmenin kendi hisse senetlerini almasıyla ilgili nakit çıkışları,
- Borçlanma araçları ihracı ve diğer uzun ve kısa vadeli krediler ile sağlanan nakit girişleri,
- Borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları,
- Finansal kiralama sözleşmelerinden kaynaklanan borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları
- TMS 7'ye göre finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akış tablosu bölümü aşağıda verilmiştir.

Tablo 7: Finansman Faaliyetlerine Göre Nakit Akış Tablosu Bölümü

Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Akışları
1. Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri
(a) Kısa Vadeli Mali Borçlardan Sağlanan Nakit(+)
(b) Uzun Vadeli Mali Borçlardan Sağlanan Nakit (+)
(c) Sermaye Artırımından Sağlanan Nakit (+)
(d) Hisse Senedi İhraç Primlerinden Sağlanan Nakit (+)
(e) Diğer Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri (+)
2. Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları (-)
(a) Kısa Vadeli Mali Borç Ödemeleri (-)
(b) Uzun Vadeli Mali Borç Ödemeleri (-)
(c) Ödenen Temettüleri (-)
(d) Sermayenin Azaltılması (-)
(e) Diğer Finansman Faaliyetlerine ilişkin Nakit Çıkışları(-)

Finansman faaliyetleri TMS 7’de 6. maddeye göre öz kaynaklar ile yabancı kaynakların yapısında ve tutarında değişiklik meydana getiren faaliyetler olarak tanımlanmıştır. Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları, işletmeye sermaye sağlayanların işletmenin gelecekteki nakit akışlarından talep edecekleri kısmın belirlenmesini sağlamak üzere ayrı olarak açıklanır. Finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışları örneklerine aşağıda yer verilmiştir.

- Hisse senedi ve diğer öz sermaye araçlarının ihracından sağlanan nakit girişleri,
- Sermayenin azaltılması veya işletmenin kendi hisse senetlerini almasıyla ilgili nakit çıkışları,
- Borçlanma araçları ihracı ve diğer uzun ve kısa vadeli krediler ile sağlanan nakit girişleri,

- Borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları,
- Finansal kiralama sözleşmelerinden kaynaklanan borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları

Finansman faaliyetleri ile ilgili nakit akışlarının belirlenmesinde, dikkat edilmesi gereken en önemli konulardan birisi yabancı kaynak olmakla birlikte işletme faaliyeti ile direkt ilgisi olan borç kalemlerinin bu bölümde raporlanmamasıdır. Örneğin ticari borçlar, ödenecek vergiler ve yasal yükümlülükler, gider tahakkukları, kıdem tazminatı karşılıkları gibi kalemlerde ilgili nakit akışları işletmenin finansman faaliyeti değil, işletme faaliyeti ile ilgili nakit akışlarıdır. Aynı şekilde tekdüzen hesap planında diğer borçlar içeriğinde yer alan bağlı ortaklıklara ve iştiraklere olan borçlar gibi kalemlerle ilgili nakit akışları finansman faaliyeti değil, yatırım faaliyeti olarak raporlanmalıdır. Finansman faaliyeti, daha ziyade işletmenin, para piyasasından veya sermaye piyasasından temin etmiş olduğu kaynaklarla ilgili nakit akışlarını kapsamaktadır. Bu nedenle mali borçlarla ilgili nakit akışları, ortakların sermaye olarak koydukları nakit veya nakit benzeri varlıklar, ihraç edilen hisse senetlerinin satışından sağlanan ihraç primleri, ortaklara dağıtılan temettülerle ilgili nakit akışları finansman faaliyeti ile ilgili nakit akışlarıdır.⁶⁵

3.3.1. Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri

İşletmelerin finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit girişleri TMS 7 standart ekinde belirtildiği üzere aşağıdaki başlıklardan oluşmaktadır.

- Kısa Vadeli Mali Borçlardan Sağlanan Nakit Girişleri (+)
- Uzun Vadeli Mali Borçlardan Sağlanan Nakit Girişleri (+)
- Sermaye Artırımından Sağlanan Nakit Girişleri (+)
- Hisse Senedi İhraç Primlerinden Sağlanan Nakit Girişleri (+)
- Diğer Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri (+)

⁶⁵ Tenker ve Akdoğan, a.g.e, s.372

a) Kısa ve Uzun Vadeli Mali Borçlardan Sağlanan Nakit Girişleri

Mali borçlar; kredi kurumlarına olan kısa veya uzun vadeli borçlar ile para ve sermaye piyasalarından elde edilen varlıklara olan kısa veya uzun vadeli mali borçlarla, bu borçlara ilişkin faiz miktarlarının toplamını ifade etmektedir. Bu başlık altında işletmelerin ticari borçlarına ilişkin kayıtlar raporlanmamaktadır.

Kısa vadeli mali borçlar finansal durum tablosunda “30” no’lu grubu oluştururken, uzun vadeli mali borçlar ise “40” no’lu hesap grubunu oluşturmaktadır. Finansal durum tablosunda kısa vadeli mali borçlar aşağıdaki hesap kalemlerinden oluşmaktadır.

300 Banka Kredileri Hesabı

303 Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri Hesabı

304 Tahvil Anapara, Borç, Taksit ve Faizleri Hesabı

305 Çıkarılmış Bonolar ve Senetler Hesabı

306 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler Hesabı

309 Diğer Mali Borçlar Hesabı

303 ve 304 nolu hesap grupları işletmeye herhangi bir nakit girişi sağlamadığı için nakit akış tablosu oluşturulurken dikkate alınmaz

“40” grubunu oluşturan uzun vadeli mali borçlar ise bir yıldan uzun vadeli olarak alınan krediler ve işletmenin çıkarmış olduğu menkul kıymetlerin izlendiği hesaptır. Uzun vadeli mali borçlar aşağıdaki hesap gruplarından oluşmaktadır.

400 Banka Kredileri Hesabı

405 Çıkarılmış Tahviller Hesabı

407 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler Hesabı

408 Menkul Kıymetler İhraç Farkı Hesabı (-)

409 Diğer Mali Borçlar Hesabı

b) Sermaye Artırımından Sağlanan Nakit Girişleri

İşletmeler enflasyonist ortamdaki kurtulmak veya faaliyet hacmini genişletmek gibi çeşitli nedenlerle sermaye artırımına gidebilir. Sermaye artırımını ise yeni hisse senedi

çıkarak, işletmeye yeni ortak alarak ya da mevcut ortakların sermaye hakkını artırarak yapılabilir.

Eğer nakit karşılığı yapılmışsa, sağlanan nakit girişleri bu kalem altında gösterilmektedir.

c) Hisse Senedi İhraç Primlerinden Sağlanan Nakit Girişleri

Hisse senedi ihraç primlerinden sağlanan nakit girişleri, finansal durum tablosun da “520 Hisse Senedi İhraç Primleri” altında raporlanır. İşletmenin çıkarmış olduğu hisse senetlerinin nominal değeri ile satış fiyatı arasındaki farklar ihraç primi olarak isimlendirilir. Bu ihraç primleri işletmeye yeni bir fon girişi sağladığı için nakit akış tablosu hazırlanırken göz önünde bulundurulmalıdır.

d) Diğer Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Girişleri

Buraya kadar anlatılan “a”, “b” ve “c” başlıkları altında değinilmeyen, diğer finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit girişlerinin izlendiği bir kalemdir.

3.3.2. Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları

İşletmelerin finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit girişleri TMS 7 de aşağıdaki başlıklardan oluşmaktadır.

- Kısa Vadeli Mali Borç Ödemeleri (-)
- Uzun Vadeli Mali Borç Ödemeleri (-)
- Ödenen Temettüleri (-)
- Sermayenin Azaltılması (-)
- Diğer Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları

a) Kısa ve Uzun Vadeli Mali Borç Ödemeleri

Kısa ve uzun vadeli mali borçlar işletmelerin almış olduğu banka kredilerinin, çıkarmış olduğu bono ve senetlerin ya da diğer mali borçların geri ödemelerinin izlendiği hesap kalemidir.

b) Ödenen Temettüleri

Temettü; işletmeler ortaklardan almış oldukları sermayeye karşılık olarak, bir yıllık faaliyet dönemleri sonucunda elde ettikleri net dönem karı üzerinden ortaklara ödemiş oldukları parasal tutarlar olarak ifade edilebilir.

TMS 7 standardı madde 31'e göre "Nakit akış tablosunda, faiz ve temettülere ilişkin nakit giriş ve çıkışları ayrı ayrı açıklanır. Bu kalemlerin her biri dönemler arasında tutarlı bir şekilde işletme, yatırım veya finansman faaliyetleriyle ilgili oluşlarına göre sınıflandırılır."

TMS 7 madde 34'e göre ise temettü ödemeleri, elde edilen finansman kaynaklarının maliyetlerini oluşturduklarından finansman faaliyetlerine ilişkin nakit akışı olarak sınıflandırılabilir.

c) Sermayenin Azaltılması

İşletmeler tarafından sermaye azaltma isteği, finansal problemlerle karşılaştığı zamanlarda ortaya çıkmaktadır. Genelde sermayenin azaltılması; sermayenin bir kısmını pay sahiplerine iade edilmesiyle ya da oluşan şirket zararlarını finanse etme isteğiyle yapılmaktadır. Eğer ortaklara nakit ödeme yapılarak sermaye azaltılmış ise, bu tutar, nakit akış tablosuna nakit çıkışı olarak yazılmalıdır.

Sermayenin azaltılması 6102 Sayılı TTK da 473-475 maddelerinde izah edilmiştir. Bir anonim şirket sermayesini azaltarak, azaltılan kısmın yerine geçmek üzere bedelleri tamamen ödenecek yeni paylar çıkarmıyorsa, genel kurul, esas sözleşmenin gerektiği şekilde değiştirilmesini karara bağlar. Genel kurul toplantısına ilişkin çağrı ilanlarında, mektuplarda ve internet sitesi bildiriminde, sermaye azaltılmasına gidilmesinin sebepleri ile azaltmanın amacı ve azaltmanın ne şekilde yapılacağı ayrıntılı bir şekilde ve hesap verme ilkelerine uygun olarak açıklanır. Ayrıca yönetim kurulu bu hususları içeren bir raporu genel kurula sunar, genel kurulca onaylanmış rapor tescil ve ilan edilir.⁶⁶

d) Diğer Finansman Faaliyetlerine İlişkin Nakit Çıkışları

Buraya kadar bahsedilen finansman faaliyetlerine ilişkin nakit çıkışları içerisinde yer almayan ve "a", "b" ve "c" başlıkları dışarısında kalan finansman faaliyetlerine ilişkin nakit çıkışlarının izlendiği kalemdir.

⁶⁶ Türk Ticaret Kanunu(TTK) 14/2/2011 Tarihli 6102 Sayılı Resmi Gazete, Madde 473

4. NAKİT AKIŞ PROFİLLERİNİN ANALİZİ

Nakit akış profilleri işletmelerin nakit akışlarının nerelerden sağlanıp nerelere kullanıldığını gösteren, nakit akış bilgilerini finansal kullanıcılara kapsamlı olarak sunan ve işletmelerin finansal durumuna ilişkin yapılan yorumları destekleyen bir rol üstlenmektedir.

İşletmelerin nakit akışlarının incelenmesinde, bunların hangi faaliyetlerden elde edildiği ve nerelere kullanıldığının analiz edilmesi önemlidir. Bu bakımdan nakit akış tablolarında yer alan faaliyetlere göre nakit akışlarının durumunu (negatif veya pozitif) incelemişler ve belirli nakit akış özelliklerine göre farklı profiller oluşturmuşlardır. Nakit akışlarının sağlandığı faaliyet modeline göre, bir nakit akış tablosunda nakitlerin izlediği sekiz temel profil bulunmaktadır. Bu profillerin her birini model olarak değerlendirmek mümkündür. Bu yöntemden elde edilen bilginin anlamlı olabilmesi, kalemlerin büyüklüğüne, dönemler arasındaki değişime ve kalemlerin oluşum şekline bağlıdır. Nakit akış profilleri, faaliyetlerin sağladığı nakit akışlarının büyüklüklerini göz ardı edilerek, pozitif ve negatif olarak sekiz model halinde değerlendirmektedir. Bu yöntemde, bazı faaliyetlerin pozitif bazı faaliyetlerin ise negatif nakit akışı sağladığını dikkate alarak analizler yapılmaktadır.⁶⁷

Faaliyetlerine göre sınıflandırılmış model aşağıda tabloda verilmiştir.⁶⁸

Tablo 8: Nakit Akış Profilleri

Nakit Akış Profili	Nakit Akışları		
	İŞLETME FAALİYETLERİ	YATIRIM FAALİYETLERİ	FİNANSMAN FAALİYETLERİ
MODEL 1	+	+	+
MODEL 2	+	-	-
MODEL 3	+	+	-

⁶⁷ Abdullah Orhan, A. Banu Başar, "İşletmelerde Nakit Akış Profilleri ve Analizi: BIST 100 İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, Temmuz, 2015, Ankara, s.111

⁶⁸ Orhan ve Başar, a.g.m, s.112

MODEL 4	+	-	+
MODEL 5	-	+	+
MODEL 6	-	-	+
MODEL 7	-	+	-
MODEL 8	-	-	-

Yukarıda belirtilen modellerde sırasıyla işletme faaliyetlerinden, yatırım faaliyetlerinden ve finansman faaliyetlerinden giriş ve çıkışlardan oluşturulmuş ve her bir modelin işletmeler açısından ne anlam ifade ettiği aşağıda açıklanmıştır.⁶⁹

Model 1 (+, +, +): İşletme her üç faaliyetten de nakit girişi sağlamaktadır (+, +, +). İşletme gelecekte yüksek tutarlı bir nakit çıkışı için çalışma yapmaktadır, yorumu yapılabilir. Sık rastlanan bir durum olmadığı düşünülmektedir.

Model 2 (+, -, -) (başarılı işletme): Yaygın olarak görülen bir durum olduğu belirtilmekte, işletmenin borçlarını ve temettü gibi ödemeleri yerine getirmede sıkıntı yaşamadığı, başarılı finansal yönetime sahip olduğu söylenebilmektedir.

Model 3 (+, +, -) (gerileyen veya yeniden yapılanan işletme): İşletmenin faaliyet ve yatırım faaliyetlerinden nakit akışları pozitif, finansman faaliyetlerinden nakit akışları ise negatif düzeyde görülmektedir. Esas faaliyetlerden elde edilen gelir ve aktif satışından (duran varlık) elde edilen nakit ile borçlar karşılanıyor olabilir. Ya da elden çıkarılan aktiflerin yenilenmesi planı olabilir. Bu modelin de nadir olduğu belirtilmektedir.

Model 4 (+, -, +) (büyüyen işletme): Bu durumdaki bir işletmenin faaliyetlerinden elde ettiği nakit akışlarının, yatırımlarını karşılayamadığını tahmin etmektedirler. İşletmenin ya hisse senedi ihraç ettiği ya da yeni bir borçlanmaya gittiği söylenebilir. İşletme duran varlık yatırımına yönelerek, gelirlerini artırmak zorundadır. Bu yatırımların borçlanma ve özsermayeden de desteklendiği varsayılırsa yatırımcıların ve borç verenlerin işletmenin geleceği ile ilgili iyimser kaniya sahip olduğu, bu senaryo içinde belirtilebilir.

Model 5 (-, +, +) (küçülen işletme): Öncelikli olarak faaliyetlerinden sağlanan negatif nakit akışlarının geçici olmadığı anlaşıldığında, yatırımcıların işletmeye olan ilgilerinin azalacağı kabul edilmektedir. Duran varlıklardaki azalışlar büyüme fırsatının

⁶⁹ Aktaş ve Kargın, a.g.m, s. 106

daraldığını gösterebilir. Ancak, yatırımcı ya da borç verenlerin işletmeye ilgilerinin devam etmesi soru işaretini beraberinde getirmektedir.

Model 6 (-, -, +) (Hızlı Büyüyen-Genç İşletme): İşletme faaliyetlerinden ve yatırımlardan negatif nakit akışı yaratmış olsa da bu durum borçlanma veya öz sermaye ile telafi edilebilmektedir. Bu işletmenin büyüdüğü ve negatif nakit akışlarının geçici bir durumu işaret ettiği düşünülebilir. İşletmenin hızla yükselen satışlarını sürdürebilmek için, işletme sermayesi unsurları olan alacaklar ve stoklar gibi kalemlere yöneldiği veya kısa vadeli borçlarını ödediği söylenebilir.

Model 7 (-, +, -) (Likidasyon Modeli): İşletme faaliyetleri ve finansman faaliyetleri nakit akışları negatiftir. İşletmenin gelir tablosunda geliri arttırıcı unsurlarında başarısız olduğu anlamına gelebilir. Aynı zamanda borçlar ve temettüleri ödenmekte, duran varlıklar elden çıkarılarak negatif nakit akışının etkileri azaltılmaya çalışılmaktadır. İşletmenin likidasyona gittiği durumları ifade ediyor olabilir.

Model 8 (-, -, -): İşletmenin büyük bir negatif nakit akışını ödeme yaparak düzelttiği durumun hemen sonrasının profilini gösterebilmektedir. 1., 5. ve 7. model gibi, bu model de nadir olarak görülmektedir.

BÖLÜM 4

BIST 100 ENERJİ SEKTÖRÜ ŞİRKETLERİNDE ARAŞTIRMA

1. ENERJİ SEKTÖRÜNE İLİŞKİN GENEL AÇIKLAMA

Ekonominin bel kemiği olan sanayilerin çalışabilmesi, aydınlatmanın, ısınmanın ve ulaşımın sağlanabilmesinde enerjiye ihtiyaç duyulmaktadır. Enerji kaynakları yenilebilen ve yenilemeyen kaynaklar olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Günümüzde Dünya’da yenilenemeyen enerji kaynaklarının kullanımı daha yaygındır.

Ülkemizin halihazırda toplam enerji talebinin yaklaşık %27’si yerli kaynaklardan karşılanırken, kalan bölümü çeşitlilik arz eden ithal kaynaklardan karşılanmaktadır. 2014 yılında yaklaşık 125 milyon ton petrol eşdeğerini (milyon tep) geçen yıllık enerji talebimizin, yapılan projeksiyonlara göre 2023 yılında 210 milyon tep’e¹ ulaşması beklenmektedir. Halihazırda, birincil enerji talebimizin %35’i doğal gaz, %28,5’i kömür, %27’si petrol, %7’si hidro ve %2,5’i diğer yenilenebilir kaynaklardan karşılanmaktadır. Ülkemizin elektrik enerjisi üretiminde en önemli kaynak doğal gazdır. 2014 yılında doğal gaz yakıtlı santrallerin payı %47,9 olarak gerçekleşmiştir. Hidrolik, taş kömürü-linyit ve ithal kömür santralleri ise sırasıyla %16,1, %16 ve %13,9 paya sahiptirler.²

Türkiye’nin enerji ihtiyacını karşılama yeteneğine bakıldığında veriler, Türkiye’deki mevcut petrol ve doğalgaz enerjilerinin talebe cevap verebilmede yeterli olmadığını göstermektedir. Bu durum ise Türkiye’yi enerji ithalatına bağımlı bir ülke sınıfına sokmaktadır.

Türkiye jeo-stratejik konumu gereği Ortadoğu da enerji akışına yön vermede, Dünya toplam petrol ve doğal gaz rezervinin dörtte üçüne sahip ülkelerle, Avrupa tüketici pazarları arasında bir köprü işlevi üstlenmektedir. Ülkemiz, bölgesel enerji işbirliğine verilen önemin bir göstergesi olarak, 2006 yılında Enerji Topluluğu’na gözlemci olarak katılmıştır.

¹ “Ton Eşdeğer Petrol” 1 ton ham petrolün yanmasından açığa çıkan enerji miktarının birimidir.

² Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, Türkiye’nin Enerji Profili ve Stratejisi, http://www.mfa.gov.tr/turkiye_nin-enerji-stratejisi.tr.mfa (Erişim Tarihi: 25.04.2016)

2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Ülkemiz için stratejik bir öneme sahip olması nedeniyle araştırma için enerji sektörü seçilmiştir. Türkiye’de son yıllarda özellikle inşaat alanında patlamaların yaşanmasının yanında imalat, ulaşım ve depolama alanlarının da enerjiye olan bağımlılık katsayısının artması, enerji sektörü finansal verilerinin işletmeyle ilişkili paydaşlar ve kredi kurumları tarafından istifade edilmesi temel amacı bulunmaktadır. Araştırmanın amacı, enerji sektöründeki işletmelerin nakit ihtiyaçlarının hangi faaliyetlerden karşılandığının belirlenmesidir. Bu amaçla enerji sektöründeki işletmelerin, nakit akışlarının işletme faaliyetlerinden mi, yoksa yatırım ya da finansman faaliyetlerinden mi sağlandığının test edilmesi amacıyla TMS/TFRS’lere göre hazırlanan nakit akış tabloları incelenmiştir. Bir işletmenin finansal performansının değerlendirilmesinde, ana faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının yeterliliği önem arz etmektedir. Bunun sağlanması halinde işletmenin ana faaliyetlerinin kendi nakit ihtiyacını karşıladığı anlaşılmaktadır ve böyle bir tablo en ideal durumu göstermektedir. TMS/TFRS’lere göre hazırlanan nakit akış tablosunun birinci bölümü işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit tutarını gösterdiğinden, birinci bölümde bulunan tutarın artı olması, ana faaliyetlerin ihtiyaç duyduğu nakit tutarını kendi kendine karşıladığını ifade etmektedir. Eğer birinci bölüm sonucu eksi ise, bu durumda ana faaliyet döngüsü için gerekli olan nakdin, ana faaliyet dışındaki yatırım faaliyetlerinden sağlandığı ya da nakit ihtiyacı için işletmenin borçlandığı yani finansman faaliyetlerinden nakit ihtiyacının karşılandığı anlaşılmaktadır. Enerji sektöründeki işletmeler için bu açıdan değerlendirmelerin yapılmasını takiben, işletmelerin likidite yeterliliğinin, nakit ihtiyacının sağlandığı faaliyet alanı ilişkisini ortaya koymak amacıyla aşağıdaki hipotezler test edilecektir.

Hipotez 1: İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit oranı yüksek olan işletmelerde likidite oranları yüksek olur.

Hipotez 2: Yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit oranı yüksek olan işletmelerde likidite oranları yüksek olur.

Hipotez 3: Finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit oranı yüksek olan işletmelerde likidite oranları yüksek olur.

Bu çalışmanın, öncelikle enerji alanında faaliyet gösteren işletme yöneticilerine kendi finansal performanslarını değerlendirmede nicel veriler sağlaması, öte yandan

işletme ortaklarına, işletmeye yatırım yapacaklara ve bilhassa bu işletmelere kredi verenlere örnek oluşturması, nakit yeterliliği için yapılacak analizlere katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışma BIST'e kote olmuş enerji alanında faaliyet gösteren şirketlerin Kamuyu Aydınlatma Platformundan (KAP) alınan 2015 yılına ait nakit akış tablosu ve bilanço verilerinden hareketle değerlendirme yapılmıştır.

Araştırmanın birinci aşamasında, 15 şirket için, 2014 ve 2015 bilanço verileri esas alınarak hazırlanan 2015 dönemi nakit akış tablosundaki işletme faaliyetlerinden, yatırım faaliyetlerinden ve finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışı rakamları alınarak, bunların kümülatif toplamının 2015 dönem başı nakit ve nakit benzeri rakamına eklenip çıkarılması suretiyle 2015 dönem sonu bilançosundaki nakit ve nakit benzeri rakamına eşitlenmesi test edilmiş, bazı işletmeler için bu eşitliğin sağlanabilmesi için gerekli kur farkı eksi veya artı olarak dikkate alınmıştır. Daha sonra 2015 dönem sonu bilançosundan alınan tutarlara göre aşağıdaki oranlar hesaplanmıştır.

Cari oran= Dönen varlıklar/ Kısa vadeli borçlar

Likidite oranı= Dönen varlıklar- stoklar/ Kısa vadeli borçlar

Nakit oranı= Nakit ve Nakit Benzerleri / Kısa vadeli borçlar

İkinci aşamada, 2015 dönemi nakit akış tablosundaki işletme faaliyetlerinden, yatırım faaliyetlerinden ve finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışı rakamlarına göre, nakit akış profillerinin hangi modele dahil olduğu belirlenmiş ve her bir modele ait olan işletme sayısı yüzde olarak hesaplanarak bir tablo hazırlanmıştır.

Üçüncü aşamada, her bir model için, likidite oranlarında farklılıklar bulunup bulunmadığı değerlendirilerek, araştırma amacımız içinde belirttiğimiz üç hipotez test edilmiş ve genel bir değerlendirme yapılmıştır.

4. ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Araştırma, Borsa İstanbul (BIST)'a kote olmuş enerji alanında faaliyet gösteren 15 şirketin finansal verilerinden hareketle yapılmaktadır. Daha sağlıklı veriler üretebilmek

için, araştırma kapsamına, toplam varlık tutarı 3.000.000 TL'nin üzerinde olan şirketler tercih edilmiştir.

Araştırma kapsamında olan enerji şirketleri aşağıda sıralanmıştır.

- 1) AKSA ENERJİ ÜRETİM A.Ş
- 2) AKSU ENERJİ VE TİCARET A.Ş
- 3) AYEN ENERJİ A.Ş
- 4) AKENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş
- 5) BİS ENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş
- 6) ÇALIK ENERJİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş
- 7) DEMİNER ENERJİ ÜRETİM VE SANAYİ A.Ş
- 8) IŞIKLAR ENERJİ VE YAPI HOLDİNG A.Ş
- 9) ORGE ENERJİ ELEKTRİK TAAHHÜT A.Ş
- 10) ODAŞ ELEKTRİK ÜRETİM SANAYİ TİCARET A.Ş
- 11) TURCAS PETROL A.Ş
- 12) TÜPRAŞ- TÜRKİYE PETROL RAFİNERİ A.Ş
- 13) YAYLA ENERJİ ÜRETİM TURİZM VE İNŞAAT A.Ş
- 14) ZORLU ENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş
- 15) VARYAP VARLIBAŞLAR YAPI SANAYİ TURİZM YATIRIMLARI TİCARET VE ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş

5. UYGULAMA VE BULGULAR

Bu bölümde söz konusu 15 şirketin bilanço ve nakit akış tablolarından faydalanılarak tablolar oluşturulup şirketlere ait ekonomik yorumunun daha kolay yapılması amaç edinilmiştir.

1) AKSA Enerji Üretim A.Ş.

Aşağıdaki tablo AKSA Enerji Üretim A.Ş'nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 9: AKSA Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları

01.01.2015-31.12.2015 AKSA ENERJİ ÜRETİM A.Ş Verileri	
NAKİT AKIŞ TABLOSU VERİLERİ	Nakit Toplamı
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(219.554.016)
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(456.329.174)
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	690.132.478
Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	14.249.288
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri	34.238.000
Dönem İçi Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	14.249.288
Kur farkı	(34.872)
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri	48.452.416
31.12.2015 BİLANÇO VERİLERİ	
Nakit ve Nakit Benzerleri	48.452.416
Stoklar	415.357.154
Dönen Varlıklar	846.006.712
Kısa Vadeli Alacaklar ³	187.127.903
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.369.966.784
Cari Oran	0,61
Likidite Oranı	0,31
Nakit Oran	0,03

Aksa Enerji şirketinin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi için işletme ve yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan toplam nakit çıkışı 675.883.190 TL'dir ve belirtilen dönemde işletmeye nakit girişi yaratan tek faaliyet finansman faaliyeti olup 690.132.478 TL

³ Ticari alacaklar ve diğer alacaklar toplamından oluşmaktadır.

tutarındadır. Bütün faaliyetlerden sağlanan toplam nakit girişi ise 14.249.288 olarak raporlanmaktadır.

İşletmenin nakit akış tablosu verilerine bakıldığında yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit çıkışının yüksek olması, işletmeye 2015 yılında “499.807.056” değerinde maddi ve maddi olmayan duran varlıklar alımından kaynaklanmaktadır.

Finansman faaliyetlerine bakıldığında ise nakit girişinin yüksek olmasının başlıca nedeni ise, “701.596.548 tutarında” “Alınan Kredilerden Kaynaklanan Nakit Girişleri”nin olmasıdır.

Aksa Enerji şirketinin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi bilanço verileri göz önüne alınıp hesaplama yapıldığında cari oran 0,61 olarak hesaplanmaktadır. Genel olarak cari oranın 2 olması istendiğinden hesaplanan oranın düşük çıkması AKSA Enerji Üretim AŞ'nin tabloda belirtilen faaliyet dönemleri içerisinde firmanın dönen varlıkları ile kısa vadeli borçlarını karşılayamadığını ifade etmektedir.

Cari oran için kullanılan aynı verilerden hareketle net işletme sermayesi hesaplandığında, Net İşletme Sermayesi= Dönen Varlıklar-Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar) negatif bir tutar bulunmakta ve bu da, düşük cari oran gibi işletmenin likidite yetersizliği yorumunu desteklemektedir.

AKSA Enerji şirketinin bilanço verilerinden hareketle likidite oranı 0,31 olarak karşımıza çıkmaktadır. Hesaplanan bu oranın anlamı işletmenin elinde bulundurduğu stokların satılmadığı durumda kısa vadeli borçların ödeme gücünü göstermektedir. Genel kabul görmüş kurallara göre bu oranın 1 olması yeterli görülmektedir. 0,31 oranı düşük bir oran olup AKSA Enerji Üretim A.Ş'nin 01.01.2015-31.12.2015 döneminde kısa vadeli borçlarını ödeme sıkıntısı ile karşılaştığını ortaya koymaktadır. Ayrıca bu işletme için nakit oranı 0,03 olarak hesaplanmakta ve en az 0,20 olması istenen bu oranın da oldukça düşük olduğu, görülmekte, firmanın kısa vadeli borçlarını elinde bulundurduğu nakit ve nakit benzerleri ile ödeyemediğini ortaya koymaktadır.

İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakdin eksi olması, işletmenin ana faaliyetleri ile, bu faaliyetlerinin nakit gereksinimini karşılayamamakta, ana faaliyetlerin devamı ancak kredi kullanarak mümkün olmaktadır.

2) AKSU Enerji ve Ticaret A.Ş

Aşağıdaki tablo AKSU Enerji ve Ticaret A.Ş'nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 10: AKSU Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları

01.01.2015-31.12.2015 AKSU ENERJİ VE TİCARET A.Ş Verileri	
NAKİT AKIŞ TABLOSU VERİLERİ	Nakit Toplamı
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(27.505)
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	58.844
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(1.258.751)
Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(1.227.412)
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri	3.311.870
Dönem İçi Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(1.227.412)
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri	2.084.458
31.12.2015 BİLANÇO VERİLERİ	
Nakit ve Nakit Benzerleri	2.084.458
Stoklar	—
Dönen Varlıklar	3.371.496
Kısa Vadeli Alacaklar	143.382
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.050.235
Cari Oran	3,21
Likidite Oranı	3,21
Nakit Oran	1,98

AKSU Enerji Üretim şirketinin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi için işletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit çıkışı 27.505 TL ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit çıkışı ise 1.258.751 TL'dir. Belirtilen dönemde işletmeye nakit girişi

yaratılan tek faaliyet yatırım faaliyeti olup 58.844 TL tutarındadır. Nakit akış tablosunun yatırım faaliyetleri bölümüne bakıldığında, şirketin yatırım faaliyetlerinden elde ettiği faiz gelirlerinin “439.234” TL gibi büyük bir tutarda olduğu ve bu tutarın 58.844 TL ye kadar gerilemesinde 421.066 tutarlı “Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Alımından Kaynaklanan Nakit Çıkışları”nın bulunduğu görülmektedir.

Finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit çıkışlarının ise 1.258.751 TL tutarında olması AKSU enerji şirketinin 01.01.2015-31.12.2015 döneminde yapmış olduğu “Finansal Kiralama Sözleşmelerinden Kaynaklanan Borç Ödemelerine İlişkin Nakit Çıkışları” kaleminden kaynaklandığını ve bu tutarın tamamını oluşturduğu görülmektedir.

AKSU enerji şirketinin tabloda belirtilen gerekli bilanço verileri kullanılıp cari oran hesaplandığında bu oran 3,21, likidite oranının 3.21, nakit oranı ise 1,98 olarak karşımıza çıkmaktadır. İşletme 2015 yılında sadece yatırım faaliyetlerinden nakit akışı sağladığı halde, bu yıl sonundaki bilanço verilerinden hesaplanan likidite oranlarının bu derecede yüksek hesaplanması, 2015 dönem başı nakit ve nakit benzerlerinin yüksek olmasından kaynaklanmaktadır.

3) AYEN Enerji A.Ş

Aşağıdaki tablo AYEN Enerji A.Ş.’nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 11: AYEN Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları

01.01.2015-31.12.2015 AYEN ENERJİ A.Ş Verileri	
NAKİT AKIŞ TABLOSU VERİLERİ	Nakit Toplamı
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	189.010.525
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(261.327.699)
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	46.314.883
Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(26.002.291)
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri	188.692.607
Dönem İçi Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(26.002.291)

Kur Farkı	(10 096 665)
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri	152.593.651
31.12.2015 BİLANÇO VERİLERİ	
Nakit ve Nakit Benzerleri	152.593.651
Stoklar	—
Dönen Varlıklar	199.639.208
Kısa Vadeli Alacaklar	28.819.502
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	457.961.019
Cari Oran	0,43
Likidite Oranı	0,43
Nakit Oran	0,33

AYEN Enerji şirketinin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi için işletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit girişi 189.010.525 TL ve finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit girişi ise 46.314.883 TL'dir. Belirtilen dönemde işletmeye nakit girişi yaratan faaliyetler işletme faaliyetleri ve finansman faaliyetleri olup toplam tutarları ise 235.325.408 TL'dir.

AYEN Enerji şirketinin nakit çıkışına sebebiyet veren tek faaliyet yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışıdır. Bu tutar ise 261.327.699 TL'dir. İşletmenin bütün faaliyetleri göz önüne alındığında hesaplanan toplam nakit girişi ise 26.002.291 TL'dir.

İşletmenin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi nakit akışı tablosuna bakıldığında işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışında 189.010.525 TL tutarında nakit girişi olmuştur. Bu tutarın oluşmasına katkı sağlayan en büyük kalem gerçekleşmemiş net kur farkı gelirinden sağlanmaktadır.. Bu kalemin tutarı ise sırasıyla 65.045.301 TL'dir.

AYEN Enerji şirketinin nakit akış tablosunun ikinci bölümünü oluşturan yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit akışı incelendiğinde ise yatırım faaliyetlerinden 261.327.699 TL tutarında nakit çıkışı olduğu görülmektedir. Bu tutarın oluşmasında en büyük etken 196.622.231 TL tutarındaki “Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Alımından Kaynaklanan Nakit Çıkışları” kaleminin neden olduğu görülmektedir. Verilen nakit avansların da 33.701.812 TL olması bu tutarın oluşmasında önemlidir.

Nakit akış tablosunun üçüncü bölümünü oluşturan finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit girişi 46.314.883 TL’dir. Borçlanmadan kaynaklanan nakit girişi bu tutarın oluşmasında önemli paya sahip olup, tutarı ise 265.628.406 TL’dir. Önemli derecede nakit çıkışına neden olan kalemler ise borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları ve ödenen faiz tutarlarıdır. Tutarlar sırası ile 179.356.096 TL ve 43.958.978 TL’dir.

AYEN Enerji şirketinin bilanço verileri dikkate alındığında cari oran 0,43 olarak hesaplanmaktadır. Hesaplanan oranın 2’nin altında oluşu 01.01.2015-31.12.2015 döneminde şirketin kısa vadeli borçları ödemede dönen varlıkların yeterli olmadığını ve mali problemlerle karşılaştığını göstermektedir. Net işletme sermayesinin -258.321.811 TL oluşu da AYEN Enerji şirketinin finansal problemlerle karşılaştığı sonucunu desteklemektedir.

AYEN Enerji şirketi için bilanço verileri kullanılarak hesaplanan likidite oranı cari orana eşit olup 0,43 tür. Bu oranların AKSU enerji şirketindeki gibi eşit oluşu, bu şirketlerin bilançolarındaki stoklar kalemi tutarının sıfır olmasından kaynaklanmaktadır. 0,43 olarak hesaplanan likidite oranı genel kural olan 1 ile karşılaştırıldığında, AYEN Enerji şirketinin belirtilen faaliyet döneminde kısa vadeli borçları ödemede zorluk çektiğinin göstergesidir. Şirkette stok grubunun olmayışı, cari oran ile likidite oranlarının benzer olarak yorumlanmasına neden olmuştur.

Nakit ve nakit benzerleri kalemi ile kısa vadeli yabancı kaynaklar kalemlerinin bölünmesiyle nakit oran 0,33 olarak hesaplanmaktadır. Bu oranın en az 0,2 ve 0,3 arasında olması gerektiği göz önüne alınırsa AYEN Enerji şirketi için kısa vadeli borçları ödemede nakit ve nakit benzerleri tutarının yeterli olduğunu ortaya koymaktadır. Nakit oran hesaplanmasında ticari alacakların tahsil edilemediği ve stokların satılmadığı varsayıldığından bu oran işletmenin finansal analizi açısından en gerçekçi sonuçları sunmaktadır.

AYEN Enerji şirketinin işletme faaliyetlerinden sağladığı nakit girişi yüksek olması söz konusu dönemde şirketin operasyonel faaliyetlerini yerine getirebilmesinde yabancı kaynaklara başvurmaksızın işletme faaliyetlerinden sağlanan tutarın yeterli olduğu sonucunu ortaya koymaktadır.

4) AKENERJİ Elektrik Üretim A.Ş

Aşağıdaki tablo AKENERJİ Elektrik Üretim A.Ş'nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 12: AKENERJİ Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları

01.01.2015-31.12.2015 AKENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş Verileri	
NAKİT AKIŞ TABLOSU VERİLERİ	Nakit Toplamı
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	456.739.288
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	9.334.705
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(25.490.595)
Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	440.583.398
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri	82.229.586
Dönem İçi Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	440.583.398
Kur Farkı ve Diğer ⁴	(46.045.756)
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri	476.767.228
31.12.2015 BİLANÇO VERİLERİ	
Nakit ve Nakit Benzerleri	476.767.228
Stoklar	17.531.489
Dönen Varlıklar	932.409.518
Kısa Vadeli Alacaklar	386.812.702

⁴ Bu tutar; bloke mevduat ve faiz tahakkuklarından oluşmaktadır.

Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	369.775.228
Cari Oran	2,52
Likidite Oranı	2,47
Nakit Oran	1,28

AKENERJİ Elektrik Üretim A.Ş'nin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi nakit akış tablosunda işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit girişi 456.739.288 TL'dir. Yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit girişi ise 9.334.705 TL'dir. AKENERJİ şirketinin nakit akışına negatif etki eden tek faaliyet 25.490.595 TL tutarındaki finansman faaliyetidir. AKENERJİ şirketinin belirtilen dönemde sağladığı nakdin toplam tutarı ise 440.583.398 TL'dir.

AKENERJİ şirketinin söz konusu dönem nakit akış tablosunu oluşturan birinci bölümdeki işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit girişinin diğer faaliyetlerden sağlanan nakit akışlarından fazla oluşu, şirketin finansal anlamda güçlü olduğunu, esas amacına hizmet ettiğini göstermektedir. İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit girişlerine 481.789.822 TL gibi yüksek bir meblağla katkı yapan en büyük kalem "Gerçekleşmemiş Yabancı Para Çevirim Farkları İle İlgili Düzeltmeler" dir. Bu grupta önemli ikinci bir kalem ise "Dönem Net Karı/Zararı Mutabakatı İle İlgili Düzeltmeler" olup 471.756.209 TL nakit girişi yaratmıştır.

Nakit akış tablosunun ikinci bölümü olan yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarına bakıldığında en büyük nakit girişi 13.817.836 TL tutarı ile "Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Satışından Kaynaklanan Nakit Girişleri" kaleminden sağlandığı görülmektedir. Fakat "Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Alımından Kaynaklanan Nakit Çıkışları" tutarının aynı kalemden sağlanan nakit girişlerinden daha fazla olduğu raporlanmıştır. Yatırım faaliyetlerinden elde edilen faizlerin ise 12.946.653 TL olduğu görülmektedir.

01.01.2015-31.12.2015 döneminde nakit akış tablosunun üçüncü bölümü finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit çıkışlarının olduğu tek bölümdür. Nakit çıkışlarına sebep olan en yüksek meblağlı iki kalem "Borçlanmadan Kaynaklanan Nakit Girişleri" ve

“Borç Ödemelerine İlişkin Nakit Çıkışları’dır”. Sırasıyla 3.176.531.609 TL ve 3.044.374.859 tutarlarından oluşmaktadır.

AKENERJİ şirketinin bilanço ve nakit akış tabloları incelendiğinde tablolar arasında dönem başı nakit ve nakit benzerleri kalemi tutarlarında bir tutarsızlık olduğu görülmektedir. Bilançoda dönem başı nakit ve nakit benzerleri tutarı 82.229.586 TL olarak raporlanırken, nakit akış tablosunda ise bu tutar 23.164.977 TL olarak karşımıza çıkmaktadır. AKENERJİ şirketine ait belirtilen hesap döneminde bağımsız denetçi raporunda üç no’lu dipnottan hareketle bu tutarsızlığın kasa ve bankalar hesabına ait bloke mevduat ve faiz tahakkuklarından kaynaklandığı görülmektedir.

AKENERJİ şirketi için tabloda belirtilen faaliyet dönemi içerisinde cari oranın genel kural olan 2 den büyük oluşu şirketin kısa vadeli borçlarını zamanında ödeyebilme gücü olduğunu göstermektedir. Dönen varlıkların tamamı baz alınarak yapılan bu yorum likidite oranı ve nakit orana göre daha kabaca bir yorumdur. Cari oranla aynı veriler kullanılarak hesaplanan net işletme sermayesinin de pozitif olarak hesaplanması AKENERJİ şirketinin mali anlamda güçlü olduğu imajını desteklemektedir. Kısa vadeli alacakların da kısa vadeli borçlardan daha yüksek olması benzer yorumların yapılmasına ve yorumların daha tutarlı olmasına veri sağlamaktadır.

Aynı dönem içerisinde hesaplanan diğer bir oran ise likidite oranıdır. Bu oranın 1 olması yeterli iken hesaplanan oranın 2,47 olması şirketin kısa vadeli borçlarını ödemede herhangi bir problem yaşamadığını ve borçlarını zamanında ödediğini göstermektedir. Likidite oranı için hesaplanan 2,47 gibi bir oran, cari oran için üst kısımda hesaplanan 2,51 oranından küçük olmasına rağmen, şirketin finansal durumunu yorumlamada daha anlamlı ve daha gerçekçi bir orandır. Hesaplanan likidite oranı AKENERJİ şirketi için bilanço verilerinden dönen varlıklar grubu içerisinde stoklar kaleminin çıkartılması yani stokların elde kalması, satılmaması gibi problemlerin dikkate alınmadığı bir rakamı ifade etmektedir.

AKENERJİ şirketi için yalnızca nakit ve nakit benzeri varlıklarla kısa vadeli yabancı kaynakları ödeme gücünü gösteren nakit oranı için gerekli hesaplamalar yapıldığında bu oranın 1,28 olduğu görülmektedir. Hesaplanan oranın genel kabul görmüş orandan yüksek olması AKENERJİ şirketi için daha önce yapılan yorumlara paralellik oluşturmakta ve cari oran ile likidite oranını desteklemektedir. Ayrıca 01.01.2015-

31.12.2015 döneminde şirketin elinde bulundurduğu nakit ve nakit benzerlerinin 0,28 lik kısmı faiz getiren menkul kıymetlere aktarılmış olsaydı, şirket için söz konusu dönem daha karlı bir şekilde kapatılabilirdi.

Yapılan tüm likidite oranları yorumları ile nakit akış tablosuna ait verilere ilişkin yorumlamalardan hareketle AKENERJİ şirketinin 01.01.2015-31.12.2015 döneminde faaliyetlerini aksatmadan yerine getirdiğini ve kendi yaratmış olduğu nakitlerle finansal kredilere ihtiyaç duymadan varlığını sürdürdüğünü göstermektedir. AKENERJİ şirketi sunulan bilanço ve nakit akış tablosu verilerinden hareketle kamuoyunda finansal anlamda iyi bir imaja sahiptir ve enerji alanına yatırım yapacak paydaşları cezbetmektedir.

5) BİS Enerji Elektrik Üretim A.Ş

Aşağıdaki tablo BİS Elektrik Üretim A.Ş'nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 13: BİS Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları

01.01.2015-31.12.2015 BİS ENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş Verileri	
NAKİT AKIŞ TABLOSU VERİLERİ	Nakit Toplamı
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(48.811.505)
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(13.752.727)
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	56.726.230
Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(5.838.002)
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri	6.639.115
Dönem İçi Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(5.838.002)
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri	801.113
31.12.2015 BİLANÇO VERİLERİ	
Nakit ve Nakit Benzerleri	801.113
Stoklar	793.728
Dönen Varlıklar	492.213.043

Kısa Vadeli Alacaklar	474.530.214
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	437.815.962
Cari Oran	1,12
Likidite Oranı	1,12
Nakit Oran	0,00

BİS Elektrik Üretim A.Ş'nin nakit akış tablosu verilerine bakıldığında 01.01.2015-31.12.2015 döneminde işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akış bölümünde 48.811.505 TL tutarında nakit çıkışı olduğu görülmektedir. Nakit akış tablosunun ikinci bölümünde yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışında ise 13.752.727 TL tutarında nakit çıkışı olmuştur. BİS Enerji şirketinin belirtilen faaliyet döneminde nakit girişi sağlayan tek faaliyet finansman faaliyetinden sağlanan nakit akışı kalemidir. Şirketin tüm faaliyetlerden ortaya çıkan toplam nakit miktarına bakıldığında ise 5.838.002 TL nakit çıkışı meydana geldiği görülmektedir.

İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının negatif olmasında en büyük pay kur farkı geliri ile ilgili düzeltmeler kısmından kaynaklandığı görülmektedir. Bu düzeltmeler ise 83.215.360 TL tutarındadır. Bu tutarı 80.422.178 TL tutarı ile "Ticari Borçlardaki Artış/Azalışla İlgili Düzeltmeler" kalemi izlemektedir.

Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışının eksi oluşu da "Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Alımından Kaynaklanan Nakit Çıktıları" kaleminden kaynaklandığı görülmektedir. Bu kalemin tutarı ise 13.946.804 TL olup nakit çıkışının hemen hemen tamamını oluşturmaktadır. Ayrıca şirketin bu faaliyet bölümünde tek nakit girişi de aynı kalemden sağlanmaktadır. Bu kalemin tutarı 194.077 TL'dir.

BİS Elektrik şirketinin nakit akış tablosunun son bölümü olan finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit girişine katkı yapan en önemli pay 159.530.172 TL tutarındaki borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri kalemine aittir.

BİS Elektrik Üretim A.Ş'nin likidite oranlarında hesaplanan cari oranın 1,12 olarak hesaplanması, şirketin kısa vadeli borçları ödemesinde 01.01.2015-31.12.2015 döneminde zorluk yaşayabileceğini ifade etmektedir. BİS Elektrik şirketinin net işletme sermayesi

tutarının pozitif olarak hesaplanması bu yoruma yeterli bir kaynak oluşturmasa da, bu oran yeterli olarak görülmemelidir. Çünkü şirketin dönen varlıklarının büyük çoğunluğu kısa vadeli alacaklardan kaynaklandığı için ve halihazırda nakit bulunmadığından kısa vadeli borçları ödemede problemlerin ortaya çıkma olasılığını arttırmaktadır.

Şirketin söz konusu faaliyet dönemindeki likidite oranı cari orana eşit olup 1,12 olarak hesaplanmıştır. Bu oranın genel olarak kabul edilen oran olan 1'den büyük oluşu şirketin kısa vadeli borçlarını elindeki stokların satılmadığı, aşırı değer kaybına uğradığı durumlarda bile ödenebileceğini ortaya koymaktadır. Likidite oranının cari orana göre daha hassas olduğu göz önüne alınırsa şirketin kısa vadeli borçlarını zamanında ödeyebilme gücü değer kazanmaktadır.

Finansal tablo kullanıcıları açısından BİS Elektrik Üretim A.Ş'nin kısa vadeli alacaklarının, kısa vadeli borçlarından yüksek oluşu şirket için bir avantaj olarak görülebilir. BİS Elektrik şirketinin likidite gücü hakkında en sağlıklı veriler nakit oran sayesinde sunulmaktadır. Bu oran işletmelerin halihazırda bulundurduğu nakit ve nakit benzeri varlıklarla şirketin kısa vadeli borçları ödeyebilme gücünü gösterdiğinden dolayı en önemli ve en likit orandır. Nakit oran BİS Elektrik şirketinin 01.01.2015-31.12.2015 döneminde 0,00 olarak hesaplanması yalnızca şirketin elinde bulunan hazır değerlerle kısa vadeli borçları ödeyemediğini ve şirketin finansal darboğazlara düştüğünü ifade eden orandır.

BİS Elektrik şirketinin mali anlamdaki problemlerinin üstesinden gelebilmesi için kısa vadeli alacakların azaltılması ve peşin satışa ağırlık vermesi gerektiğini ifade etmektedir.

6) ÇALIK Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş

Aşağıdaki tablo ÇALIK Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş'nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 14: ÇALIK Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları

01.01.2015-31.12.2015 ÇALIK ENERJİ SANAYİ VE TİCARET A.Ş Verileri	
NAKİT AKIŞ TABLOSU VERİLERİ	Nakit Toplamı
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	288.234
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	152.931
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(433.689)
Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	7.476
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri	65.997
Dönem İçi Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	7.476
Kur Farkı ve Diğer ⁵	5.851
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri	79.324
31.12.2015 BİLANÇO VERİLERİ	
Nakit ve Nakit Benzerleri	79.324
Stoklar	57.705
Dönen Varlıklar	2.433.607
Kısa Vadeli Alacaklar ⁶	1.961.548
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	2.085.439
Cari Oran	1,16
Likidite Oranı	1,13
Nakit Oran	0,03

01.01.2015-31.12.2015 dönemi ÇALIK Enerji Sanayi ve Ticaret A.Ş nakit akış tablosunda şirkete işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit girişi 288.234 TL ve yatırım

⁵ Bu tutar; kullanımı sınırlı olan nakit ve nakit benzerlerinin toplamından oluşmaktadır.

faaliyetlerinden sağlanan nakit girişi 152.931 TL olup, finansman faaliyetlerinden 433.689 TL nakit çıkışı olduğu görülmektedir. Tüm faaliyetlerden sağlanan nakit girişi ise 7.476 TL'dir.

İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları bölümünde ÇALIK Enerji şirketinin dönem karı 575.241 TL olarak raporlanmıştır. Faaliyetlerden elde edilen nakit akışları tutarı ise 324.478 TL'dir.

01.01.2015-31.12.2015 dönemi ÇALIK Enerji şirketinin yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit akışı kısmına bakıldığında ise 215.804 TL ile "Satılmaya Hazır Finansal Varlık Yatırım Satışlarından Nakit Girişi" en büyük tutarlı kalemi oluştururken "Maddi Duran Varlık Edinimlerinden Nakit Çıkışları" kaleminden de 60.840 TL nakit çıkışı olduğu gözlemlenmektedir.

ÇALIK Enerji şirketinin finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit çıkışlarında payı olan "İlişkili Taraf Borçlanmalarından Kaynaklanan Nakit Girişleri" en büyük tutarlı kalemi oluşturmaktadır. Finansman faaliyetlerinden borçlanmalar yoluyla sağlanan nakit girişi tutarı 135.000 TL'dir. Ödenen faiz ve temettülerin toplam tutarı ise 39.223 TL'dir.

ÇALIK enerji şirketinin bilançosu ile nakit akış tablosunda dönem başı nakit ve nakit benzerleri tutarlarına bakıldığında bilançoda 65.997 TL olarak raporlanırken, nakit akış tablosunda ise 20.579 TL olarak raporlanmıştır. Bahsedilen iki tutar arasındaki 45.418 TL fark ise kullanımı sınırlı olan nakit ve nakit benzerleri tutarından kaynaklandığı görülmektedir. Aynı şekilde 2015 yılı bilançosunda dönem sonu nakit ve nakit benzerleri tutarı 79.324 TL iken, nakit akış tablosunda 28.055 TL olarak raporlanmıştır. Bu aradaki 51.269 TL ise kullanımı sınırlı olan bir tutardır ve eksi olarak göz önüne alınmıştır.

Likidite oranları yöntemiyle ÇALIK Enerji şirketinin 01.01.2015-31.12.2015 döneminde kısa vadeli finansal gücünü ortaya koymak için hesaplanan cari oranın 1,16 olarak hesaplanması şirketin finansal anlamda pek güçlü olmadığını, kısa vadeli borçları ödemede zorluk çekebileceğinin göstergesidir. Bu oran 2 rakamından ne denli uzak olursa, finansal anlamda o denli problem yaşadığını/yaşayacağını göstermektedir. Hesaplanan 1,16 oranı şirketin dönen varlıklarının kısa vadeli borçları ödeyebilme kapasitesini ifade etmektedir.

Likidite oranı yöntemindeki Asit-Test oranına bakıldığında ise oranın 1,13 olarak hesaplanması ÇALIK Enerji şirketi bilançosunda bulunan stoklar grubunun dönen

varlıklardan çıkarılması sureti ile hesaplanması cari orana göre kısa vadeli borçları ödeyebilme gücünü yorumlama da daha hassas veriler sunmaktadır. 1,13 oranı ÇALIK Enerji şirketinin kısa vadeli borçları ödeme gücü olduğunu ortaya koymaktadır. Bu oranda genel anlamda 1 oranı baz alındığından stokların satılamaması halinde bile kısa vadeli borçların ödenebileceğini ifade etmektedir. Tabloda kısa vadeli alacakların da kısmen kısa vadeli borçlarla aynı miktarda oluşu borçları ödeyebilme gücünü göstermede önemli veridir.

İşletmelerin kısa vadeli borçları karşılama gücü için en sağlıklı veriler üreten nakit oran ÇALIK Enerji şirketinde 0,03 olarak hesaplanması şirketin mali anlamda kısa vadeli alacaklarını tahsil edememesi halinde kısa vadeli borç ödemelerini karşılayamadığını göstermektedir. Söz konusu şirket için nakit oranını yorumlamada likidite oranına benzer yorumların yapmak yanıltıcı olabilmektedir. Hesaplanan 0,03 oranı minimum kabul edilen 0,2-0,3 oranından bile düşük oluşu ÇALIK Enerji şirketinin 01.01.2015-31.12.2015 döneminde kısa vadeli borçlarını nakit ve nakde benzer varlıklarla karşılayamadığını göstermektedir. Dönen varlıklar grubu içerisinde nakit ve nakde eşdeğer varlıkların diğer kalemlere göre çok düşük bir rakam olması, likidite oran ve nakit oranı arasında benzer yorumların yapılamamasına neden olmuştur.

ÇALIK Enerji şirketi ortakları, paydaşları ve finansal tablo kullanıcılarını finansal anlamda güçlü oldukları imajı yaratmaları için, dönen varlıklar grubu içerisinde en büyük payı oluşturan kısa vadeli alacakların bir an önce tahsil edilmesi ve nakit ağırlıklı satışlara başvurması şirketin lehine olabilecektir. ÇALIK Enerji şirketinin olağan dışı ortaya çıkabilecek bir ödeme olması durumunda, borçlarını ödeyememe tehlikesinin olması kamu oyu gözünde olumlu bir algı yaratmamaktadır.

7) DEMİNER Enerji Üretim ve Sanayi A.Ş

Aşağıdaki tablo DEMİNER Enerji Üretim ve Sanayi A.Ş'nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 15: DEMİNER Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları

01.01.2014-31.12.2014 DEMİNER ENERJİ ÜRETİM VE SANAYİ A.Ş Verileri	
NAKİT AKIŞ TABLOSU VERİLERİ	Nakit Toplamı
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(94.845)
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	66.425
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	18.232
Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(10.188)
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri	11.553
Dönem İçi Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(10.188)
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri	1.365
31.12.2014 BİLANÇO VERİLERİ	
Nakit ve Nakit Benzerleri	1.365
Stoklar	0
Dönen Varlıklar	23.265
Kısa Vadeli Alacaklar ⁷	17.342
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	72.059
Cari Oran	0,32
Likidite Oranı	0,32
Nakit Oran	0,01

⁷ Yalnızca ticari alacaklardan oluşmaktadır.

DEMİNER Enerji Üretim ve Sanayi A.Ş.'nin 01.01.2014-31.12.2014 döneminde nakit akış tablosunun birinci bölümünde işletme faaliyetlerinden 94.845 TL nakit çıkışı olduğu görülmektedir. DEMİNER Enerji şirketi için yatırım faaliyetlerinden 66.425 TL nakit girişi olmuştur. Diğer nakit girişine katkıda bulunan kalem ise finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarıdır. Bu kalemin tutarı 18.232 TL'dir.

Söz konusu faaliyet döneminde kısa vadeli alacakların kısa vadeli borçlardan yaklaşık dört kat düşük oluşu, şirketin başarılı bir alım-satım politikası izlemediğini göstermektedir.

Tabloda belirtilen söz konusu faaliyet dönemini 20.588 TL zararlar kapatan ve 132.228 TL lik borç ödemesi yapan DEMİNER Enerji şirketinin işletme faaliyetlerinden 94.845 TL nakit çıkışı olduğu görülmektedir.

01.01.2014-31.12.2014 döneminde yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit girişine en büyük katkı 71.187 TL tutarında finansal varlık alımlarından sağlanmaktadır. Yatırım faaliyetlerinde nakit çıkışına sebep olan tutar 4.748 TL olarak maddi duran varlık amacıyla yapılan ödemelerden kaynaklanmaktadır.

DEMİNER Enerji şirketinin finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışına 65.000 TL tutarında borçlanmadan kaynaklanan nakit girişleri önemli yer tutmaktadır. Ödenen faiz ve borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışı toplamı ise 46.768 TL'dir.

DEMİNER Enerji şirketi için tabloda ifade edilen dönem içerisinde hesaplanan cari oranın 0,32 olması şirketin dönen varlıklar ile kısa vadeli borçlarını ödeyemediğini ortaya koymaktadır. DEMİNER Enerji şirketinin belirtilen faaliyet dönemi içerisinde net işletme sermayesi -48.794 TL olarak hesaplanması, şirketin mali anlamda güçsüz olduğu yorumlarını desteklemektedir.

Şirketin finansal anlamda gücünü ortaya koyan diğer bir oran ise likidite (asit-test) oranı olup, bu oranın cari orana eşit olduğu gözlemlenmektedir. Cari oranın ve likidite oranının eşit olarak hesaplanmasının altında yatan neden, DEMİNER Enerji şirketinin 01.01.2014-31.12.2014 dönemi bilançosunda stoklar grubunun sıfır olmasından kaynaklanmaktadır. Likidite oranının genel kural olan 1'den uzak oluşu, hesaplanan 0,32 orandan hareketle şirketin kısa vadeli borçlarını zamanında ödeyemediğini göstermektedir. Likidite oranının hesaplanmasında dönen varlıklardan çıkarılan stokların hiçbir etkisi olmamıştır.

Bir işletmenin likiditesi hakkında en hassas veriler sağlayan nakit oran, DEMİRER Enerji şirketi için 0,01 olarak hesaplanmıştır. Nakit oranının minimum düzeyi olan 0,2-0,3 oranlarından küçük oluşu da bahsedilen iki oran türünü şirketin kısa vadeli borçlarını ödeme gücünün olmadığı açısından desteklemektedir. 0,01 oranı, DEMİRER Enerji şirketinin 01.01.2014-31.12.2014 döneminde elinde bulundurduğu nakit ve nakit benzeri varlıklar tutarının, şirketin kısa vadeli borç miktarının yanında çok az olduğunu ve elinde bulunan nakitle borçlarını ödeyemediğini ifade etmektedir.

Cari oran, likidite oranı ve nakit oran çerçevesinde hesaplanan oranlar şirketin finansal anlamda negatif bir imaja sahip olduğunu ve şirket yöneticilerinin nakit ve nakde eşdeğer varlık politikalarını tekrar gözden geçirmeleri gerektiğini göstermektedir. Ayrıca dönen varlıklar grubu içerisinde kısa vadeli alacakların toplam dönen varlıkların %74 ünü oluşturmaktadır. DEMİRER Enerji şirketinin bu olumsuz imajdan kurtulması için vadeli satış miktarını azaltması, peşin satışlara ağırlık vermesi ve satış miktarını artırması gerekmektedir.

8) IŞIKLAR Enerji ve Yapı Holding A.Ş

Aşağıdaki tablo IŞIKLAR Enerji ve Yapı Holding A.Ş'nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 16: IŞIKLAR Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları

01.01.2015-31.12.2015 IŞIKLAR ENERJİ VE YAPI HOLDİNG A.Ş	
Verileri	
NAKİT AKIŞ TABLOSU VERİLERİ	Nakit Toplamı
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(40.832.187)
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	2.397.685
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	33.330.290
Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(5.104.212)
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri	29.411.934

Dönem İçi Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(5.104.212)
Kur Farkı	2.872.411
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri	27.180.133
31.12.2015 BİLANÇO VERİLERİ	
Nakit ve Nakit Benzerleri	27.180.133
Stoklar	43.006.679
Dönen Varlıklar	171.255.362
Kısa Vadeli Alacaklar	79.468.159
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	119.519.273
Cari Oran	1,43
Likidite Oranı	1,07
Nakit Oran	0,22

IŞIKLAR Enerji ve Yapı Holding A.Ş' nin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi nakit akış tablosunda yer alan nakit çıkışına neden olan tek faaliyet işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarıdır. Bu nakit çıkışının tutarı 40.832.187 TL'dir. Yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit girişi toplamı 2.397.685 TL ve finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit girişi toplamı ise 33.330.290 TL'dir.

Tabloda verilen kısa vadeli alacaklar ile kısa vadeli borç miktarına bakıldığında, IŞIKLAR Enerji şirketinin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi için kısa vadeli borç ödemelerinde durumunu ortaya koymaktadır.

Nakit akış tablosu ve bilanço verilerinden hareketle IŞIKLAR Enerji şirketinin işletme faaliyetlerinden 01.01.2015-31.12.2015 döneminde ödediği vergi tutarı 4.965.314 TL'dir

Nakit akış tablosunun ikinci bölümünü oluşturan yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit girişi, işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit çıkışından oldukça fazladır. İkinci bölüme etki eden "Bağlı Ortaklık'ın Ana Ortaklık Hisselerinin Değer Değişikliği"

kaleminin 15.740.904 TL olması yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit akışının pozitif olmasında önemli bir yere sahiptir. Şirketin nakit yatırım faaliyeti adına yapmış olduğu “Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Alımından Kaynaklanan Nakit Çıktıları”nın 24.727.666 TL olması söz konusu faaliyet toplamına etkisi büyüktür. Ayrıca IŞIKLAR Enerji şirketinin yatırım faaliyetleri adına ödenen faiz ve vergi ödemelerinin yapılmadığı raporlanmıştır.

Nakit akış tablosunun son bölümünü oluşturan finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit girişinin 33.330.290 TL olması, şirketin belirtilen faaliyet döneminde en fazla nakit yarattığı faaliyet bölümü olması açısından önemlidir. Bu bölümdeki toplam nakit girişi, iki kalem vasıtasıyla oluşturulduğu nakit akış tablosunda raporlanmıştır. 28.905.387 TL tutarla nakit girişine katkıda bulunan en önemli kalem “Finansal Borçlardaki Değişim” kalemidir. Geri kalan 4.424.903 TL’lik tutar ise “İlişkili Taraflardan Alacaklar/Borçlardaki Değişim” kaleminden sağlanmaktadır.

IŞIKLAR Enerji şirketinin finansal durumu hakkında veri sağlayan cari oran tabloda belirtildiği üzere 1,43 olarak hesaplanmıştır. Bu oran şirket hakkında finansal anlamdaki başarı/başarısızlığına ait intiba yaratması likidite oranı ve nakit oranları tarafından da destekleneceğini göstermektedir. Bu oranın 2 olacağı batı finansçıları tarafından onaylanmaktadır. Fakat bazı çevrelerce cari oranın 1,5 olabileceği görüşleri de hakimdir. Bu genel kural olan oranlardan hareketle, hesaplanan 1,43 oranı bu oranlara göre düşük olması IŞIKLAR Enerji şirketinin 01.01.2015-31.12.2015 döneminde kısa vadeli borçlarını dönen varlıkların elden çıkarılmasıyla sağlıklı bir şekilde ödenemediğini ifade etmektedir.

Şirketin likidite gücünü gösteren diğer bir oran asit-test oranıdır. Bu oranın 1,07 olarak hesaplanması IŞIKLAR Enerji şirketinin kısa vadeli borçlarını stokların satılmadığı durumlarda ödenebileceğini göstermektedir.

Nakit oranına bakıldığında ise bu oranın 0,22 olarak hesaplanması ve minimum oran olan 0,2-0,3 aralığı içerisinde olması şirketin kısa vadeli borçlarını ödemede asgari düzeyde nakit ve nakit benzerlerinin olduğunu göstermektedir.

Oranlar yöntemiyle IŞIKLAR Enerji şirketinin, 01.01.2015-31.12.2015 döneminde kısa vadeli borç ödemesinde çok güçlü olmadığı ortadadır. Şirketin finansal gücünü artırması için dönen varlık grubunu güçlendirmesi, nakit ve nakde eşdeğer varlık miktarını

satışlarını artırarak çoğaltması yoluna gitmelidir. Kısa vadeli yabancı kaynaklarını rahat bir şekilde ödeyebilmesi için, IŞIKLAR Enerji şirketi kredi borçlanmalarında uzun vadeli kaynaklara yönelmeli veya yabancı kaynaklarla finansman sağlamasının yerine, öz kaynak yöntemini tercih ederek oto finansmana başvurmaları şirket adına daha sağlıklı olabileceği öngörülmektedir.

9) ORGE Enerji Elektrik Taahhüt A.Ş

Aşağıdaki tablo ORGE Enerji Elektrik Taahhüt A.Ş'nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 17: ORGE Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları

01.01.2015-31.12.2015 ORGE ENERJİ ELEKTRİK TAAHHÜT A.Ş Verileri	
NAKİT AKIŞ TABLOSU VERİLERİ	Nakit Toplamı
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	11.060.304
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	1.044.440
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	2.126.191
Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	14.230.935
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri	37.524
Dönem İçi Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	14.230.935
Kur Farkı ve Diğer ⁸	296.645
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri	14.565.104
31.12.2015 BİLANÇO VERİLERİ	
Nakit ve Nakit Benzerleri	14.565.104
Stoklar	2.714.053
Dönen Varlıklar	55.507.023

⁸ Bu tutar sadece bloke mevduatlar toplamından oluşmaktadır.

Kısa Vadeli Alacaklar ⁹	34.873.191
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	18.714.389
Cari Oran	2,96
Likidite Oranı	2,82
Nakit Oran	0,77

01.01.2015-31.12.2015 dönemi ORGE Enerji Elektrik Taahhüt A.Ş'nin nakit akış tablosuna genel olarak bakıldığında işletme faaliyetlerinden, yatırım faaliyetlerinden ve finansman faaliyetlerinden hiçbir nakit çıkışı yaşanmadığı görünmektedir. Her bir faaliyet grubu ayrı olarak değerlendirildiğinde, ORGE Enerji şirketi işletme faaliyetlerinden 11.060.304 TL nakit girişi, yatırım faaliyetlerinden 1.044.440 TL nakit girişi ve finansman faaliyetlerinden ise 2.126.191 TL nakit girişi elde etmiştir. İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakdin diğer nakit girişlerinden oldukça fazla oluşu, ORGE Enerji şirketinin satış ağırlıklı nakit elde ettiğini göstermektedir. İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakitlerin dönem net kar/zararı ile karşılaştırıldığında dönem karına doğrudan etki ettiği görülmektedir.

Tablodan tüm faaliyetlerden elde edilen nakit girişi toplamına bakıldığında, belirtilen dönemde ORGE Enerji şirketi 14.230.935 TL nakit girişi elde etmiştir. Şirketin bilanço verilerinde kısa vadeli alacakların kısa vadeli borçlardan yüksek oluşu, şirketin faaliyet alanındaki gücünü açıkça ifade etmektedir.

ORGE Enerji şirketinin 01.01.2015-31.12.2015 dönem karı 10.433.501 TL'dir ve belirtilen döneme ait 608.511 TL vergi ödemesi yapmıştır.

Nakit akış tablosunda yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit akışı kısmına bakıldığında ise ORGE Enerji şirketi yatırım amaçlı gayrimenkul satışından 1.065.728 TL nakit girişi elde etmiştir. Tabloda 1.044.440 TL olarak belirtilen tutarın büyük bir kısmı gayrimenkul satışından sağlanmaktadır.

ORGE Enerji şirketinin finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit girişlerinden "Pay ve Diğer Özkaynağa Dayalı Araçların İhracından Kaynaklanan Nakit Girişleri"

⁹ Ticari alacıklardan oluşmaktadır.

kalemi 3.677.621 TL olarak raporlanmıştır. Borç ödemelerine ilişkin kalem tutarı ise 1.551.430 TL'dir. Finansman faaliyetlerine ilişkin belirtilen iki kalemin nakit giriş ve çıkışları toplamı finansman faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları toplamını oluşturmaktadır.

01.01.2015-31.12.2015 döneminde ORGE Enerji şirketinin bilanço ve nakit akış tablosu incelendiğinde dönem başı ve dönem sonu nakit ve nakit benzeri tutarlarında bloke mevduat hesaplarından kaynaklanan tutarsızlıklar görülmektedir. Tablolar arasında dönem başı nakit ve nakit benzerleri tutarında 1.103.599 TL, dönem sonu nakit tutarlarında ise 296.645 TL açıklık olduğu göze çarpmaktadır.

01.01.2015-31.12.2015 dönemi için hesaplanan cari oran genel kural olan 2'nin üzerinde olması ORGE Enerji şirketinin kısa vadeli borçları elinde bulundurduğu dönen varlıklarla rahatlıkla ödeyebildiğini göstermektedir. Cari oran ve net işletme sermayesi aynı veriler kullanılarak hesaplandığı için, net işletme sermayesini de mali tablo analizi açısından önem arz etmektedir. Dönen varlıklar ile kısa vadeli borçların çıkarılarak hesaplandığı net işletme sermayesi ORGE Enerji şirketi için 36.792.634 TL gibi yüksek bir rakamı temsil etmektedir.

Bilanço verilerinden hareketle hesaplanan diğer oran likidite oranıdır. ORGE Enerji şirketinin belirtilen faaliyet dönemine ait likidite oranı 2,82'dir. Bu oran 1'in üzerinde olduğundan şirketin elindeki stokları satamaması veya paraya kısa zamanda dönüştürememesi halinde kısa vadeli borçlarını kolaylıkla ödeyebildiğini göstermektedir. Likidite oranı cari orana göre şirketin finansal durumunu yorumlamada daha tercih edilen bir oran olması finansal tablo kullanıcıları açısından önemlidir.

Cari orandan ve likidite oranından daha güvenilir olan nakit oran ORGE Enerji şirketi için 0,77 olarak hesaplanmıştır. 0,77 oranı cari oran ve likidite oranından daha düşük olmasının sebebi hesaplama yapılırken stoklar ve nakit ve nakit benzeri kalemlerin farklı olarak değerlendirilmesinden kaynaklanmaktadır. Kısa vadeli borçların nakit ve nakde eşdeğer varlıklarla ödenebileceğini ifade eden 0,77 oranı, ORGE Enerji şirketinin olağandışı durumlarda finansal anlamda darboğazlara düşmeyeceğini de ortaya koymaktadır.

ORGE Enerji şirketi için oran yönteminden ve nakit akış tablosu verilerinden hareketle yapılan yorumlar şirketin 01.01.2015-31.12.2015 döneminde faaliyet gösterdiği

çevre içinde şu ana kadar analiz edilen şirketlere nazaran finansal anlamda daha üstün olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca ORGE Enerji şirketi, yatırım yapmak isteyen kişi ya da işletmelere ihraç ettiği menkul kıymetleri satın almak için olumlu sinyal vermektedir.

10) ODAŞ Elektrik Üretim Sanayi A.Ş

Aşağıdaki tablo ODAŞ Elektrik Üretim Sanayi A.Ş'nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 18: ODAŞ Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları

01.01.2015-31.12.2015 ODAŞ ELEKTRİK ÜRETİM SANAYİ TİCARET A.Ş Verileri	
NAKİT AKIŞ TABLOSU VERİLERİ	Nakit Toplamı
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	18.581.731
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(202.396.397)
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	174.479.317
Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(9.335.349)
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri	70.907.967
Dönem İçi Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(9.335.349)
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri	61.572.618
31.12.2015 BİLANÇO VERİLERİ	
Nakit ve Nakit Benzerleri	61.572.618
Stoklar	10.858.227
Dönen Varlıklar	194.773.280
Kısa Vadeli Alacaklar ¹⁰	77.858.976
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	215.573.353

¹⁰ Ticari alacaklar ve diğer alacaklardan oluşmaktadır.

Cari Oran	0,90
Likidite Oranı	0,85
Nakit Oran	0,28

ODAŞ Elektrik Üretim Sanayi A.Ş'nin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi nakit akış tablosuna bakıldığında işletme faaliyetlerinden 18.581.731 TL nakit girişi sağlanmıştır. Nakit girişi sağlanan diğer kalem ise finansman faaliyetleri olup, 174.479.317 TL nakit girişi olmuştur. Faaliyetler içerisinde nakit çıkışı gerektiren 202.396.397 TL tutarında tek faaliyet yatırım faaliyetleridir. Tabloda tüm faaliyet gruplarından elde edilen nakit akışına bakıldığında, 01.01.2015-31.12.2015 döneminde 9.335.349 TL nakit çıkışı yaşandığı görülmektedir.

İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakit akışında en büyük tutarlı kalem “ Dönem Net Karı/Zararı Mutabakatı İle İlgili Düzeltmeler” kalemi olup, nakit girişine 46.346.160 TL katkıda bulunmuştur. ODAŞ Elektrik şirketi belirtilen dönemde gelir ve gider tahakkuku toplamından ise 12.544.310 TL nakit elde ettiği görülmektedir. İşletme faaliyetlerinden elde edilen nakit akışına 24.093.966 TL'lik nakit çıkışı ile en büyük etkiyi “Ticari Alacaklardaki Artış/Azalışla İlgili Düzeltmeler” kaleminin yaptığı görülmektedir.

ODAŞ Elektrik şirketinin yatırım faaliyetlerinden dolayı nakit çıkışına neden olan ” Maddi Duran Varlık Alımları ve Satımları Net” kaleminin tutarı 194.731.328 TL'dir. “ Maddi Olmayan Duran Varlık Alım ve Satımları Net” kalamından dolayı ise nakit çıkışı 10.759.369 TL olarak raporlanmıştır.

ODAŞ Elektrik şirketinin 01.01.2015-31.12.2015 döneminde finansman faaliyetlerinden elde ettiği nakit girişleri, pay ve diğer özkaynağa dayalı araçların ihracından ve borçlanmadan kaynaklanan nakit girişlerinden elde edilmiştir. Bu kalemlerin tutarları ise sırasıyla 48.659.373 TL ve 126.285.445 TL'dir.

Kısa vadeli alacakların 77.858.976 TL, kısa vadeli yabancı kaynakların ise 215.573.353 TL olması şirketin yalnızca alacakları ile borç ödemedede başarısız olduğunu ortaya koymaktadır.

ODAŞ Elektrik şirketinin 01.01.2015-31.12.2015 döneminde cari oranı 0,90 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan cari oranın genel kural olan 2 den oldukça düşük çıkması, şirketin kısa vadeli borçlarının dönen varlıklarla ödenemeyeceğini göstermektedir. Net

işletme sermayesinin de negatif olarak hesaplanması, ODAŞ Elektrik şirketinin yeterli sermaye ile çalışmadığını ve mali anlamda güçsüz olduğunu desteklemektedir.

Tablodan da görüldüğü gibi ODAŞ Elektrik şirketinin likidite oranının 0,85 olarak hesaplanması cari oranı yetersiz bulunan bütün işletmelerin likidite oranı da yetersiz bulunacağından dolayı hesaplanan 0,85 oranı da şirketin kısa vadeli borçlarını ödemede başarısız olduğunu ifade eden bir orandır. Likidite oranının şirketin mali durumunu değerlendirmede stoklar grubunun dönen varlıklardan çıkarılarak hesaplanması likidite oranın cari orandan düşük hesaplanmasına neden olmuştur.

Nakit ve nakit benzeri varlıklarla kısa vadeli borçları ödeme gücünü gösteren nakit oran ODAŞ Elektrik şirketi için 0,28 olarak hesaplanmıştır. Bu oranın şirketin finansal durumu hakkında olumlu yorum yapılabilmesi için 1 olması temel koşul iken, oranın minimum kabul edilen sınırlar içerisinde olması şirketin kısa vadeli borçlarını nakit ve nakde eşdeğer varlıklarla sağlıklı bir şekilde ödeyemese de, vade içerisinde kısa vadeli borçların ödenebileceği yorumları yapılabilir.

ODAŞ Elektrik şirketinin faaliyetlerini kesintisiz olarak sürdürebilmesi için finansal kredi kuruluşlarına başvurması ve dönen varlık grubunun likiditesini artırması gerekmektedir. Şirketin kısa vadeli borçları ödemede sıkıntı yaşadığı görüldüğünden dolayı, uzun vadeli olarak borçlanma yoluna gitmesi belirtilen faaliyet dönem için şirketin uygulayabileceği politikalar arasında önem arz etmektedir.

11) TURCAS Petrol A.Ş

Aşağıdaki tablo TURCAS A.Ş'nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 19: TURCAS Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları

01.01.2015-31.12.2015 TURCAS PETROL A.Ş Verileri	
NAKİT AKIŞ TABLOSU VERİLERİ	Nakit Toplamı
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	143.236.444
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(85.461.286)
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(82.885.995)
Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(25.110.837)
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri	193.559.426
Dönem İçi Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(25.110.837)
Kur Farkı ve Diğer ¹¹	113.961
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri	168.562.550
31.12.2015 BİLANÇO VERİLERİ	
Nakit ve Nakit Benzerleri	168.562.550
Stoklar	-
Dönen Varlıklar	229.980.478
Kısa Vadeli Alacaklar	47.522.338
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	90.160.466
Cari Oran	2,55
Likidite Oranı	2,55
Nakit Oran	1,86

Yukarıdaki tablo TURCAS Petrol A.Ş'nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur.

¹¹ Bu tutar tahakkuk eden faiz toplamlarından oluşmaktadır.

TURCAS Petrol A.Ş'nin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi nakit akış tablosunda işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları, şirketin belirtilen faaliyet döneminde nakit girişi sağladığı tek faaliyet grubudur. Bu faaliyet grubundan 143.236.444 TL nakit girişi yaratıldığı görülmektedir. Yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit akışı grubunda ise 85.461.286 TL nakit çıkışı raporlanmıştır. Finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit çıkışının tutarı ise 82.885.995 TL'dir. Şirketin tüm faaliyetlerinden sağlanan nakit akışı toplamına bakıldığında, dönem boyunca 25.110.837 TL nakit çıkışı yapıldığı gözlemlenmektedir.

İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit girişine katkıda bulunan en büyük tutarlı kalem 188.760.992 TL tutarında "Faaliyetlerden Elde Edilen Nakit Akışları" kalemidir. Şirket belirtilen faaliyet döneminde 7.194.194 TL vergi ödemesi gerçekleştirmiştir. Özkaynak yöntemine göre değerlendirilen yatırımlardan 57.485.545 TL, işletme sermayesinden dolayı yaşanan değişimlerden dolayı ise 87.710.398 TL nakit girişi yaratıldığı görünmektedir.

Yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit çıkışına neden olan önemli kalemlere bakıldığında, öz kaynak yöntemine göre değerlendirilen yatırımlardaki sermaye artışının 174.028.000 TL tutarında olması finansal tablo kullanıcıları açısından dikkat edilmesi gereken önemli bir noktadır. Alınan faiz ve yönetim gelirlerinden elde edilen nakit girişlerinin toplam tutarı 88.903.101 TL'dir.

TURCAS Petrol A.Ş'nin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi nakit akış tablosunun son bölümünü oluşturan finansman faaliyetlerinden 82.885.995 TL nakit çıkışına sebep olan en önemli kalemlerden birisi 71.867.363 TL tutarı ile şirketin borç ödemelerine ilişkin yapılan nakit çıkışlarıdır. Ödenen temettüler ve ödenen faizler kalemleri de nakit çıkışını arttıran diğer önemli iki kalemdir. Bu kalemlerin tutarı sırasıyla 12.303.229 TL ve 14.082.021 TL'dir.

Belirtilen faaliyet döneminde TURCAS Petrol şirketinin bilanço ve nakit akış tablo verileri arasında dönem başı ve dönem sonu nakit ve nakit benzerleri arasında faiz tahakkuklarından kaynaklanan hesap uyumsuzluğu göze çarpmaktadır. Verilen dipnottan hareketle; bu uyumsuzluk dönem başı nakit ve nakit benzerleri tutarında 160.559 TL olarak raporlanırken, dönem sonu nakit ve nakit benzerleri tutarlarında ise 113.961 TL olarak raporlanmıştır.

TURCAS Petrol A.Ş'nin bilanço verilerinden hareketle likidite oranları hesaplandığında cari oran 2,55 olarak karşımıza çıkmaktadır. Hesaplanan bu oran TURCAS Petrol A.Ş için finansal anlamda başarılı olduğuna dair bir oran olup, kısa vadeli borçların ödeme gücünü ortaya koymaktadır. 2,55 oranının genel kabul gören 2 oranından yüksek oluşu dönen varlıkların tümünün paraya dönüştürülmesi halinde kısa vadeli borçların tamamının ödenebileceği anlamını vermektedir. Net işletme sermayesinin de 139.820.012 TL oluşu şirketin bol sermaye ile faaliyetlerini sürdürdüğünü ve cari oranın başarılı olduğunu ifade etmektedir.

Likidite oranının TURCAS Petrol A.Ş için, belirtilen faaliyet döneminde cari oranla aynı olarak hesaplanmıştır. Her iki oranın da 2,55 oluşu, likidite oranını hesaplarken dönen varlıklardan çıkartılan stoklar grubunun sıfır olmasından kaynaklanmaktadır. Likidite oranı için 2,55 oranı yorumlandığında, oranın 1'den yüksek oluşundan dolayı belirtilen faaliyet döneminde TURCAS Petrol şirketinin elinde hiçbir stok olmasa veya stoklarını satamasa dahi kısa vadeli borçlarını rahat bir şekilde ödeyebildiğini göstermektedir.

TURCAS Petrol şirketinin kısa vadeli borçları ödeme gücünü ifade edeceğimiz son oran nakit orandır. Nakit oranın 1,86 olarak hesaplanması ve bu oranın genel kabul gören orandan büyük olmasından dolayı, şirketin kısa vadeli borçlarını elinde bulundurduğu nakit ve nakit benzeri varlıklarla ödeyebileceğini gösterir.

Hesaplanan cari oran, likidite oranı ve nakit oranından hareketle TURCAS Petrol A.Ş finansal bakımdan güçlü bir şirket olup, 01.01.2015-31.12.2015 döneminde faaliyetlerini finansal anlamda başarılı bir şekilde sürdürdüğü gözlemlenmiştir. Enerji alanına yatırım yapmak isteyen kişi ya da işletmelere TURCAS Petrol A.Ş'nin sunduğu menkul kıymetleri tercih etmesi için bu oranlar önem arz etmektedir. Ayrıca şirketin daha da karlı olarak faaliyetlerine devam etmesi için hesaplanan nakit oranın 1 düzeylerine indirilmesi şirket elindeki nakit fazlalıklarının yönetimi açısından önemli bir husustur. Elde bulunan ve gelire katkıda bulunmayan nakit fazlalıkları, faiz ya da kar payı dağıtan menkul kıymetlere yatırılarak elden çıkarılması, şirket paydaşlarının refah düzeyini arttıracaktır.

12) TÜPRAŞ- TÜRKİYE PETROL RAFİNERİ A.Ş

Aşağıdaki tablo TÜPRAŞ-TÜRKİYE Petrol Rafineri A.Ş'nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur

Tablo 20: TÜPRAŞ Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları

01.01.2015-31.12.2015 TÜPRAŞ- TÜRKİYE PETROL RAFİNERİ A.Ş Verileri	
NAKİT AKIŞ TABLOSU VERİLERİ	Nakit Toplamı
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	125.246
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(888.504)
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(248.980)
Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(1.012.238)
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri	3.898.396
Dönem İçi Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(1.012.238)
Kur Farkı ve Diğer ¹²	141.388
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri	3.027.546
31.12.2015 BİLANÇO VERİLERİ	
Nakit ve Nakit Benzerleri	3.027.546
Stoklar	2.102.161
Dönen Varlıklar	8.674.981
Kısa Vadeli Alacaklar	2.565.647
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	8.828.240
Cari Oran	0,98
Likidite Oranı	0,74
Nakit Oran	0,34

¹² Bu tutar Bloke mevduatlar (Gelir payı) ve vadeli mevduat faiz tahakkuklarından oluşmaktadır.

TÜPRAŞ-TÜRKİYE Petrol Rafineri A.Ş'nin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi nakit akış tablosunda yer alan verilere bakıldığında, işletme faaliyetleri nakit girişi sağladığı tek faaliyet olarak görülmektedir. Bu faaliyetten sağlanan nakit girişi ise 125.246 TL'dir. Nakit çıkışına sebebiyet veren yatırım faaliyetleri grubu 888.504 TL, finansman faaliyeti grubu ise, 248.980 TL olarak raporlanmıştır. Tüm faaliyet gruplarından sağlanan nakit akışlarında ise 1.012.238 TL tutarında nakit çıkışı olduğu tabloda belirtilmiştir.

Nakit akış tablosunda nakit girişine ve nakit çıkışına etki eden büyük miktarda kalem tutarları incelenecek olursa işletme faaliyetlerinden nakit girişinde 69.121 TL "Gerçeğe Uygun Değer Kayıpları/Kazançları İle İlgili Düzeltmeler" kalemi önem arz etmektedir.

TÜPRAŞ-TÜRKİYE Petrol Rafineri A.Ş'nin belirtilen dönemde yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit akışı bölümünde maddi ve maddi olmayan duran varlıkların alımından kaynaklanan nakit çıkışları 961.466 TL'dir. Yatırım faaliyetlerinden dolayı elde edilen temettülerden ise 70.000 TL nakit girişi olmuştur.

Nakit akış tablosunun son bölümü oluşturan finansman faaliyetlerinden nakit çıkışına sebep olan kalemler bölümünde ise ödenen faizlerin 469.566 TL, ödenen temettülerin ise 6.046 TL olduğu gözlemlenmektedir.

TÜPRAŞ enerji şirketinin belirtilen faaliyet döneminde dönem başı ve dönem sonu nakit ve nakit benzerleri tutar hesaplanmasında bloke mevduat hesabı ve vadeli mevduat faiz tahakkukları kalemleri, bilanço ve nakit akış tablosu arasında uyumsuzluk ortaya çıkaran kalemlerdir. Nakit akış tablosu ve bilanço verileri arasında dönem sonu nakit ve nakit benzerleri açısından 828.378 TL, dönem başı nakit ve nakit benzerleri açısından ise 686.990 TL fark olduğu gözlemlenmektedir.

TÜPRAŞ-TÜRKİYE Petrol rafineri şirketinin kısa vadeli borçları ödeme gücünün olup olmadığını analiz etmek için likidite oranlarında ilk olarak cari oran hesaplanmıştır. Cari oranın tabloda belirtildiği gibi 0,98 olarak hesaplanması TÜPRAŞ şirketi için 01.01.2015-31.12.2015 döneminde kısa vadeli borçlarını ödeyemediğini ifade etmektedir. Hesaplanan 0,98 oranının genel kabul edilen orandan az oluşundan dolayı, TÜPRAŞ şirketinin dönen varlıkları, kısa vadeli borçlarını ödeyecek kadar yeterli olmadığı

göstermektedir. Net işletme sermayesinin de negatif olarak hesaplanması şirketin finansal güçsüzlüğünü desteklemektedir.

Dönen varlıklardan stoklar grubunun çıkarılarak kısa vadeli yabancı kaynaklara bölünmesiyle ortaya çıkan likidite oranı TÜPRAŞ şirketi için 0,74 olarak hesaplanmıştır. Bu oranın 1 den düşük çıkması TÜPRAŞ şirketinin cari orana benzer yorumlar yapılmasına neden olacaktır. Likidite oranının cari orandan farkı ise stoklar grubunun satılmaması gibi olasılıklar göz önüne alınarak hesaplama yapılmasından dolayı fark oluşmaktadır. Cari orana göre daha özel bir oran olan likidite oranı da TÜPRAŞ şirketi için bu faaliyet alanındaki yatırımcılara olumlu sinyal vermemektedir.

TÜPRAŞ şirketi verilerinden hareketle nakit ve nakit benzeri varlıkların kısa vadeli borçlara bölünmesiyle hesaplanan nakit oran 0,34 olarak hesaplanmıştır. Nakit ve nakit benzeriyle kısa vadeli borçların ödeme gücünü gösteren 0,34 oranı minimum sınırlar içerisinde kalsa da kısa vadeli borç ödemede yeterli bir oran olarak görülmemelidir.

TÜPRAŞ şirketi için yapılan analizler bilhassa nakit oran analizinde şirketin borç ödemede nakit sıkıntısı çektiğini göstermektedir. Nakit problemlerinin üstesinden gelenebilmesi için TÜPRAŞ şirketinin kredi kuruluşlarına başvurarak nakit artırımına gitmesi gerekmektedir.

13) YAYLA Enerji Üretim Turizm ve İnşaat A.Ş

Aşağıdaki tablo YAYLA Enerji Üretim Turizm ve İnşaat A.Ş'nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 21: YAYLA Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları

01.01.2015-31.12.2015 YAYLA ENERJİ ÜRETİM TURİZM VE İNŞAAT A.Ş Verileri	
NAKİT AKIŞ TABLOSU VERİLERİ	Nakit Toplamı
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(2.123.981)
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(15.584.546)
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	14.599.619
Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(3.108.908)

Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri	3.594.422
Dönem İçi Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(3.108.908)
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri	485.514
31.12.2015 BİLANÇO VERİLERİ	
Nakit ve Nakit Benzerleri	485.514
Stoklar	1.368.273
Dönen Varlıklar	10.693.405
Kısa Vadeli Alacaklar	6.292.650
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	21.890.985
Cari Oran	0,48
Likidite Oranı	0,42
Nakit Oran	0,02

YAYLA Enerji Üretim Turizm ve İnşaat A.Ş'nin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi nakit akış tablosunda işletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit çıkışı 2.123.981 TL'dir. Yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit çıkışı ise 15.584.546 TL'dir. YAYLA Enerji şirketinin tek nakit girişi sağladığı bölüm ise finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit girişidir ve 14.599.619 TL tutarındadır. Tüm faaliyet grubundan sağlanan nakit akışına bakıldığında ise belirtilen faaliyet döneminde 3.108.908 TL nakit çıkışı yapıldığı görülmektedir.

İşletme faaliyetlerinden nakit çıkışına neden olan kalemler incelendiğinde 24.383.984 TL tutarında, mal ve hizmetler için tedarikçilere yapılan ödemeler kısmından kaynaklandığı raporlanmıştır. 601.468 TL tutarında "Faiz, Ücret, Prim, Komisyon ve Diğer Gelirler" den dolayı nakit çıkışı yaşandığı görülmektedir.

YAYLA Enerji şirketinin yatırım faaliyetlerinden kaynaklanan nakit akışları bölümünde, 15.588.953 TL'lik maddi ve maddi olmayan duran varlıkların alımından

kaynaklanan nakit çıkışları önemli bir tutarı temsil etmektedir. Aynı kalemden de 4.407 TL'lik nakit girişi yaratıldığı görülmektedir.

Finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları bölümünde ise borçlanmadan dolayı 14.870.645 TL nakit girişi yaratıldığı görülmektedir. 271.026 TL tutarında ise finansal kiralama sözleşmelerinden kaynaklanan borç ödemelerine ait nakit çıkışı raporlanmıştır.

YAYLA Enerji Üretim Turizm ve İnşaat A.Ş'nin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi verilerinden hareketle cari oran 0,48 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan bu oran genel kabul gören orandan düşük olmasından dolayı, şirketin kısa vadeli borçlarını dönen varlıklarla ödeyebilmesinde başarılı olmadığını ortaya koymaktadır. Net işletme sermayesinin de negatif olarak hesaplanması, YAYLA Enerji şirketinin yeteri düzeyde çalışma sermayesi olmadığını ifade etmektedir.

Tablodaki likidite oranına bakıldığında ise oranın 0,42 olması YAYLA Enerji şirketinin kısa vadeli borçlarını ödeyemediğini belirtmektedir. Hesaplanan bu oranın dönen varlıklardan stoklar grubu çıkarılması suretiyle hesaplanması da, cari oranda yeterli görülmeyen bir oranın, likidite oranı içinde yeterli görülmeceğini kanısını desteklemektedir.

Tabloda ifade eden diğer bir oran ise nakit orandır. Nakit oranın cari oran ve likidite oranından farkı en likit varlıklar baz alınarak kısa vadeli borçların ödeme gücü analiz edilmesi temel farkı oluşturmaktadır. Nakit oranın 0,02 olarak hesaplanması ve bu oranın çok düşük bir oranı temsil etmesi, YAYLA Enerji şirketinin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi kısa vadeli borçlarını nakit ve nakit benzeri varlıklarla ödeyemediğini işaret etmektedir.

YAYLA Enerji şirketinin faaliyetlerini sürdürebilmesi için işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit giriş miktarını arttırması gerekmektedir. İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışının negatif olarak raporlanması, mevcut durumda şirketin operasyonel faaliyetlerini yerine getirmede başarılı olmadığını göstermektedir. YAYLA Enerji Şirketi dönen varlıklarının özellikle nakit ve nakit benzeri kaleminin kısa vadeli yabancı kaynaklara göre az bir tutarı temsil etmesi ve 01.01.2015-31.12.2015 dönemini 3.985.830 TL zararla kapatması, şirketin yatırımcıları cezbetmesi ve faaliyet hayatına karlı bir şekilde devam etmesi için finansal yönetiminin güçlendirilmesi sinyalini vermektedir.

14) ZORLU Enerji Elektrik Üretim A.Ş

Aşağıdaki tablo ZORLU Enerji Elektrik Üretim A.Ş'nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 22: ZORLU Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları

01.01.2015-31.12.2015 ZORLU ENERJİ ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş Verileri	
NAKİT AKIŞ TABLOSU VERİLERİ	Nakit Toplamı
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	556.891
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(652.119)
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	164.641
Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	69.413
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri	108.178
Dönem İçi Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	69.413
Kur Farkı ve Diğer	(23.921)
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri	153.670
31.12.2015 BİLANÇO VERİLERİ	
Nakit ve Nakit Benzerleri	153.670
Stoklar	-
Dönen Varlıklar	746.605
Kısa Vadeli Alacaklar ¹³	576.992
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.932.512
Cari Oran	0,38
Likidite Oranı	0,38
Nakit Oran	0,07

¹³ Yalnızca diğer alacaklardan oluşmaktadır.

ZORLU Enerji Elektrik Üretim A.Ş.'nin 01.01.2015-31.12 dönemli nakit akış tablosu verileri, işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarından 556.891 TL nakit girişi yaratılmıştır. Yatırım faaliyetlerinden ise 652.119 TL nakit çıkışı yaşanmıştır. Finansman faaliyetlerinden ise 164.641 TL nakit girişi yaratıldığı gözlemlenmektedir. Tüm faaliyet gruplarından nakit giriş ve çıkışlar toplandığında ise 01.01.2015-31.12.2015 döneminde 69.413 TL nakit girişi sağlandığı görülmektedir.

İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışları bölümünde 449.679 TL faiz gideri ödendiği raporlanmıştır.

Nakit çıkışına neden olan tek faaliyet grubu yatırım faaliyetleri olup nakit çıkışında en önemli kalem “Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Alımından Kaynaklanan Nakit Çıkışları” kalemidir ve 655.222 TL nakit çıkışı olduğu gözlemlenmektedir. “Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Alımından Kaynaklanan Nakit Girişleri” kaleminden ise 3.103 TL nakit elde edilmiştir.

Nakit akış tablosunun son bölümünde ise finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit girişine katkı sağlayan en büyük tutarlı kalem “Borçlanmadan Kaynaklanan Nakit Girişleri” kalemidir ve 3.304.476 TL nakit girişi sağladığı görülmektedir. Borç ödemelerine ilişkin nakit çıkışları ise 2.947.049 TL olarak raporlanmıştır.

ZORLU Enerji Elektrik Üretim A.Ş.'nin 01.01.2015-31.12.2015 döneminde bilanço ve nakit akış tablosu arasında dönem başı bloke mevduat tutarı 25.937 TL, dönem sonu bloke mevduat tutarı ise 2.016 TL olduğu gözlemlenmiştir. Oluşan bu farklar ise ZORLU enerji şirketinin bloke mevduatlarının nakit akış tablosuna eksi olarak yansıtılmasından kaynaklanmaktadır. Bu tutarların (25.937-2.016) farkı ise kur farkı ve diğer satırında 23.921 olarak yer almaktadır.

Tablodan da görüldüğü üzere ZORLU Enerji Elektrik Üretim A.Ş.'nin 01.01.2015-31.12.2015 dönemi bilanço verilerinden hareketle cari oran 0,38 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan oran, cari oranda genel kabul gören orandan düşük olduğundan ZORLU Enerji şirketinin kısa vadeli borçlarını dönen varlıklarla ödeyemediğini ifade etmektedir. Net işletme sermayesinin de (1.985.107) TL gibi negatif bir oranda hesaplanması ZORLU Enerji şirketinin çok düşük bir çalışma sermayesi ile faaliyetlerini sürdürdüğünü göstermektedir.

ZORLU Enerji şirketi için likidite oran cari orana eşit olup 0,38 olarak hesaplanmıştır. Bu eşitliğin olması stoklar grubunun sıfır olmasından kaynaklanmaktadır. Eğer ZORLU Enerji şirketinin stoklar grubu ortalama bir büyüklükte olsaydı, likidite oranının da daha küçük hesaplanmasına neden olacaktı. Hesaplanan 0,38 oranı likidite oranı için cari orana benzer şekilde yorumlar yapılmasına neden olmuş ve şirketin kısa vadeli borçlarını ödeyemediğini ortaya koymuştur.

Nakit ve nakit benzerlerinden hareketle hesaplanan nakit oran, belirtilen dönemde 0,07 olarak hesaplanmıştır. Hesaplanan bu oranın genel kabul gören orandan düşük oluşu ZORLU Enerji şirketinin kısa vadeli borçlarını nakit ve nakit benzeri varlıklarla ödeyemediğini göstermektedir.

Nakit oran, likidite oran ve cari orandan ZORLU Enerji şirketinin dönen varlıkları, kısa vadeli yabancı kaynaklara göre yetersiz olması, şirketin borç ödemedede yeterli düzeyde nakdi ve varlığı olmadığını ifade etmektedir. ZORLU Enerji şirketinin geçmiş yıl zararları bulunması şirketin kötü bir yönetime sahip olduğunu göstermektedir. ZORLU Enerji şirketinin faaliyet hayatını karlı bir şekilde sürdürebilmesi için işletme faaliyetlerinden elde ettiği nakit miktarını arttırması ve karlı yatırımlar içerisine girerek, şirketin finansal imajını düzeltmesi gerekmektedir.

**15) VARYAP VARLIBAŞLAR YAPI SANAYİ TURİZM YATIRIMLARI
TİCARET VE ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş**

Aşağıdaki tablo VARYAP A.Ş.'nin nakit akış tablosu ve bilanço verileri baz alınarak oluşturulmuştur.

Tablo 23: VARYAP Şirketi Nakit Akış Tablosu, Bilanço Verileri ve Likidite Oranları

01.01.2015-31.12.2015 VARYAP A.Ş Verileri	
NAKİT AKIŞ TABLOSU VERİLERİ	Nakit Toplamı
İşletme Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(19.901.118)
Yatırım Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	(21.079.451)
Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit Akışı	40.149.428
Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(831.141)
Dönem Başı Nakit ve Nakit Benzerleri	6.375.580
Dönem İçi Faaliyetlerden Sağlanan Nakit Akış Toplamı	(831.141)
Dönem Sonu Nakit ve Nakit Benzerleri	5.544.439
31.12.2015 BİLANÇO VERİLERİ	
Nakit ve Nakit Benzerleri	5.544.439
Stoklar	398.889.670
Dönen Varlıklar	633.229.489
Kısa Vadeli Alacaklar ¹⁴	118.226.940
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	630.169.965
Cari Oran	1,00
Likidite Oranı	0,37
Nakit Oran	0,00

¹⁴ Ticari alacaklar, finans sektörü faaliyetlerinden alacaklar ve diğer alacak toplamından oluşmaktadır.

01.01.2015-31.12.2015 dönemi VARYAP A.Ş.'nin nakit akış tablosunda işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışında 19.901.118 TL, yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit akışında ise 21.079.451 nakit çıkışı olduğu gözlemlenmektedir. VARYAP A.Ş.'nin tek nakit girişi 40.149.428 TL finansman faaliyetleri bölümünden sağlanmıştır. Tüm faaliyet gruplarının nakit giriş ve çıkışları toplamından ise belirtilen dönemde 831.141 TL nakit çıkışı olduğu görülmektedir.

İşletme faaliyetlerinden kaynaklanan nakit çıkışlarının oluşmasından en büyük pay 77.145.327 TL tutarında dönem zararı kalemine aittir. Ödenen faiz giderleri 67.710.404 TL, ertelenmiş gelirlerdeki değişim ise 41.840.322 TL'dir

Nakit akış tablosunda yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarına etki eden önemli kalemlere bakılırsa "Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Satışından Kaynaklanan Nakit Girişleri" kaleminden 451.800 TL ve "Maddi ve Maddi Olmayan Duran Varlıkların Alımından Kaynaklanan Nakit Çıkışları" kaleminden 14.054.661 TL, raporlanmıştır. Ayrıca yatırım amaçlı gayrimenkul alımlarından 8.010.488 TL nakit çıkışı ve yatırım amaçlı gayrimenkul satışlarından ise 533.898 TL nakit girişi elde edilmiştir.

Finansman faaliyetleri bölümünde ise alınan kredilerden dolayı 132.618.079 TL nakit girişi, çıkarılmış tahvillerden dolayı ise 30.000.000 TL nakit girişi yaratılmıştır. Ödenen faiz tutarı ise 56.034.135 TL'dir.

VARYAP A.Ş. için hesaplanan cari oran 1.00 olup, bu oran şirketin kısa vadeli borçlarını ödemede finansal bakımdan güçlü olmadığını ifade etmektedir.

Tabloda da görüldüğü üzere likidite oranı 0,37 olarak karşımıza çıkmaktadır. Hesaplanan bu oran, genel kabul gören 1'in altında olduğundan, 01.01.2015-31.12.2015 döneminde VARYAP A.Ş.'nin stokları satamadığı durumlarda kısa vadeli borçlarını zamanında ödeyemediğini ifade etmektedir.

Likidite oranlarından nakit oran VARYAP A.Ş. için 0,00 hesaplanması, nakit ve nakit benzerleri kaleminin kısa vadeli borçlar kalemi yanında çok yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır. Bu oran, VARYAP A.Ş.'nin nakit ve nakit benzerleriyle kısa vadeli borçlarını ödeyemediğini göstermektedir.

VARYAP A.Ş faaliyetlerini aksamadan yerine getirebilmesi için finansal kurumlardan veya öz kaynaklardan sağlanmak üzere şirkete kaynak tahsisi yapılması

gerekmektedir. Yapılan bu kaynak tahsisiyle birlikte satışların artırılarak, işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit girişine katkı sağlaması gerekmektedir.

6. BULGULARIN ÖZETLENMESİ VE NAKİT AKIŞ PROFİLLERİ

Araştırmamızda finansal durum analizi yapılan 15 şirketin işletme faaliyetlerinden, yatırım faaliyetlerinden ve finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit giriş ve çıkışlarını ve bu şirketlere ait cari oran, likidite oranı ve nakit oranları, finansal tablo kullanıcılarına kolaylık sağlaması açısından tek tablo halinde aşağıda sunulmuştur.

Tablo 24: Şirketlere Ait Nakit Akış Tablosu Faaliyet Sonuçları ve Likidite Oranları

	Şirket 1	Şirket 2	Şirket 3	Şirket 4	Şirket 5	Şirket 6	Şirket 7	Şirket 8	Şirket 9	Şirket 10	Şirket 11	Şirket 12	Şirket 13	Şirket 14	Şirket 15
Nakit Akış Tablosu 1. bölüm	-	-	+	+	-	+	-	-	+	+	+	+	-	+	-
Nakit Akış Tablosu 2. bölüm	-	+	-	+	-	+	+	+	+	-	-	-	-	-	-
Nakit Akış Tablosu 3. bölüm	+	-	+	-	+	-	+	+	+	+	-	-	+	+	+
Nakit Fazlası/Açığı	+	-	-	+	-	+	-	-	+	-	-	-	-	+	-
Cari Oran	0,61	3,21	0,43	2,52	1,12	1,16	0,32	1,43	2,96	0,90	2,55	0,98	0,48	0,38	1,00
Likidite Oranı	0,31	3,21	0,43	2,47	1,12	1,13	0,32	1,07	2,82	0,85	2,55	0,74	0,42	0,38	0,37
Nakit Oranı	0,03	1,98	0,33	1,28	0,00	0,03	0,01	0,22	0,77	0,28	1,86	0,34	0,02	0,07	0,00

Aşağıda oluşturulan tablo ise finansal durum analizi yapılan 15 şirketin nakit akış profillerini göstermektedir.

Tablo 25: Yüzde ve Sayı Yöntemine Göre Nakit Akış Profilleri

MODELLER	01.01.2015-31.12.2015 DÖNEMİ	
	YÜZDE	SAYI
MODEL 6 (-, -, +)	0,26	4
MODEL 4 (+, -, +)	0,20	3
MODEL 2 (+, -, -)	0,14	2
MODEL 3 (+, +, -)	0,14	2
MODEL 5 (-, +, +)	0,14	2
MODEL 1 (+, +, +)	0,06	1
MODEL 7 (-, +, -)	0,06	1
MODEL 8 (-, -, -)	0	0

Tablo 26: Enerji Şirketleri ve Nakit Akış Profilleri

Nakit Akış Profili	Nakit Akışları			
	İŞLETME FAALİYETLERİ	YATIRIM FAALİYETLERİ	FİNANSMAN FAALİYETLERİ	ENERJİ ŞİRKETLERİ
MODEL 1	+	+	+	ORGE ENERJİ A.Ş
MODEL 2	+	-	-	TURCAS PETROL A.Ş TÜPRAŞ A.Ş
MODEL 3	+	+	-	AKENERJİ A.Ş ÇALIK ENERJİ A.Ş
MODEL 4	+	-	+	AYEN ENERJİ ODAŞ ELEKTRİK A.Ş ZORLU ENERJİ A.Ş

MODEL 5	-	+	+	DEMİNER ENERJİ A.Ş İŞIKLAR ENERJİ A.Ş
MODEL 6	-	-	+	AKSA ENERJİ A.Ş BİS ENERJİ A.Ş YAYLA ENERJİ A.Ş VARYAP A.Ş
MODEL 7	-	+	-	AKSU ENERJİ A.Ş
MODEL 8	-	-	-	

Tablo 25’de görüldüğü üzere 01.01.2015-31.12.2015 dönemi içinde şirketler aşağıdaki gibi kategorize edilebilir;

“Model 6 (-, -, +) hızlı büyüyen-genç işletme” profili %26 lık bir oranla en çok gözlemlenen nakit akış profili, “Model 4 (+, -, +) büyüyen işletme” ise %20’lik bir oranla en çok gözlemlenen ikinci nakit akış profilidir. Model 8 (-, -, -) nakit akış profili nadir gözlemlenen bir nakit akış profili olduğu için hiçbir işletme bu profil altında yer almamıştır.

Bu modellerden hareketle söz konusu 15 şirketin likidite oranları ve nakit profilleri arasındaki ilişkiyi kolayca yorumlamak için aşağıdaki gibi bir tablo hazırlanabilir. Tablolar nakit profillerine uyumlu olan işletmeler tarafından ayrı ayrı gruplandırılarak elde edilmiştir..

MODEL 6 (-, -, +)'ya örnek olan şirketler aşağıdaki gibidir.

Tablo 27: Model 6 Profiline Uygun Şirketler

01.01.2015-31.12.2015 DÖNEMİ		Cari Oran	Likidite Oranı	Nakit Oran	Nakit Açığı/Fazlalığı
M O D E L 6	ŞİRKET 1 (-, -, +)	0,61	0,31	0,03	+
	ŞİRKET 5 (-, -, +)	1,12	1,12	0,00	-
	ŞİRKET 13 (-, -, +)	0,48	0,42	0,02	-
	ŞİRKET 15 (-, -, +)	1,00	0,37	0,00	-

MODEL 4 (+, -, +)'e örnek olan şirketler aşağıdaki gibidir.

Tablo 28: Model 4 Profiline Uygun Şirketler

01.01.2015-31.12.2015 DÖNEMİ		Cari Oran	Likidite Oranı	Nakit Oran	Nakit Açığı/Fazlalığı
M O D E L 4	ŞİRKET 3 (+, -, +)	0,43	0,43	0,33	-
	ŞİRKET 10 (+, -, +)	0,90	0,85	0,28	-
	ŞİRKET 14 (+, -, +)	0,38	0,38	0,07	+

MODEL 2 (+, -, -)'e örnek olan şirketler aşağıdaki gibidir.

Tablo 29: Model 2 Profiline Uygun Şirketler

01.01.2015-31.12.2015		Cari Oran	Likidite Oranı	Nakit Oran	Nakit Açığı/Fazlalığı
DÖNEMİ					
MODEL	ŞİRKET 11 (+, -, -)	2,55	2,55	1,86	-
	ŞİRKET 12 (+, -, -)	0,98	0,74	0,34	-
2					

MODEL 3 (+, +, -)'e örnek olan şirketler aşağıdaki gibidir.

Tablo 30: Model 3 Profiline Uygun Şirketler

01.01.2015-31.12.2015		Cari Oran	Likidite Oranı	Nakit Oran	Nakit Açığı/Fazlalığı
DÖNEMİ					
MODEL	ŞİRKET 4 (+, +, -)	2,52	2,47	1,28	+
	ŞİRKET 6 (+, +, -)	1,16	1,13	0,03	+
3					

MODEL 5 (-, +, +)'e örnek olan şirketler aşağıdaki gibidir.

Tablo 31: Model 5 Profiline Uygun Şirketler

01.01.2015-31.12.2015 DÖNEMİ		Cari Oran	Likidite Oranı	Nakit Oran	Nakit Açığı/Fazlalığı
MODEL 5	ŞİRKET 7 (-, +, +)	0,32	0,32	0,01	-
	ŞİRKET 8 (-, +, +)	1,43	1,07	0,22	-

MODEL 1 (+, +, +)'e örnek olan şirketler aşağıdaki gibidir.

Tablo 32: Model 1 Profiline Uygun Şirketler

01.01.2015-31.12.2015 DÖNEMİ		Cari Oran	Likidite Oranı	Nakit Oran	Nakit Açığı/Fazlalığı
MODEL 1	ŞİRKET 9 (+, +, +)	2,96	2,82	0,77	+

Tablo 33: Model 7 Profiline Uygun Şirketler

01.01.2015-31.12.2015 DÖNEMİ		Cari Oran	Likidite Oranı	Nakit Oran	Nakit Açığı/Fazlalığı
MODEL 7	ŞİRKET 2 (-, +, -)	3,21	3,21	1,98	-

Yukarıda oluşturulan tablolarda şirketlerin nakit akış tablolarında yer alan işletme faaliyetleri, yatırım faaliyetleri ve finansman faaliyetlerinin pozitif ve negatif durumlarından; likidite oranları arasındaki ilişki ve nakit açık fazlalığına ait durumlar tek tek incelendiğinde yalnız bir bulguya ulaşılmıştır. Bu bulguya göre ise söz konusu işletmelerin nakit akış profillerinde yer alan işletme faaliyetleri, yatırım faaliyetleri ve

finansman faaliyetlerinin nakit giriş ve çıkışlarından hareketle, 01.01.2015-31.12.2015 faaliyet döneminde finansman faaliyetlerinden nakit girişi elde eden 1, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 13, 14, ve 15 no'lu şirketlerin finansman faaliyetlerinden nakit girişi elde ettikleri görülmektedir. Bu şirketlere ait likidite oranları içerisinde yer alan nakit oranlarının 1'den küçük olduğu gözlemlenmektedir.

Bu oranın 1'den küçük oluşu ile finansman faaliyetleri arasındaki ilişki yorumlanacak olursa; incelenen şirket örneklemelerinden hareketle genel olarak finansman faaliyetlerinden nakit girişi elde eden işletmelerin faaliyet döneminde elde ettikleri nakit miktarının kısa vadeli borçlar toplamından az olduğu görülmektedir. Ayrıca bu şirketlerin ellerinde atıl nakit bulundurmadıklarını ve sahip olunan fazla nakdin ise finansman faaliyetleri altında gelir getirici alanlara aktardıklarını söylemek mümkündür.

SONUÇ

Nakit akış tablosu bir işletme için nakdin nerelerden sağlanıp, nerelere harcanıldığını gösteren bir finansal tablodur. Nakit hareketlerinin işletme yöneticileri tarafından bilinmesi ve gelecekte tekrar bu alanlardan nakit sağlanıp sağlanmayacağını tahmin edilmesi nakit ihtiyaçlarının belirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Nakit akışları işletme yöneticilerinin yanında, işletmeyle ekonomik bağı bulunan kişi veya kurumlar tarafından da kullanılabilir. Nakit akışları aynı zamanda işletmelerin kar elde ederek faaliyet hayatlarına devam etmesi ve faaliyetlerini sorunsuz olarak sürdürmesi için önemli bir göstergedir.

İşletmelerin mali gücünü tespit etmek için likidite oranlarından faydalanılır. Likidite oranları işletmelerin kısa vadeli borçlarını zamanında ödeyip ödeyemeyeceğini gösteren bir finansal oran türüdür. Özellikle bu oranlar işletmelere kredi sağlayan bankalar tarafından işletmelerin ileride finansal problem yaşayıp yaşamayacağını ortaya koyması açısından önemlidir. Nakit akış tablosu ile ilgili düzenlemeler TMS 7 Nakit Akış Tabloları Standardı kapsamında düzenlenmiştir fakat geçerli bir nakit akış formatı sunmamaktadır. Uygulama birliğinin sağlanması açısından ise TMSK nakit akış tablolarının oluşturulmasında brüt(dolaysız) yöntemi tercih etmektedir. Ocak 2005'te Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren TMS 1 standardı ise şirketler arasında karşılaştırılabilirliği artırması açısından finansal tabloların sunulmasına ilişkin asgari bir düzey belirlemiştir.

Enerji sektörü alanında faaliyet gösteren şirketler üzerinden yapılan bu çalışmada 15 şirkete ait 01.01.2015-31.12.2015 dönemi nakit akış tabloları ve bilançoları titizlikle incelenmiş ve niçin enerji sektörüne ait şirketlerin seçildiği uygulama kısmında ifade edilmiştir.

Hazırlanan tablolardan elde ettiğimiz bilgilerden işletmelerin nakit akış tablolarında sırasıyla 1, 2, 3., bölümünü oluşturan işletme faaliyetlerinden sağlanan nakit akışı, yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit akışı ve finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit akışlarının likidite oranları altında yer alan cari oran, likidite oranı ve nakit oran arasında bir bağlantı olmadığı tespit edilmiştir. Çalışmamıza kaynak olan hipotezler aşağıda ifade edilmiştir.

Hipotez 1: İşletme faaliyetlerinden sağlanan nakit oranı yüksek olan işletmelerde likidite oranları yüksek olur.

Hipotez 2: Yatırım faaliyetlerinden sağlanan nakit oranı yüksek olan işletmelerde likidite oranları yüksek olur.

Hipotez 3: Finansman faaliyetlerinden sağlanan nakit oranı yüksek olan işletmelerde likidite oranları yüksek olur.

Hipotez 1, hipotez 2 ve hipotez 3'e ait durumların değerlendirilmesi için yapılan yorumlar ve mali tablolardan elde edilen bilgilerin, belirtilen hipotezlerin doğrulanması açısından yeterli olmadığını ve tüm hipotezlerin reddedilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

ACAR Durmuş, Nilüfer TETİK, Genel Muhasebe, Tura Ofset, 3.Baskı, Isparta, 2004

ACAR Pınar, Uluslararası Muhasebe Standartları, Uluslararası Mali Standartlar, T.C. Maliye Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Ankara, 2002

AKGÜÇ Öztin, Finansal Yönetim, Avcıol Basım Yayın, İstanbul, 1998

AKGÜL Başak Ataman - Hüseyin AKAY, Uluslararası Muhasebe Standartları ve Türkiye’de Uygulama Etkinliğine İlişkin Bir Araştırma, Türkmen Kitapevi, 2. Baskı, İstanbul, 2003

ARSOY Aylın Poroy, Uluslararası Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarına Göre Gerçeğe Uygun Değer, Dora Yayıncılık, 2009

BAKIR Pınar, Finansal Yönetim, Marmara Üniversitesi Nihad Sayar Eğitim Vakfı, İstanbul, 1985

BERK Niyazi, Finansal Yönetim, 6. Basım, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 2002

ÇABUK Adem- İbrahim LAZOL, Mali Tablolar Analizi, Bursa, 2002

ÇABUK Adem-İbrahim LAZOL, Mali Tablolar Analizi, Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı, Vipaş A.Ş. Yayınları, Bursa, 1998

ÇELİK Orhan, Muhasebe ve Finansal Raporlama, Sermaye Piyasası Lisanslama ve Tescil Kurulu, Lisanslama Sınavları Çalışma Kitapları, 2014

ÇETİNER Ertuğrul, İşletmelerde Mali Analiz, Tutibay Basım ve Yayın Evi, 3. Baskı, Ankara, 1996

ÇETİNER Ertuğrul, Konaklama İşletmelerinde Muhasebe Uygulamaları, Gazi Kitabevi, Ankara, 2002

FETTAHOĞLU Abdurrahman, İşletmecilik Finans İlkeleri, İstanbul, 2000

GENÇOĞLU Ümit Gücenme-Yıldız ÖZERHAN- Selahattin KARABINAR, Türkiye Finansal Raporlama Standartları, Sakarya Üniversitesi Sürekli Eğitim Uygulama ve Araştırma Merkezi Yayınları, Sakarya

HACİRÜSTEMOĞLU Rüstem - Ümit ATAMAN, Yöneticiler İçin Muhasebe ve Finans Bilgileri, Türkmen Kitabevi, İstanbul, 1999

KALENDEROĞLU Mahmut, Genel Muhasebe ve Mali Tablolar Analizi, Sözkesen Matbaacılık, 3. Baskı, Ankara, 2006

KONURALP Gürel, Sermaye Piyasaları - Analizler, Kuramlar ve Portföy Yönetimi, Alfa Yayınları No: 920, İstanbul, 2001

ÖNCE Saime, Fon Akış Analizleri ve Fon Akım Tabloları, Anadolu Üniversitesi Yayın No:1585, 1.Baskı, Eskişehir, 2004

ÖRTEN Remzi-Hasan KAVAL- Aydın KARAPINAR, TMS- TFRS Türkiye Muhasebe-Finansal Raporlama Standartları, Gazi Kitabevi, Ankara, 2007

SEYİDOĞLU Halil, Ekonomik Terimler Ansiklopedik Sözlük, Güzem Yayınları, Ankara, 1992

TÜREDİ Hasan, Genel Muhasebe, Celepler Matbaacılık, Trabzon, 2004

ÜLGEN Hayri Ülgen - Kadri MİRZE, İşletmelerde Stratejik Yönetim, Literatür Yayınları, 1. Basım, İstanbul, 2004

Makaleler

APAK Sudi-Esma TUNALI, “İnşaat Sektöründe Nakit Yönetimi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 2004, ss.50 -59

ARIKAN Yahya, “Uluslararası Muhasebe Standartları Türkiye Uygulaması” , Mali Çözüm Dergisi, Sayı 36, Mayıs-Haziran, 1996, ss. 1-11

BALSARI Çağnur Kaytmaz –A. Fatih DALKILIÇ, “Kural Bazlı ve İlke Bazlı Finansal Raporlama Standartlarının Karşılaştırılması”, Muhasebe ve Denetime Bakış Dergisi, Sayı 22, 2007, ss.105-118.

BRADBURY Michael, “Direct or Indirect Cash Flow Statements?”, Australian Accounting Review, No. 57 Vol. 21 Issue 2, 2011, pp.124-130

BROOME O. Whitfield ,”Statement of Cash Flows: Time for Change!”, Financial Analysts Journal, Vol. 60 Issue 2, March , 2004, pp.16-22

BURCKEL Daryl - Michael P WATTERS. –Zoel DAUGHTREY., “Analyzing an Agribusiness Statement of Cash Flows”, Agribusiness, Vol. 7, No. 4,1991, pp. 389-400

ÇİFTÇİ Yavuz- Levent SARIOĞLU, “Nakit Akış Tablosu ile İlgili Türkiye’deki Düzenlemeler ve Uluslararası Uygulamalarla Karşılaştırılması”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, Cilt 10, Sayı 1-2, 2007, ss.182-199

DOĞAN Mustafa –Emrah ERTUGAY, “Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına Göre Kapsamlı Gelir Tablosu ve Örnek Uygulama”, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, Sayı 3, SMMO, Ankara, ss.117-138

- DURAK Gündoğan, “Uluslararası Muhasebe Standartlarının Kavramsal Çerçevesi”, Vergi Dünyası, Sayı 368, Nisan, 2012, ss.38-45
- ELIODOR Tanase Alin - Calota OVIDIU, “Presentation of Consolidated Statement of Cash Flows Under IAS 7, Statement of Cash Flows”, Journal of Knowledge Management, Economics & Information Technology, Issue 1,February, 2013 pp.118-133
- GÜCENME Ümit- Aylın POROY ARSOY, “Muhasebe Standartlarındaki Sınıflandırılmış Nakit Akım Tablosu Formatı ile Finansal Performansın Ölçülmesi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı 30, Nisan 2006, ss. 66-74
- GÜCENME Ümit, “Ülkemizdeki Muhasebe Uygulamalarının Türkiye Muhasebe Standartlarına Uyumu”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı:19, Temmuz, 2003, ss.27-28
- KARGIN Mahmut - Rabia AKTAŞ, “Türkiye Muhasebe Standartlarına Göre Raporlanmış Nakit Akış Tablosu ve Analizi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, Ekim, 2011, ss.1-24
- KISAKÜREK Mustafa –M. Akif AYARLIOĞLU, “Endirekt Yönteme Göre Nakit Akım Tablosunun Hazırlanması”, Hacettepe Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt 25, Sayı: 1, Ankara, 2007, ss. 193-213
- MEGAN Ovidiu- Camelia HATEGAN - Leonara CACIUC - Bogdan COTLET, “The Cash-Flow Statement – Between True and Manipulation, Annals of the University of Petroşani”, Economics, 9(2), 2009, pp.127-136
- ORHAN Abdullah –A. Banu BAŞAR, “İşletmelerde Nakit Akış Profilleri ve Analizi: BIST 100 İşletmeleri Üzerine Bir Uygulama”, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, Temmuz, 2015, Ankara, ss.107-121
- PATRAŞCU Lucian- -Florin RADU-Gabriela Daniela BORDEIANU - Marius Dumitru PARASCHIVESCU, “National and International Regulatory Norms Cash Flows”, Economy Transdisciplinarity Cognition, Volume 17, Issue 1, 2014, pp.13-18
- SMITH Eric, “Defending a Cash Business Taxpayer in an Indirect Method Case”, The CPA Journal, November 1, 2015, pp.56-57
- SOLAŞ Çiğdem, “Muhasebe Mesleğinde Mesleki Yargı”, Muhasebe ve Bilim Dünyası Dergisi, Aralık, 2006, ss.1-15
- Statement Of Financial Accounting Standards No 95-Statement Of Cash Flow, Journal of Accountancy; Vol. 165, Issue 2, February, 1988, pp.139-169
- ŞENGÜR Evren Dilek- Havva Nur ÇİFTÇİ, “İşletmelerde Faaliyetlerin Sınıflandırılması ve Finansal Raporlama Üzerindeki Etkiler”, Mali Çözüm Dergisi, Sayı: 108, 2011, ss.35-61

ULUSAN Hikmet, “Finansal Raporlama Açısından Değerleme”, Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt 16, Sayı 2, 2007, ss.525-544

VASIU Diana Elena- Nicolae BALTEŞ –Iulian Nicolae GHEORGHE, “Liquidity Ratios. A Structural and Dynamic Analysis, During 2006-2012, Of The Companies Having The Business Line In Industry and Construction, Listed and Traded On The Bucharest Stock Exchange”, Theoretical and Applied Economics, Volume XXII No. 3, 2015, pp.187-206

YALKIN Y. Koç, “Muhasebe Standartları ve Türkiye Uygulaması”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, Cilt: 4, Sayı: 2, Haziran: 1-8, 2002, ss.1-8

YANAR Gülşen (2004), Türkiye Muhasebe Standardı – 3 Nakit Akış Tabloları, Mali Çözüm Dergisi, Sayı 66, Mart, 2004, ss.214-222

Diğer Kaynaklar

BAYRI Osman, “Tekdüzen Muhasebe Sistemine ve Türkiye Muhasebe – Finansal Raporlama Standartlarına Göre Gelir Tablolarının Biçimsel Yapısı, Kapsamı ve İçeriğinin Karşılaştırmalı Analizi”, Adnan Menderes Üniversitesi, İİBF, Aydın <http://journal.mufad.org/attachments/article/116/8.pdf> (12.05.2016)

Cash Flow Statements, Three Section One, Finance & Accounting Desktop Guide <http://www.eds.a.ebscohost.com/> (11.04.2016)

Cash Rule, Statement of Cash Flow& Analysis of Ratios, Chapter Four, p.56 <http://www.eds.a.ebscohost.com/> (11.04.2016)

EĞE Ayşe, Türkiye Finansal Raporlama Standartlarına Göre Hazırlanmış Nakit Akış Tablosu ve Analizi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Edirne, 2015

KGK, Finansal Raporlamaya İlişkin Kavramsal Çerçeve, 27/01/2011 tarihli ve 27828 sayılı Resmi Gazete

KGK, TMS 1- Finansal Tabloların Sunuluşu Standardı, 16.01.2005 Tarihli ve 25702 sayılı Resmi Gazete

KGK, TMS 38- Maddi Olmayan Duran Varlıklar, 17.03.2006 Tarihli ve 26111 Sayılı Resmi Gazete

KGK, TMS 7- Nakit Akış Tabloları Standardı, 18.01.2005 Tarihli ve 25704 Sayılı Resmi Gazete

Türk Ticaret Kanunu(TTK) 14/2/2011 Tarihli 6102 Sayılı Resmi Gazete

TÜRK Veysel Eren, Finansal Analiz Oranları ve Firma Değeri İlişkisi: İMKB’de Bir Uygulama, Kahramanmaraş Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kahramanmaraş, 2013

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	Yusuf Kurt
Tez Adı	İşletmenin Ana Faaliyetleri İle Yatırım ve Finansman Faaliyetlerinden Sağlanan Nakit İle Likidite Oranları Arasındaki İlişki ve BIST Uygulamaları
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	İşletme
Tez Türü	Yüksek Lisans
Tez Danışman(lar)ı	Prof. Dr. Ümit Gücenme Gençoğlu
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) izni	☐ Tezimden fotokopi çekilmesine izin veriyorum ☒ Tezimin sadece içindekiler, özet, kaynakça ve içeriğinin % 10 bölümünün fotokopi çekilmesine izin veriyorum ☐ Tezimden fotokopi çekilmesine izin vermiyorum
Yayımlama izni	☒ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin Veriyorum

Hazırlamış olduğum tezimin belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih : 13.01.2017

İmza :

